

Załącznik do
Uchwała Nr XLII/305/2006
Rady Miejskiej w Grodzisku Wlkp.
z dnia 16 marca 2006

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI

**NA LATA
2006 - 2013**

**Grodzisk Wielkopolski
MARZEC 2006**

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
I OBSZAR I CZAS REALIZACJI PROGRAMU ROZWOJU LOKALNEGO	7
II AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO - GOSPODARCZA NA OBSZARZE OBJĘTYM WDRAŻANIEM PLANU	8
2.1. Położenie, powierzchnia, ludność	8
2.2. Środowisko przyrodnicze	9
2.2.1. Charakterystyka elementów przyrody nieożywionej.....	9
2.2.2. Charakterystyka elementów przyrody nieożywionej.....	12
2.3. Turystyka	15
2.4. Zagospodarowanie przestrzenne	17
2.4.1. Uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego.....	17
2.4.2. Infrastruktura techniczna.....	18
2.4.3. Stan obiektów dziedzictwa kulturowego.....	40
2.5. Gospodarka	43
2.5.1. Główni pracodawcy.....	46
2.5.2. Struktura podstawowych branż na terenie Gminy.....	49
2.5.3. Rynek pracy.....	51
2.6. Sfera społeczna	58
2.6.1. Sytuacja demograficzna i społeczna terenu.....	58
2.6.2. Warunki i jakość życia mieszkańców.....	59
2.6.3. Identyfikacja problemów.....	76
III ZADANIA POLEGAJĄCE NA POPRAWIE SYTUACJI NA DANYM OBSZARZE.....	77
3.1. Lista zadań, poprawiających sytuację społeczno-gospodarczą gminy	77
3.1.1. Zmiany w strukturze gospodarczej obszaru.....	77
3.1.2. Zmiany w sposobie użytkowania terenu.....	77
3.1.3. Rozwój systemu komunikacji i infrastruktury.....	77
3.1.4. Poprawa środowiska naturalnego.....	77
3.1.5. Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców.....	78
3.1.6. Rozwój zasobów ludzkich.....	78
3.2. Lista zadań do realizacji według hierarchii ważności	78
IV PLANOWANE PROJEKTY I ZADANIA INWESTYCYJNE W OKRESIE 2006 – 2013	81
V POWIĄZANIE PROJEKTÓW Z INNYMI DZIAŁANAMI, REALIZOWANYMI NA TERENIE GMINY/POWIATU/WOJEWÓDZTWA	104
5.1. Powiązanie Planu Rozwoju Lokalnego z innymi dokumentami	104
5.2. Zgodność zadań planowanych do realizacji w roku 2006 z priorytetami Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego	107
VI OCZEKIWANE WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ PLANU ROZWOJU LOKALNEGO.....	110
6.1. Wskaźniki produktu	110
6.2. Wskaźniki rezultatu	113
VII PLAN FINANSOWY	115
7.1. Metodyka opracowania	115
7.2. Wyniki planowania inwestycyjnego	116
7.3. Zestawienie wydatków inwestycyjnych i źródeł ich finansowania	119
7.4. Projekcja przepływów pieniężnych	131
7.5. Zestawienie wskaźników do planowanych inwestycji oraz ich wykresy.....	132
VIII SYSTEM WDRAŻANIA	138
8.1. Instytucja Zarządzająca Planem Rozwoju Lokalnego	138
8.2. Instytucja wdrażająca Plan Rozwoju Lokalnego	139
IX SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ	140
9.1. System monitorowania Planu Rozwoju Lokalnego	140
9.2. Sposoby oceny Planu Rozwoju Lokalnego	140
9.3. Public Relations Planu Rozwoju Lokalnego	140
Spis tabel	143
Spis wykresów	145

WSTĘP

Plan Rozwoju Lokalnego jest jednym z dokumentów, wymaganych w przypadku ubiegania się o środki strukturalne Unii Europejskiej. Obowiązek posiadania tego dokumentu nakłada Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego 2004–2006. W "Ogólnym Podręczniku Wdrażania Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006" jest mowa o tym, że w przypadku starania się o fundusze w ramach ZPORR: Działania 3.1. – "Obszary wiejskie" oraz Działania 3.2. – "Obszary podlegające restrukturyzacji", wymagane są Plany Rozwoju Lokalnego. W ramach Działania 3.1. dotację otrzymają lokalne projekty z zakresu budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej oraz bazy kulturalnej i turystycznej o wartości do 1 mln euro.

W podręczniku jest wskazana przykładowa struktura PRL. Struktura niniejszego dokumentu odpowiada wskazaniom podręcznika. Obejmuje ona następujące elementy:

1. Określenie obszaru i czasu realizacji Planu Rozwoju Lokalnego
2. Opracowanie „Raportu o aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze objętym wdrażaniem planu”

Celem przygotowania Raportu jest uzyskanie dokładnego wglądu w sytuację gospodarczą i społeczną samorządu w chwili opracowywania raportu. W niniejszym dokumencie zgromadzone zostały szczegółowe dane o wszystkich aspektach funkcjonowania Gminy według stanu na dzień opracowywania Raportu.

Raport pokazuje także pewne trendy rozwojowe i jest podstawą do obiektywnej, opartej na faktach, oceny możliwości dalszego rozwoju. Jest on opisem stanu, do którego będzie się można odwoływać w trakcie realizacji planu rozwoju, śledząc postępy wdrażania zaplanowanych działań.

Raport w niniejszym dokumencie zawiera analizę następujących obszarów funkcjonowania Gminy, (która odpowiada analizie aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej i jest poszerzoną wersją danych wymaganych w UZPORR):

- **położenie i powierzchnia**
- **demografia**
- **środowisko naturalne**
- **turystyka, sport, kultura**
- **zagospodarowanie przestrzenne**
- **sfera gospodarcza**
- **sfera społeczna.**

3. Opracowanie listy „Zadań polegających na poprawie sytuacji na danym obszarze” wraz z określeniem hierarchii ich ważności

Lista zadań obejmuje:

- Dalszą rozbudowę sieci wodno-kanalizacyjnej
- Poprawę funkcjonowania układu drogowego
- Poprawę bazy edukacyjnej, sportowej i rekreacyjnej
- Poprawę stanu środowiska naturalnego

4. Rozpisanie projektów i zadań inwestycyjnych proponowanych do ZPORR w zakresie szczegółów realizacji

Projekty/zadania zostaną wymienione z nazwy, określony zostanie harmonogram rzeczowy i finansowy ich realizacji (zakres, terminy, nakłady z podziałem na źródła finansowania), a także oczekiwane rezultaty oraz instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu.

5. Zestawienie powiązań projektu/ów z innymi działaniami, realizowanymi na terenie Gminy/województwa

6. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć Planu Rozwoju Lokalnego

7. Plan finansowy na lata 2006–2013 dla zadań planowanych w PRL z rozbiciem na źródła finansowania

Zgodnie z wymaganiami UZPORR, konieczne jest opracowanie planu finansowego uwzględniającego zadania inwestycyjne, ujęte w PRL.

Prace będą polegać na przygotowaniu Wieloletniego Planu Finansowego, czyli prognozy dochodów i wydatków Gminy w celu oszacowania możliwości inwestycyjnych - prognozy wolnych środków na inwestycje i oceny zdolności kredytowej Gminy, przy wykorzystaniu komputerowego programu MAFI (Model Analizy Finansowo-Inwestycyjnej). Posłuży on do analizy budżetu Gminy, na podstawie której, przy przyjęciu określonych założeń, dokonuje się prognozy budżetu Gminy na następnych lata 2006-2013. Najważniejszym jej elementem, z punktu widzenia kolejnych etapów prac, jest **prognoza wolnych środków**. Dzięki niej uzyskujemy odpowiedź na pytanie, jakie są **możliwości inwestycyjne i kredytowe** w odniesieniu do zaplanowanych inwestycji.

Do programu wprowadzane są również dane o planowanych inwestycjach, co daje możliwość przeprowadzenia symulacji ich wpływu na przepływy pieniężne. Innymi słowy program ten pozwala na dostosowanie zakresu rzeczowego przewidywanych inwestycji do zdolności finansowych Gminy (z uwzględnieniem ewentualnych obciążeń kredytowych). Dzięki temu będziemy wiedzieli, czy budżet stać na wszystkie przewidywane w poszczególnych latach planu inwestycje, czy też zachodzi konieczność przesunięcia niektórych z nich na następne okresy, czy wręcz całkowitej z nich rezygnacji.

8. Zapropowanie i opisanie systemu wdrażania PRL

9. Opisanie sposobów monitorowania, oceny i komunikacji społecznej, w tym:

- a) System monitorowania planu rozwoju lokalnego
- b) Sposoby oceny planu rozwoju lokalnego
- c) Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi
- d) Public Relations planu rozwoju lokalnego.

Zakres czasowy Planu obejmuje lata 2006–2013 dla finansów gminy oraz zadań inwestycyjnych.

Plan Rozwoju Lokalnego przedstawia sytuację społeczno-ekonomiczną gminy, formułuje cele i opisuje strategie, zmierzające do osiągnięcia rozwoju społecznego-gospodarczego. Plan szacuje również spodziewane efekty planowanych przedsięwzięć i wpływ na przebieg procesów rozwojowych, a także wskazuje kierunki zaangażowania środków funduszy strukturalnych i środków własnych gminy.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Grodzisk Wielkopolski będzie służył jako punkt odniesienia do działań rozwojowych, podejmowanych z zasobów środków własnych, jak również pozwoli określić wysokość pomocy finansowej z funduszy unijnych.

Program Rozwoju Lokalnego został opracowany przez pracowników Urzędu Miejskiego w Grodzisku Wielkopolskim: Agatę Stachowską – Kinecką oraz Piotra Bartkowiaka przy współdziałaniu konsultanta Stowarzyszenia Wielkopolski Ośrodek Kształcenia i Studiów Samorządowych w Poznaniu Bartłomieja Kustonia (opracowanie WPI) oraz Rady Miejskiej w Grodzisku Wielkopolskim.

ROZDZIAŁ I

OBSZAR I CZAS REALIZACJI PROGRAMU ROZWOJU LOKALNEGO

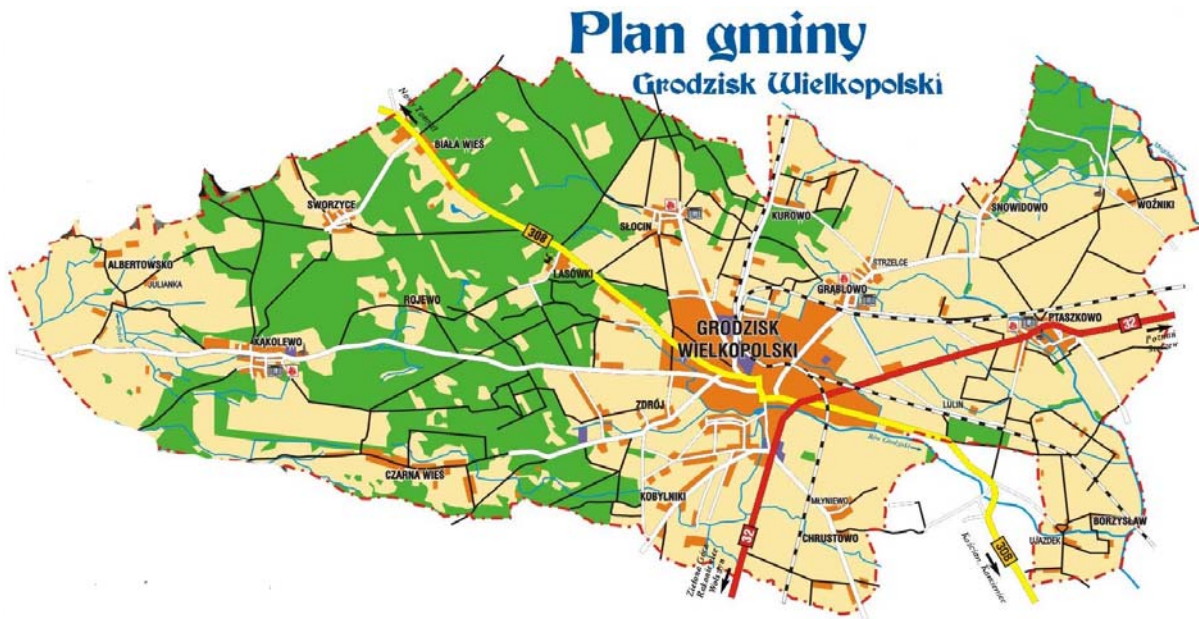
Plan Rozwoju Lokalnego opracowany został dla Gminy Grodzisk Wlkp. z województwa wielkopolskiego. Plan przygotowano w związku z ubieganiem się Gminy o środki z funduszy strukturalnych na rok 2006 oraz na kolejny okres perspektywy finansowej Unii Europejskiej 2007-2013. Opracowany dokument jest wymagany przy składaniu wniosków w ramach priorytetu 3, w Zintegrowanym Programie Operacyjnym Rozwoju Regionalnego.

ROZDZIAŁ II

AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA NA OBSZARZE OBJĘTYM WDRAŻANIEM PLANU

2.1. Położenie, powierzchnia, ludność.

Gmina Grodzisk Wlkp. leży w zachodniej części województwa wielkopolskiego przy drodze krajowej nr 32 Poznań – Zielona Góra, w odległości ca 50 km od stolicy Wielkopolski.

Gmina Grodzisk Wlkp. jest gminą średniej wielkości; zajmuje obszar o powierzchni 134,5 km² (miasto 6,4 km²), w tym:

grunty orne	– 67,7 km ²	= 50,3 %
sady i ogrody	– 0,8 km ²	= 0,6 %
łąki i pastwiska	– 10,6 km ²	= 7,6 %
lasy	– 41,9 km ²	= 31,2 %
pozostałe tereny	– 15,5 km ²	= 13,5 %

Grodzisk Wlkp. jest miastem powiatowym, który obejmuje gminy: Granowo, Kamieniec, Rakoniewice i Wielichowo.

Z gminą Grodzisk Wlkp. sąsiadują w/w gminy wchodzące w skład powiatu grodziskiego oraz 2 gminy z powiatu nowotomyskiego: Opalenica i Nowy Tomyśl.

2.2. Środowisko przyrodnicze

2.2.1. Charakterystyka elementów przyrody nieożywionej

Rzeźba terenu

Gmina charakteryzuje się młodoglacjalną rzeźbą terenu będącą pozostałością działalności lądolodu skandynawskiego. Charakterystyczną cechą gminy są trzy różniące się zasadniczo jednostki morfologiczne:

- Sandr Nowotomyski na zachodzie
- Wał Lwówecko – Rakoniewicki w centrum
- Równina Opalenica na wschodzie.

Sandr Nowotomyski jest typowym sandrowym stożkiem dolinnym zbudowanym z piasków drobno- i średnioziarnistych oraz żwirów drobnych, przeważnie warstwowych, o średniej miąższości 2 – 10 m. Wznosi się na wysokości 70 – 75 m n.p.m. Powierzchnia sandru na terenie gminy jest płaska, opadająca w kierunku południowo – zachodnim. Ta część sandru Nowotomyskiego (rejon Albertowska) charakteryzuje się gęstą siecią cieków i rowów melioracyjnych mających często charakter okresowy, gdyż warunki litologiczne (duży udział powierzchni zajęty przez utwory piaszczyste) powodują zwiększoną infiltrację.

Wał Lwówecko-Rakoniewicki wyraźnie zaznacza się w morfologii terenu, wznosząc się około 30-40 m nad otaczający teren (75-85 m n.p.m.). Na powierzchni występują piaski akumulacji wodno – lodowcowej przykrywające glinę zwałową moreny dennej. Jest to teren prawie bezjezierny i porośnięty lasami. Miejscami występują kemy i wydmy (w okolicach miasta i wsi Rojewo). Równina Opalenicka, wysoczyzna morenowa płaska o deniwelacjach 3-5 m, zbudowana jest głównie z osadów gliniastych – glin pylastych i piaszczystych.

Surowce mineralne

Na terenie gminy Grodzisk Wlkp. znajduje się 5 udokumentowanych złóż gazu ziemnego: „Grodzisk Wlkp.”, „Bukowiec”, „Paproć”, „Ujazd”, „Kopanki E”. Eksploatacja złoża „Kopanki E” została już zakończona w roku 1995.

Poza tym brak na terenie gminy udokumentowanych złóż innych surowców. Nie prowadzono też żadnych badań poszukiwawczych za złożami. Eksploatuje się tylko punktowo piaski wydmore oraz piaski i żwiry akumulacji lodowcowej dla zaspokojenia potrzeb lokalnych w budownictwie.

Warunki klimatyczne

Obszar gminy leży na pograniczu dwóch regionów klimatycznych: Regionu Lubuskiego i Regionu Środkowowielkopolskiego.

Znaczna część gminy znajduje się pod wpływem cech klimatu Regionu Lubuskiego. Wyróżnia się tu największą liczbę dni z ciepłą pogodą (przeciętnie 265,4), rzadziej występują dni z pogodą z przymrozkami. Także cechą charakterystyczną regionu jest najmniejsza w ciągu roku liczba dni bez opadów oraz największa średnia roczna liczba dni z opadem. Często ciepłym dniom towarzyszy zachmurzenie i opady (średnio 32 dni w roku). Także chłodne dni występują często z opadami i zachmurzeniem.

Wschodnia część gminy znajduje się na pograniczu Regionu Środkowowielkopolskiego. Cechą charakterystyczną pogody jest tu występowanie znacznej ilości dni ciepłych z pogodą przymrozkową, bardzo chłodną, ale bez opadów.

Klimat gminy znajduje się pod wpływem mas powietrza oceanicznego. Charakteryzuje się on większą roczną amplitudą powietrza, wczesną wiosną długim latem, łagodną zimą z małą i krótko trającą pokrywą śnieżną. Zima trwa tu około 75 dni, lato około 94 dni. Liczba dni pogodnych wynosi 60, pochmurnych 110.

Gmina Grodzisk Wlkp. położona jest w rejonie o najniższym w Polsce opadzie atmosferycznym. Średni roczny opad, podany na podstawie obserwacji wieloletnich (1955 – 1980), wynosi w rejonie Grodziska Wlkp. 615 mm. Najbardziej wilgotnymi miesiącami są: czerwiec, lipiec i sierpień, natomiast najmniejszy opad przypada na styczeń, luty, marzec.

Na terenie gminy przeważają wiatry zachodnie i południowo-zachodnie, natomiast najrzadziej wieją wiatry północne. Średnia prędkość wiatrów wynosi 2m/sek.

Warunki wodne

Wody powierzchniowe

Na terenie gminy trudno wyznaczyć ciek spełniający szczególną rolę w systemie odwadniania. Sieć rzeczna jest bowiem bardzo uboga.

Obszar opracowania położony jest w zlewniach rzek: Mogilnicy, Kanału Grabarskiego i Dojcy. Niewielki wschodni i północny fragment gminy odwadniany jest przez rzekę Mogilnicę, stanowiącą zarazem wschodnią granicę gminy. Przez miasto Grodzisk Wlkp. przepływa Kanał Grodziski uchodzący do Kanału Grabarskiego w południowo-wschodniej części gminy przy granicy z gminą Kamieniec.

Zachodnia część gminy odwadniana jest przez lewobrzeżny dopływ rzeki Dojcy - dopływ spod Albertowska. Ta część zlewni Dojcy charakteryzuje się rozbudowaną i gęstą siecią cieków i rowów melioracyjnych, mających często charakter okresowy. Duża gęstość sieci rzecznej w zlewni Dojcy jest wynikiem prowadzonych w połowie XIX wieku intensywnych prac melioracyjnych mających na celu włączenie uprzednio bezodpływowych obszarów do systemu odwadniającego rzeki Obry.

Na terenie gminy brak jest jezior. Sztuczne zbiorniki wody reprezentowane są przez stawy przeciwpowodziowe, drobne oczka wodne i małe zbiorniki wiejskie.

Wody podziemne

W gminie występują dwa piętra wodonośne: czwartorzędowe i trzeciorzędowe.

W piętrze czwartorzędowym woda występuje w poziomach wgłębnych międzyglinowym górnym i międzyglinowym dolnym, zwanym poziomem Wielkopolskiej Doliny Kopalnej (WDK).

Poziom wód gruntowych ujmowany jest bardzo rzadko dla celów zaopatrzenia w wodę. Znaczenie tego poziomu (ujmowanego w studniach kopalnych) jest znikome.

Poziom międzyglinowy górny zalega na głębokości ca 10 m ppt. i obejmuje swym zasięgiem prawie całą gminę z wyjątkiem zachodniej części.

Poziom Wielkopolskiej Doliny Kopalnej związany jest z osadami interglacjału mazowieckiego i fluwioglacjałów zlodowacenia środkowopolskiego. Tworzą go osady piaszczysto – żwirowe zalegające na głębokości ca 40-70 m. Miąższość warstwy dochodzi nawet do 60 m. Woda ta wykazuje nieznaczne zanieczyszczenie, wymaga jednak nieskomplikowanego uzdatniania.

Główny zbiornik wód podziemnych (GZWP – nr 144) Wielkopolskiej Doliny Kopalnej zalega na obszarze niemal całej gminy i jest ważnym źródłem zaopatrzenia w wodę. W rejonie miasta Grodziska Wlkp. zasoby wodne WDK są już rozdysponowane, rezerwy pozostały jeszcze w zachodniej i wschodniej części gminy.

Piętro wód trzeciorzędowych – poziom mioceński, złożony z trzech warstw wodonośnych, związany jest z serią piasków w obrębie kompleksu osadów burowęglowych. Wody podziemne z tych utworów ujmowane są w Grodzisku Wlkp., Młyniewie i Strzelcach.

Zaopatrzenie miasta Grodziska Wlkp. bazuje na ujęciach wód podziemnych z poziomu wodonośnego WDK i pierwszego poziomu międzyglinowego.

Zasoby wód dla rejonu Grodziska Wlkp., ustalone w oparciu o odnawialność zasobową oraz wielkość zasobów eksploatacyjnych, warunkują możliwość poboru wody z tego rejonu.

Poziom wodonośny WDK jest ograniczony, jak również ograniczony jest obszar alimentacyjny. Racjonalne gospodarowanie wodami stwarza konieczność ochrony udokumentowanych zasobów wód podziemnych. Jako strefę ochrony sanitarnej pośredniej ustalono cały obszar zasobowy, tj. cały udokumentowany wycinek doliny kopalnej.

2.2.2. Charakterystyka elementów przyrody ożywionej

Gleby

Pod względem jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej gmina zajmowała 37 miejsce w byłym województwie poznańskim ze wskaźnikiem 66,1 pkt. w skali 100 punktowej (przy średniej dla całego byłego województwa poznańskiego 67,6 pkt. i ogólnopolskiej 66,6 pkt).

Pod względem użytkowania gruntów gmina charakteryzuje się średnim udziałem gruntów ornych (52,2%), małą ilością użytków zielonych (7,1%), dużą lesistością (29,9%) oraz małą powierzchnią wód otwartych (0,6%). Użytki rolne łącznie stanowią około 59,3% jej powierzchni.

Na powierzchni gminy występują gleby klasy od II do VI w następujących kompleksach glebowo-rolniczych:

- grunty orne:

• 1 – pszenney bardzo dobry	1,2 %
• 2 – pszenney dobry	11,6 %
• 3 – pszenney wadliwy	0,1 %
• 4 – żytni bardzo dobry	19,3 %
• 5 – żytni dobry	25,0 %
• 6 – żytni słaby	20,0 %
• 7 – żytni bardzo słaby	16,0 %
• 8 – zbożowo – pastewny mocny	2,4 %
• 9 – zbożowo – pastewny słaby	4,4 %

- użytki zielone:

• 1z – użytki zielone bardzo dobre i dobre	- brak
• 2z – użytki zielone średnie	60,0 %
• 3z – użytki zielone słabe i bardzo słabe	40,0 %

Grunty orne to przeważnie gleby brunatne wylugowane, bielice, czarne ziemie i czarne ziemie zdegradowane oraz mursze.

Rozmieszczenie przestrzenne gleb uwarunkowane jest morfologią powierzchni.

Gleby słabe i najsłabsze związane są morfologicznie z występowaniem sandru oraz dolin rzecznych zbudowanych głównie z piasków różnoziarnistych. Są to gleby w kompleksach przeważnie 6 i 7 oraz 9. Dna dolin i obniżen terenowych zajęte są przez łąki, a także gleby w 8 i 9 kompleksie zbożowo – pastewnym mocnym (kl. III i IV) i słabym (kl. V i VI) oraz gleby w 6 i 7 kompleksie żytnio – ziemniaczanym słabym (kl. V) i żytnio – łubinowym (kl. VI i VI).

Z występowaniem wysoczyzny morenowej (Równiny Opalenickiej) związane są gleby wysokich i średnich klas w kompleksach: 1 i 2 pszennym bardzo dobrym i dobrym (klasy II – III), pszennym wadliwym (klasy II – IVa), 4 żytnim bardzo dobrym (klasy IVa – IVb), oraz 5 żytnim dobrym (klasy IV a – IV b).

Gleby 3 kompleksu pszennego wadliwego, położone głównie w południowej części gminy, charakteryzują się występowaniem zmywów i okresowym niedoborem wilgoci.

Gmina Grodzisk Wlkp. leży na pograniczu dwóch regionów glebowo – rolniczych. Zachodnia i centralna część gminy należą do regionu Rakoniewicko – Nowotomyskiego, obejmującego dwa podregiony: Rakoniewicki i Nowotomyski. Część wschodnia gminy należy do regionu Szamotulsko – Opalenickiego.

Podregion Nowotomyski wyróżnia się największą koncentracją gleb murszowatych zaliczonych do kompleksu 9 lub gleb znajdujących się pod użytkami zielonymi. Dzięki utrzymującej się na wysokim poziomie wodzie gruntowej, wymienione gleby i towarzyszące im bardzo lekkie czarne ziemie tworzą dobre siedliska do uprawy wikliny i chmielu (rejon Albertowska).

Na terenie podregionu część gruntów ornych stanowią silnie przesuszone piaski murszowate i gleby brunatne wytworzone z piasków sandrowych zaliczane do kompleksu 7. Podregion ten wyróżnia się ponadto dużym udziałem użytków zielonych i znaczną lesistością.

Podregion Rakoniewicki wyróżnia się (obejmujący swym zasięgiem Wał Lwówecko - Rakoniewicki) wyróżnia się dominacją kompleksów 6, 5 i 7. Są to w większości gleby pseudobielicowe i brunatne wylugowane, położone na terenach wysoczyznowych, o rzeźbie słabo falistej i na równinach sandrowych (kompleks 7), okresowo lub stale za suche. Podregion ten charakteryzuje się małym udziałem użytków zielonych i dużą lesistością.

Największym powierzchniowo regionem jest Region Szamotulsko – Opalenicki. W całości położony jest w obrębie mezoregionu Pojezierze Poznańskie. W całym regionie, obejmującym wiele gmin, użytki rolne zajmują około 82 %, lasy 10 %, a wody zaledwie 1,7 % ogólnej powierzchni regionu. W użytkach rolnych aż 92 % zajmują grunty orne, a 8 % użytki zielone. Na terenie gminy wśród gruntów ornych przeważają gleby kompleksu 4,2 i 5. Dużą powierzchnię zajmują też gleby brunatne właściwe i czarne ziemie. Przeważają użytki zielone kompleksów 2z i 3z. Koncentrują się głównie w wąskich dolinach rzecznych (rzeki Mogilnicy, Kanałów

Grabarskiego i Gnińskiego). Rzeźba terenu charakteryzuje się dominacją równin korzystnych do upraw polowych. Gleby są na ogół dobrze uwilgotnione, cechują się korzystną retencją wód opadowych. Cały region charakteryzuje się wysoką kulturą rolną.

Szata roślinna

Ważną rolę w otwartym krajobrazie gminy odgrywają zadrzewienia śródpolne, przydrożne zieleń przywodna, zieleń parkowa, cmentarna, sady i ogrody przydomowe, które spełniają nie tylko funkcję krajobrazową, ale także ochronną. Wpływają one na kształtowanie lokalnego klimatu obszarów, na których występują, podnoszą walory estetyczno – krajobrazowe, spełniają rolę wiatro – i gleboochronną.

Cechą charakterystyczną zachodniej części gminy są bardzo liczne i dobrze rozmieszczone zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne. Roślinność spełnia tu rolę regulatora stosunków wodnych.

Odrębną grupę zieleni wysokiej stanowią parki dworskie o dużych walorach estetyczno – krajobrazowych. 4 parki posiadają sporządzoną dokumentację ewidencyjną, 2 – wpis do rejestru zabytków.

Zieleń cmentarna stanowi zazwyczaj małoobszarowe powierzchnie roślinności dekoracyjnej pełniące funkcję ochronną i ozdobną.

Na terenie miasta występują zbiorowiska roślinności antropogenicznej powstałej pod działaniem czynników zależnych od człowieka, na siedliska przekształconych lub nowo utworzonych. Obejmują one roślinność ozdobną parków, skwerów, zieleńców, ogrodów przydomowych i zadrzewień przydrożnych.

Uprawom polowym towarzyszą zbiorowiska roślinności segetalnej chwastów jedno lub dwuletnich, rzadziej bylin, pozostające w zależności od rodzaju i pory zabiegów agrotechnicznych.

Lasy

Do naturalnych zespołów roślinnych występujących na terenie gminy należą lasy. Gmina Grodzisk Wlkp. leży w obrębie Krainy Wielkopolsko – Pomorskiej i dzielnicy Wielkopolsko – Kujawskiej. Dzielnicą ta charakteryzuje się warunkami sprzyjającymi rozwojowi borów sosnowych świeżych z domieszką gatunków liściastych: dębu, buku i grabu.

Lasy zajmują około 29,9 % powierzchni całej gminy. Największe kompleksy leśne należą administracyjnie do Nadleśnictwa Grodzisk. W części północno – wschodniej gminy przy granicy z gminą Opalenica lasy należą do Nadleśnictwa Konstantynowo.

Najczęściej spotykanym typem siedliskowym w lasach gminy Grodzisk Wlkp. jest bór mieszany świeży, las mieszany oraz las wilgotny. Panującym gatunkiem jest sosna z domieszką dębu i brzozy. Teren wydm porastają lasy na siedlisku boru suchego. W lesie mieszanym, w drzewostanie przeważa sosna w domieszce dębu, brzozy topoli, a w lesie świeżym dąb z topolą, modrzewiem i świerkiem.

Lasy ochronne występują w okolicy Ujazdu (lasy strefy zieleni wysokiej) oraz w okolicy Woźnik (lasy masowego wypoczynku).

Fauna

Na obszarach leśnych żyją podobnie jak w innych rejonach Wielkopolski sarny, jelenie, dziki, kuny i lisy. Na polach występują głównie zające, kuropatwy i bażanty. Na obrzeżach łąk i w dolinach rzek można spotkać bociana białego. W okolicach Gnina i Woźnik zaobserwowano występowanie bociana czarnego, a nad rzeką Mogilnicą żurawia.

2.3. Turystyka

Grodzisk Wlkp. jest miastem o 700 – letniej tradycji. Powoduje to, że jest atrakcyjny turystycznie ze względu na ciekawą historię i liczne zabytki.

Brak jest natomiast rzek i jezior skłaniających do aktywnego wypoczynku. Otaczające gminę lasy – przy stworzeniu sieci ścieżek rowerowych – mogą stać się miejscem spędzania wolnego czasu. Ta forma rekreacji staje się priorytetowa dla mieszkańców stąd są już plany pobudowania kompleksowych tras rowerowych i pieszo – rowerowych na terenie całej gminy.

Coraz większym zainteresowaniem cieszą się usytuowane na terenie gminy gospodarstwa agroturystyczne; zwłaszcza w Kąkolewie i Albertowsku.

Te dwie miejscowości stają się atrakcją turystyczną i miejscem wypoczynku głównie dla mieszkańców dużych aglomeracji jak Poznań.

Ze względu na specyficzny klimat, dziewicze tereny oraz walory krajobrazowe atrakcją jest Albertowsko. Staje się mekką wypoczynku. Zauważa się duże zainteresowanie nieruchomościami i starymi budynkami mieszkalnymi adaptowanymi na domy letniskowe i domy stałego pobytu.

Baza noclegowa i gastronomiczna

Hotel Groclin ul. Sportowa 2

62-065 Grodzisk Wlkp.

31 kameralnych, dwuosobowych pokoi z luksusowym wyposażeniem, w tym pokoje o podwyższonym standardzie (apartamenty, pokój LUX), nowoczesne Centrum Odnowy Biologicznej, Klinika Zdrowia, Tenis Club oraz Football Club.

Motel XXI Wieku ul. Poznańska 38b,

62-065 Grodzisk Wlkp.

Motel znajduje się na trasie Poznań – Zielona Góra, 40 km od Poznania (35 minut jazdy samochodem). Posiada 80 miejsc noclegowych. Restauracja posiada 300 miejsc.

Pokoje gościnne 2 i 3 osobowe o wysokim standardzie z TV sat. i łazienkami, apartamenty. Drink bar - czynny całą dobę, sale konferencyjne.

Restauracja Leśna ul. Nowotomska 141,

62-065 Grodzisk Wlkp.

Motel położony 3 km. od Grodziska, na trasie do Nowego Tomyśla. Posiada 40 miejsc noclegowych. Restauracja posiada 150 miejsc.

Wynajem miejsc noclegowych

Jadwiga Miś ul. Zbąszyńska 18

62-065 Grodzisk Wlkp.

Pensjonat posiada 5 dwuosobowych pokoi.

Każdy pokój wyposażony jest w łazienkę, lodówkę oraz tv.

Wynajem miejsc noclegowych - Dorota i Zdzisław Garcon

ul. Powstańców Chocieszyńskich 54a

62-065 Grodzisk Wlkp.

Posiada 8 miejsc noclegowych.

Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „BEHAPOWIEC”

Aurelia Reślińska

ul. Nowa 27

62-065 Grodzisk Wlkp.

14 pokoi 2-osobowych w tym 1 apartament, restauracja na 40 osób, dwie sale wykładowe na 60 i 80 osób. Dodatkowo basen z sauną i jacuzzi.

2.4. Zagospodarowanie przestrzenne

2.4.1. Uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego

Formy ochrony przyrody

Park miejski

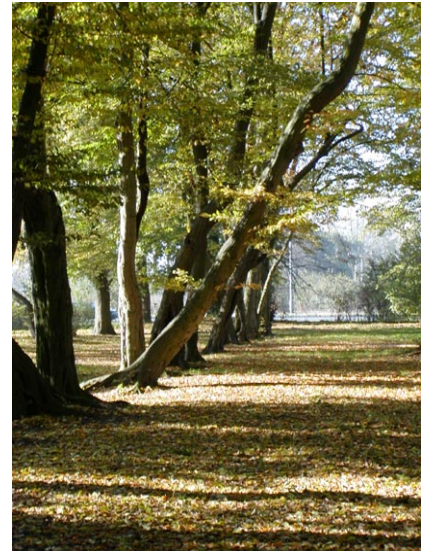
Dawny krajobrazowy park dworski, który obecnie pełni funkcję parku miejskiego położony jest w pobliżu Starego Rynku między ulicami: od północy ul. 27 – go Stycznia, od wschodu ul. Rakoniewicką i od południa ul. Wypoczynkową. W północno – wschodnim narożniku park graniczy z wyłączonymi z niego zabudowaniami dawnego folwarku. Położony w tej części parku dwór z

połowy XIX wieku wykorzystywany jest jako Muzealna Izba Tradycji Ziemi Grodziskiej (na parterze) i z mieszkaniami lokatorskimi (na piętrze). Muzeum część swojej ekspozycji o charakterze głównie militarnym prezentuje na terenie o powierzchni 3000 m², położonym na północ od dworu.

Z dawnych elementów kompozycyjnych zachowały się: dwie aleje grabowo – lipowe w centralnej i północnej części parku (zapewne pozostałość szpalerów z XVIII wieku), rzeźba ogrodowa w postaci antycznego rycerza z XVIII wieku, częściowo zachowany kolisty podjazd przed dworem, a także grupy starodrzewu i pomnikowe okazy cisów, dębów, topól, klonów i lip.

Teren przeznaczony na park zajmuje powierzchnię 8.9357 ha, część o powierzchni

6,5649 ha to teren dawnego parku (wraz ze stawem o powierzchni 1,1934 ha), pozostałe 2,3708 ha to podmokłe łąki i tereny położone wzdłuż południowej granicy.

2.4.2 Infrastruktura techniczna

SYSTEM ZAOPATRZENIA W WODĘ

Na terenie gminy Grodzisk Wlkp. pobór wody na potrzeby wspólnoty mieszkańców odbywa się z ujęć wód podziemnych, głównie czwartorzędowych. Zaopatrzenie odbywa się głównie z ujęć komunalnych leżących na terenie gminy.

Stacja Uzdatniania Wody przy ul. Mikołajczyka 28

W latach 2000 – 2001 została wybudowana nowa stacja uzdatniania wody zaopatrująca cały obszar Grodziska i Słocina. Technologia uzdatniania wody przedstawia się następująco:

System zasilania miasta w wodę wykonany jest na bazie studni głębinowych z następującymi parametrami:

- Studnia H – 1 o wydajności eksploatacyjnej $Q = 50,1 \text{ m}^3/\text{h}$ i depresji $S = 1,8 \text{ m}$.
- Studnia H – 2 o wydajności eksploatacyjnej $Q = 38,0 \text{ m}^3/\text{h}$ i depresji $S = 1,6 \text{ m}$.
- Studnia H – 3 o wydajności eksploatacyjnej $Q = 50,0 \text{ m}^3/\text{h}$ i depresji $S = 1,8 \text{ m}$. – przeznaczona do włączenia w późniejszym terminie.
- Studnia nr II o wydajności eksploatacyjnej $Q = 89,0 \text{ m}^3/\text{h}$ i depresji $S = 3,4 \text{ m}$.
- Studnia nr IIa o wydajności eksploatacyjnej $Q = 66,4 \text{ m}^3/\text{h}$ i depresji $S = 3,35 \text{ m}$.

Zgodnie z przyjętą technologią studnie nr II i IIa mogą pracować wyłącznie naprzemiennie z wydajnością $Q_{II, IIa} = 61,9 \text{ m}^3/\text{h}$.

Studnie H – 1 i H- 2 pracują równolegle, z łączną wydajnością $Q_H = 100,0 \text{ m}^3/\text{h}$.

1. Wydajność stacji w linii uzdatniania – eksploatacyjna ujęcia wynosi $Q_{uj} = 162 \text{ m}^3/\text{h}$.
(docelowo $Q_{uj} = 200 \text{ m}^3/\text{h}$)
 - $100 \text{ m}^3/\text{h}$ z ujęcia „Bariery I” studnie H – 1 i H – 2 (po zakończeniu inwestycji + H – 3 = 38 m^3).
 - $62 \text{ m}^3/\text{h}$ z pracujących studni nr II i IIa
2. Maksymalna dobowa wydajność stacji $Q_{d-SUW} = 3\ 880 \text{ m}^3 / \text{d}$ (po zakończeniu inwestycji $Q_{d-SUW} = 4\ 800 \text{ m}^3/\text{d}$)
3. Założona średnia dobowa wydajność stacji $Q_{ds-SUW} = 2\ 909 \text{ m}^3/\text{d}$.
4. Maksymalna wydajność godzinowa zasilania sieci wodociągowej $Q_{hmax} = 320 \text{ m}^3/\text{h}$
5. Utrzymywane ciśnienie na zasilaniu sieci wodociągowej $p = 5,0 \text{ bar}$.
6. Urządzenia stacji zostały dobrane do parametrów wody surowej o jakości określonej na podstawie badań laboratoryjnych.

7. Studnie mają wyznaczoną strefę ochrony bezpośredniej wraz z możliwością dojazdu do obudowy.
8. Wymieniono istniejące obudowy podziemne na obudowy naziemne, wykonane z laminatów, z sygnalizacją stanu otwarcia pokryw.
9. Wody popłuczne i ścieki sanitarne ze stacji są przepompowywane do miejskiej sieci kanalizacji sanitarnej.
10. Układ technologiczny urządzeń jest podzielony na dwa oddzielne – współpracujące ze sobą ciągi (możliwość pracy stacji z mniejszą wydajnością w przypadku awarii).
11. Dla retencji wody uzdatnionej zaprojektowano dwa a wykonano jeden zbiornik wody czystszej o pojemności $V = 300 \text{ m}^3$ każdy.

Schemat technologiczny procesów uzdatniania wody przedstawia się następująco:

- Napowietrzanie wody surowej w aeratorach centralnych,
- Odżelazianie i odmanganianie wody w procesie jednostopniowej filtracji pospiesznej na złożu dwuwarstwowym piaskowo – braunsztynowym,
- Dezynfekcja wody podchlorynem sodowym.
- Magazynowanie wody w zbiorniku retencyjnym.
- Podanie wody do sieci z jednoczesną dezynfekcją podchlorynem sodowym.

Woda surowa ze studni jest pobierana pompami głębinowymi. Do pomiaru ilości wody zostały zamontowane w każdej studni wodomierze. Przewody tłoczne z poszczególnych studni łączą się w jeden kolektor, który doprowadza wodę do budynku stacji. W obiekcie SUW woda surowa zostaje wprowadzona na dwie niezależne linie uzdatniania składające się z aeratora centralnego i trzech filtrów ciśnieniowych. W aeratorach następuje wymieszanie wody z doprowadzonym powietrzem, wprowadzonym w celu utlenienia związków żelaza i manganu oraz usunięcia zapachu siarkowodorowego. Następnie woda dopływa na filtry ciśnieniowe, gdzie w trakcie filtracji następuje usunięcie związków żelaza i manganu. Przewody wody uzdatnionej z poszczególnych linii łączą się w jeden kolektor, na którym jest zamontowany wodomierz do pomiaru przepływu oraz ilości uzdatnionej wody. Do przewodu jest włączona instalacja dozowania podchlorynu sodowego do dezynfekcji wody. Zawory na liniach uzdatniania są wyposażone w siłowniki pneumatyczne, co umożliwia kompleksową automatyzację przebiegu procesów technologicznych.

Woda uzdatniona jest retencjonowana w zbiorniku retencyjnym, zlokalizowanym na zewnątrz obiektu stacji. Ze zbiornikiem jest połączony układ pomp Π^0 , zasilających sieć

wodociągową, sterowanych analogowo i binarnie. Na przewodzie tłocznym pomp zasilających jest zamontowany wodomierz, służący do pomiaru natężenia przepływu oraz ilości wody kierowanej do sieci wodociągowej. Boczniowo na instalacji jest zamontowany zbiornik hydroforowy, którego zadaniem jest stabilizowanie wahań ciśnienia w sieci oraz dodatkowo, w przypadku awarii falownika, do awaryjnego, binarnego sterowania pompami zasilającymi. Do przewodu jest włączona instalacja dozowania podchlorynu sodowego, co umożliwia dezynfekcję sieci wodociągowej.

Sprężone powietrze wykorzystywane na stacji do napowietrzania wody i uzupełnienia poduszki powietrznej w hydroforze jest wytwarzane przez bezolejowe sprężarki spiralne, wyposażone w zbiorniki retencyjne powietrza. Na przewodzie zbiorczym jest zamontowany manometr do kontroli ciśnienia. Pomiar ilości powietrza kierowanego do aeracji jest regulowany i mierzony na rotametrami. Przed rotametrami jest zamontowany reduktor ciśnienia i zawór bezpieczeństwa. Dopływ powietrza do aeratorów jest sterowany przez zawory elektromagnetyczne.

Powietrze dla potrzeb pneumatycznego sterowania zaworami jest wytwarzane przez bezolejowe sprężarki tłokowe, wyposażone w zbiorniki retencyjne powietrza. Na przewodzie zbiorczym jest zamontowany manometr do kontroli ciśnienia oraz odwadniacz do usuwania z powietrza zawartej w nim pary wodnej.

Proces płukania filtrów jest prowadzony powietrzem i wodą. Powietrze do płukania filtrów jest dostarczane z dmuchaw. Proces płukania wodą i spust pierwszego filtru prowadzony jest pompami płucznymi, pobierającymi wodę ze zbiorników retencyjnych. Na przewodzie tłocznym pomp płucznych jest zamontowany wodomierz do pomiaru natężenia przepływu oraz ilości wody kierowanej do filtru w trakcie płukania. Wody popłuczne są odprowadzane do dwóch odstożników wód popłucznych, zlokalizowanych na zewnątrz budynku stacji. Każdy z odstożników współpracuje z jedną linią filtrów. Wody popłuczne po oczyszczeniu w wyniku procesu sedymentacji są odprowadzane do przepompowni ścieków i dalej do systemu kanalizacji sanitarnej. Gromadzący się w odstożnikach osad jest usuwany wozem asenizacyjnym do oczyszczalni ścieków.

Podchloryn sodowy stosowany do dezynfekcji wody uzdatnionej jest wprowadzany do wody za pomocą pomp dozujących. Chlorowanie wody może być prowadzone zarówno przed zbiornikiem retencyjnym, jak i do przewodu zasilającego sieć wodociągową. Dozowany jest roztwór w stężeniu handlowym, z tego względu nie przewidziano wykonanie węzła przygotowania roztworu roboczego. Roztwór NaOCI jest dostarczany w zbiornikach

dostosowanych do bezpośredniego wykorzystania jako zbiorniki robocze układów dozujących. Uzupełnianie roztworu odbywa się przez podmianę zbiornika.

Praca stacji uzdatniania jest automatyczna, sterowana i nadzorowana przez centralny sterownik mikroprocesorowy.

Pozostałe ujęcia miejskie.

Poza stacją podstawową w gotowości ruchowej są utrzymywane jeszcze dwie stacje na terenie miasta:

- ◆ Stacja na ul. Chopina -obecnie pełni rolę stacji awaryjnej
- ◆ Stacja na ul. Zbąszyńskiej -obecnie pracuje tylko w sezonie letnim i tylko na potrzeby basenów kąpielowych na terenie OSiR

Obie stacje pracują w technologii jednostopniowej filtracji z bezpośrednim podaniem wody uzdatnionej do sieci wodociągowej poprzez układ hydroforowy. Stacje te pracują bez zbiorników wody czystej i pomp sieciowych, które to elementy zwiększyłyby niezawodność stacji i jakość uzdatnionej wody.

Sieć przesyłowa i rozdzielcza na terenie Grodziska i Słocina liczy 44 km rurociągów o średnicach od Ø 300 do Ø 90 mm.

Na terenie Grodziska Wlkp. sieć wodociągowa ma długość 62,5 km. Z tej sieci jest zaopatrywanych 3314 odbiorców.

Na terenie wsi Słocin sieć wodociągowa ma długość 7,5 km. Z tej sieci jest zaopatrywanych 119 odbiorców.

Istniejące ujęcia wiejskie obsługiwane przez MZK:

- ◆ Czarna Wieś - zaopatruje Czarną Wieś, Zdrój, Kobylniki, Piaski, Chrustowo, Młyniewo i Rataje, sieć o łącznej długości 35,7 km. zaopatruje 273 odbiorców.
- ◆ Grąblewo - zaopatruje Grąblewo i Strzelce, sieć o łącznej długości 8,3 km. zaopatruje 138 odbiorców.
- ◆ Woźniki - zaopatruje Woźniki, Snowidowo, Ptaszkowo i Lulin, sieć o łącznej długości 11,3 km. zaopatruje 138 odbiorców.

Ponadto część wsi jest zaopatrywana w wodę z ujęć zewnętrznych

- Kąkolewo i Sworzyce – z ujęcia w Kąkolewie obsługiwanego przez firmę „AMON z Kąkolewa
- Biała Wieś i Kurowo – z ujęcia w Kopankach należącego do „KOMOPAL-u” sp z o.o. z Opalenicy
- Borzysław – z ujęcia w Cykowie należącego do Zakładu Gospodarki Komunalnej w Kamieńcu

Dwie wsie o charakterze siedliskowym – Albertowsko i Rojewo - nie posiadają wodociągu.

OCZYSZCZALNIA ŚCIEKÓW

Oczyszczalnia ścieków w Grodzisku Wlkp. została zaprojektowana i wybudowana dla przyjęcia ścieków komunalnych miasta Grodziska spływających grawitacyjnie istniejącymi kolektorami oraz części ścieków bytowych ze zbiorników bezodpływowych Grodziska.

Po modernizacji oczyszczalnia jest w stanie przyjąć średni dopływ ścieków na poziomie do $Q_{sr.d} = 3000 \text{ m}^3$. Przy takim napływie ładunki i stężenia zanieczyszczeń przedstawiają się następująco:

Ścieki surowe			Ścieki oczyszczone		
Wskaźnik zanieczyszczeń	Stężenie ścieków	Ładunek zanieczyszczeń	Wskaźnik zanieczyszczeń	Stężenie ścieków	Ładunek zanieczyszczeń
BZT ₅	531,1	1593,30	BZT ₅	≤15,0	≤45,0
ChZT _{Cr}	1 078	3 234,0	ChZT _{Cr}	≤125	≤375,0
Zaw. og.	507,8	1523,4	Zaw. og.	≤35,0	105,0
N _{og}	66,2	198,7	N _{og}	≤15,0	45,0
N _{NH4}	39,7	119,2	N _{NH4}	≤6,0	≤18,0
P _{og}	23,3	70,1	P _{og}	≤2,0	≤6,0

Tabela 2.1. Ładunki stężenia zanieczyszczeń. Źródło: dane MZK

Warunki odprowadzania ścieków oczyszczonych zgodnie z pozwoleniem wodno-prawnym są następujące:

BZT ₅	=	15	g O ₂ /m ³
ChZT	=	125	g O ₂ /m ³
zaw. og.	=	35	g/m ³
azot og.	=	15	g N/m ³
fosfor og.	=	2	g P/m ³

Stężenia w ściekach oczyszczonych uzyskane w trakcie dotychczasowej eksploatacji spełniają wymagania powyższego pozwolenia.

Ogólny opis działania oczyszczalni

Ścieki surowe dopływają grawitacyjnie z miasta na teren oczyszczalni ścieków kanałem sanitarnym \varnothing 1000. Pierwszym obiektem na drodze przepływu jest komora zasuw K-4, w której bierze swój początek przelew awaryjny. Ścieki dowożone beczkowozami na teren oczyszczalni są zrzucane poprzez stację zlewcą typu STZ – 201. Następnie spływają docelowym kanałem spustowym osadu nadmiernego do kanału sanitarnego przed komorą zasuw K-4.

Pompownia główna

Połączone ścieki dopływają do pompowni głównej z komorą krat. Po przedczeniu na kracie schodkowej samoczyszczącej Eco-Celkon typu OZ-B/600/4 zamontowanej na kanale dopływowym wlewają się do jednej z dwóch komór dwudzielnego zbiornika czerpnego ($V_{cz} = 2 \times 18 \text{ m}^3$) znajdującego się pod komorą krat. Na drugim kanale dopływowym zainstalowana jest krata schodkowa typu KSE – 500 ACE o prześwicie 2 mm.

Skratki z kraty są zrzucane do leja zasypowego przenośnika poziomego Ro8 firmy Huber i dalej przenośnikiem pionowym Ro8 firmy Huber dostarczane zostają na górny poziom kratowni nad zasyp prasy do skratek Ro4E firmy Huber. Tutaj skratki są płukane i odwadniane a następnie zrzucone do pojemnika P-1, gdzie dodatkowo podane zostają higienizacji wapnem palonym lub hydratyzowanym.

Przedzione ścieki w komorze czerpnej okresowo są mieszane mieszadłem firmy Emu typu TR25.145 Ex-4/12 ($P_n=4,5 \text{ kW}$), by zapobiec wtrącaniu w zbiorniku zawiesiny mineralnej. W drugiej komorze (rezerwowej) zamontowano układ prowadnica i żurawik by umożliwić przeniesienie mieszadła w razie konieczności. Mieszadło gwarantuje pełne wymieszanie zbiornika a pracuje ono w układzie sterowania komputerowego lub lokalnego.

Ścieki są przetłaczane przez pompy 250 Z2K - 12 ($N_s = 22 \text{ kW}$, $n = 5\ 000 \text{ 1/min}$) zainstalowane w komorze suchej pompowni. W pompowni ścieki mogą być okresowo mieszane hydraulicznie częścią tłoczonych ścieków. Pompy (2+1 szt.) współpracują z falownikiem a ich wydajność reguluje ultradźwiękowy czujnik poziomu ścieków typu Vega.

Ścieki są tłoczone do jednej z dwóch istniejących nitek tłocznych rurociągu $\varnothing 400$. Nitki tłoczne $2 \times \varnothing 400$ przechodzą przez komorę przepływomierza, w której na jednej z nitek zamontowany jest przepływomierz elektromagnetyczny typu MPP - 02 o średnicy $D_n = 400$.

Piaskownik

Nitka dyżurna (z przepływomierzem) lub rezerwowa (bez przepływomierza) prowadzą ścieki na wyniesione piaskowniki. Pierwszym elementem piaskowników jest komora wlotu, gdzie następuje gaszenie energii wlotu oraz równomierny rozdział na dwa odcinane zastawkami ZS-900 piaskowniki, każdy o długości 25,3 m, szerokości 0,9 m, wysokości 1,3 m. Zatrzymany w piaskowniku piasek jest zgarniany zgarniaczem linowym ZL-900 do leja zsykowego. Stąd rurociągami piasku zaopatrzonymi w zasuwy nożowe spuszcza się do zbiorników ociekowych piasku.

Kolejnym elementem jest zwężka Venturiego KPV-VI, która utrzymuje w piaskowniku stałą prędkość rzędu $V = 0,3$ m/s. Ścieki kończą swój bieg na piaskowniku w komorze rozdziału $1,0 \times 1,0$ m, $h = 6,4$ m, z której wyprowadzone są dwie podwójne nitki $\varnothing 350$.

Komory defosfatacji i denitryfikacji wstępnej

Ścieki płyną podwójnym obetonowanym rurociągiem $\varnothing 350$ do środka komory defosfatacji zablokowanej z komorą denitryfikacji wstępnej

Komora defosfatacji stanowi część centralną powstałą z zaadoptowania jednego z dwóch osadników wstępnych radialnych $D = 18$ m. Wyposażona zostanie ona w mieszadło firmy EMU typu TR.315.33-6/8, $P_n = 1,7$ kW pozwalające na utrzymanie osadu w zawieszeniu oraz pełne wymieszanie z dopływającymi ściekami w warunkach beztlenowych.

Dzięki zmiennym warunkom w poszczególnych fazach osad nabiera szczególnych cech - zdolności do wbudowania w swoją strukturę zwiększonej ilości fosforu. Komora defosfatacyjna została wyposażona w sondę do pomiaru Redox - typ PtA - 109/125. Następnie ścieki skierowane są do komory denitryfikacji wstępnej będącej pierścieniem zewnętrznym pozostałym z zaadoptowanego osadnika wstępnego na komorę defosfatacji i denitryfikacji o objętości $V_{cz.} = 375,6$ m³. Została ona wyposażona w dwa mieszadła wolnoobrotowe Maxiprop firmy EMU, $N_s = 1,75$ kW pozwalające na utrzymanie osadu w zawieszeniu oraz pełne wymieszanie ze ściekami recyrkulacji wewnętrznej z reaktorów. Komora jest wyposażona w sondę tlenową Tri Oxmatic - 700 Oxi 171 firmy WTW. Następnie ścieki kierowane są do dwóch reaktorów biologicznych.

Pierwszy ciąg technologiczny

Ścieki z komory denitryfikacji wstępnej wpłyną poprzez komorę przepływomierza na reaktor biologiczny o przepływie tłokowym, gdzie jest możliwe alternatywne prowadzenie dwóch procesów technologicznych – denitryfikacji i nitryfikacji.

Mieszanie w obu komorach odbywa się za pomocą sześciu mieszadeł Flygt 4451, natomiast mieszanie i napowietrzanie fazy tlenowej odbywa się za pomocą sprężonym powietrzem. Do dyfuzorów ASEKO sprężone powietrze dostarczają (2+1) dmuchawy typu DITL współpracujące z falownikami a sterowanych tlenomierzami WTW.

Dla potrzeb procesu denitryfikacji na końcu fazy tlenowej zastosowano 2 pompy do recyrkulacji wewnętrznej typu Flygt CP 3152 LT. Następnym elementem ciągu technologicznego jest osadnik wtórny radialny typu $OR_{wt.} = 24$.

Do recyrkulacji wytrąconego i zagęszczonego w osadnikach wtórnych osadu czynnego służy pompownia osadu czynnego Zastosowano w niej dwie pompy 150 Z2K-12 ($N_{ss} = 5,5$ kW). Pozwalają one na uzyskanie w reaktorze stężenia osadu w zakresie $2 \dots 6$ kg/m³, co odpowiada 25 ... 150 % recyrkulacji. Pompy zasysają osad z lejów w osadniku wtórnym i przetłaczają do czoła fazy nienatlenionej reaktora biologicznego, lub do komory defosfatacji. Tu osad miesza się ze ściekami surowymi oraz, w przypadku prowadzenia procesu denitryfikacji wstępnej, z recyrkulatem wewnętrznym stanowiącym mieszaninę osadu czynnego i znitryfikowanych ścieków. Biologicznie oczyszczone ścieki odprowadzone zostają przez wylew typu ciężkiego do odbiornika.

Drugi ciąg technologiczny

Drugi reaktor jest reaktorem cyrkulacyjnym o objętości $V_{cz.} = 1823$ m³ gdzie $VDN = 774$ m³, a $VN = 1049$ m³. Stary reaktor do chwili modernizacji pracować będzie w układzie tłokowym. Zaletą reaktora cyrkulacyjnego jest to, że w sposób samoczynny dostosowuje wielkość fazy nitryfikacji i denitryfikacji do bieżących potrzeb wynikających z wielkości doprowadzonego do oczyszczalni ładunku zanieczyszczeń.

Mieszanie w fazie denitryfikacji odbywa się za pomocą mikserów firmy EMU jednego typu TR.65.19Ex - 6/22 $N_s = 9$ kW oraz dwóch mikserów TR 50.54 Ex - 4/16, $N_s = 6,5$ kW. Natomiast napowietrzanie odbywa się sprężonym powietrzem. Do napowietrzania ścieków zastosowano system dyfuzorów firmy Flygt.

Powietrze do systemu jest doprowadzane ze stanowiska dmuchaw dwubiegowych typu DITR.60T. Sterowanie pracą dmuchaw odbywa się dwoma sondami tlenowymi typu Tri

Oximatic - 700 Oxi 171 firmy WTW. Dla potrzeb procesu denitryfikacji na końcu fazy tlenowej zastosowano do recyrkulacji wewnętrznej dwie pompy EMU FA 101 - 179 + 172 Ex - 4/12.

Celem pogłębienia defosfatacji biologicznej do ścieków wypływających z obu reaktorów do osadników wtórnych dodawany jest siarczan żelazowy tzw. PIX lub siarczan glinowo-żelazowy tzw. ALF. Podawany on jest w sposób automatyczny, w funkcji przepływu (pomiar na dopływie do piaskownika - przepływomierz elektromagnetyczny) w ilości do 15 l/h. Pompka membranowa typu YC-RS współpracuje z dwoma zbiornikami o pojemności 1m³ każdy. Znajduje się ona w szafce ogrzewanej szczelnej zaopatrzonej w falownik.

Stanowisko dozowania koagulantu wykonane jest jako wanna ze stali nierdzewnej z odpływem do kanalizacji wewnętrznej oczyszczalni. Biologicznie i chemicznie oczyszczone ścieki wraz z osadem czynnym spływają następnie do osadnika radialnego D = 24 m, H_{cz.} = 3,41m.

Osadnik wtórny jest wyposażony w zgarniacz osadu z rynną zbierającą części pływające, które odprowadzane są na zewnątrz układem pompowym. Osad opadający na dno jest zgarniany do leja centralnego, gdzie ulega zagęszczeniu. Sklarowane ścieki odprowadzane są do odbiornika, a osad zagęszczony recyrkulowany do komory beztlenowej. Do recyrkulacji osadu służą:

- dla pierwszego ciągu w pompowni recyrkulacji 2 pompy Z2K o wydajności Q_p = 55 l/s, H = 4,9 m. Posiadają one wymaganą wydajność, a o ich wymianie decydować będzie tylko ewentualne ich zużycie,
- w pompowni ciągu drugiego, zastosowano 2 pompy firmy EMU FA 107 - 236 + FK 202Ex - 4/17 o wydajności Q_p = 68,5 l/s, H = 8,5 m, N_s = 11,5 kW (w tym jedna rezerwa montowana).

W osadniku wtórnym radialnym zastosowano nowoczesny zgarniacz osadu z urządzeniem do czyszczenia koryta i przelewu oraz urządzeniem do usuwania części pływających. Odpływ ścieków oczyszczonych odbywa się wylotem typu ciężkiego D = 1,0 m. do Rowu Grodziskiego.

Komora stabilizacji tlenowej i zagęszczacz grawitacyjny osadu (KSTiZGO).

Przy pracy dwóch reaktorów i tak wysokim ładunku zanieczyszczeń jak podany wcześniej, osad nadmierny jest niestabilizowany tlenowo, dlatego też zostaje poddany wydzielonej stabilizacji tlenowej. Komora stabilizacji tlenowej osadu została wydzielona z istniejącej skorupy żelbetowej osadnika wstępnego D = 18 m.

Objętość komory stabilizacji tlenowej wynosi $V = 652 \text{ m}^3/\text{d}$, zapotrzebowanie na tlen OC = $783,92 \text{ kg O}_2/\text{d}$. Osad w komorze stabilizacji jest napowietrzany dwoma ROTOX-ami 108/h o wydajności $19,4 \text{ kg O}_2/\text{h}$, wsp. $\alpha = 0,7$ każdy. Dopływający osad świeży wypiera z komory stabilizacji osad ustabilizowany do wtórnego grawitacyjnego zagęszczacza osadu wydzielonego w części środkowej osadnika wstępnego $D = 18 \text{ m}$.

Dostawa osadu do zagęszczacza odbywa się otworami o wymiarach $115 \times 30 \text{ cm}$, wykonanymi w 3 segmentach ścianki działowej. Dopływający do zagęszczacza osad umożliwia odprowadzanie cieczy osadowej w sposób ciągły. Ciecz nadosadowa jest zawracana do oczyszczania przed pompownią główną.

Zagęszczacz został wyposażony w mieszadło prętowe typu MPCp - 6,0 zamocowane na pomoście produkcji OBR - Powogaz. Osad zagęszczony spuszcza jest okresowo w ilości $Q = 17,07 \text{ m}^3/\text{d}$ do zbiornika czerpnego pompowni wielofunkcyjnej skąd tłoczony jest do mechanicznej stacji odwadniania osadu, gdzie zostaje poddany procesowi odwadniania i higienizacji wapnem palonym.

Mechaniczna stacja odwadniania i higienizacji osadu

Do mechanicznego odwadniania osadu zastosowano prasę ślimakową typu RoS 3/2 firmy Huber. Dla wspomagania procesu odwadniania w prasie stosuje się polielektrolity proszkowe i emulsyjne firmy Stockhausen. Uwodnienie osadu po odwadnianiu wynosi $U = 75 - 80 \%$. Pierwszym elementem stacji odwadniania jest trójkomorowa stacja przygotowania polielektrolitu, służy ona do ciągłego przygotowania i dawkowania płynnego roztworu polielektrolitu w ilości do 1000 l/h i stężeniu $0,5 \%$. Do dozowania polielektrolitu i mieszania go z osadem służą pompy typu SEEPEX:

Osad wymieszany z polielektrolitem wpływa do reaktora flokulacji. W reaktorze tym po uspokojeniu przepływu zapoczątkowana zostaje flokulacja. Po optymalnej homogenizacji osadu z polielektrolitem następuje kondycjonowanie utworzonych kłaczków osadu. Następnie osad przepływa przez kompensator do komory napływu zabudowanej na prasie osadowej. Komora napływu wyposażona jest w gęste sito wraz z systemem płukania powierzchni sita.

Prasa osadowa jest urządzeniem ciągłego odwadniania osadu składającym się ze szczelinowego sita bębnowego wykonanego ze stali nierdzewnej, zgarniacza ślimakowego wraz ze szczotkami nylonowymi oraz układu listew płuczących dla automatycznego czyszczenia sita.

Parametry techniczne prasy przedstawiają się następująco:

- przepustowość $Q = 2 - 10 \text{ m}^3/\text{h}$
- uwodnienie początkowe $96 - 97 \%$

- uwodnienie końcowe $U = 75 - 80 \%$
- zapotrzebowanie polielektrolitu proszkowego $4 - 7 \text{ g/kg s.m.}$
- zapotrzebowanie polielektrolitu emulsyjnego $60 - 150 \text{ g/m}^3$ przy 3% s.m.
- moc silnika $4,4 \text{ kW}$

Odwodniony osad z prasy osadowej wpada do leja zasypowego stacji higienizacji osadu. Higienizacja jest prowadzona za pomocą wapna granulowanego, które jest przechowywane w zbiornikach o pojemności ok. 1 m^3 .

Za pomocą zamkniętego podajnika ślimakowego wapno jest dozowane do mieszalnika, w którym następuje wymieszanie go z odwodnionym osadem. Następnie osad z wapnem jest transportowany do wózka osadowego. W ciągu kolejnych 12 h następuje proces higienizacji osadu. Następnie osad jest wywożony na miejsce tymczasowego składowania na terenie oczyszczalni.

Laguny osadowe

Przyrastający w wyniku biologicznego oczyszczania osad czynny w sposób ciągły należy usuwać z reaktorów. W przypadku awarii stacji odwadniania i higienizacji osad ustabilizowanym w reaktorach i w KSTiZG (można go usunąć z reaktorów biologicznych, także z pominięciem komory stabilizacji, bezpośrednio do kanału zbiorczego osadu), a następnie do wielofunkcyjnej pompowni osadu skąd jedną z dwóch zainstalowanych tam pomp 150 Z2K może być przetłaczany na laguny osadowe.

KANALIZACJA SANITARNA

Grodzisk Wlkp. jest w trakcie budowy ogólnomiejskiej rozdzielczej sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej.

Kanalizacja sanitarna na terenie miasta praktycznie zaczęła powstawać po roku 1993. Wcześniej zostały skanalizowane tylko osiedla mieszkaniowe: Osiedle Wojska Polskiego i Osiedle Chopina (1970 – 1990). Równoległe z rozbudową oczyszczalni trwała budowa kolektorów ściekowych: północnego i południowego o średnicach od $\varnothing 400$ do $\varnothing 1000$.

Projekt ogólny kanalizacji sanitarnej dla Grodziska Wielkopolskiego przewiduje podział miasta na jedenaście zlewni zaopatrzonych w pompownie. Ścieki w obrębie danej zlewni spływać będą do bezobsługowej pompowni wyposażonej w dwie pompy przerzucające zgromadzone ścieki do jednego z dwóch kolektorów sanitarnych. Dalej ścieki już grawitacyjnie spływają na oczyszczalnię.

Obecnie zrealizowano dziewięć zlewni grawitacyjnych oraz pięć zlewni zaopatrzonych w pompownie

ZLEWNIA I ROK BUDOWY	SPOSÓB I DROGA SPŁYWU ŚCIEKÓW	DŁUGOŚĆ RUROCIĄGÓW
Zlewnia „1”-1994- Stary Rynek, Szeroka, Poznańska itd.	Spływ grawitacyjny do kolektora południowego	3519 m
Zlewnia „2”-1995 Osiedle Chopina, Powstańców Chocieszyńskich, Plac Powstańców Wielkopolskich, Mossego itd.	Spływ grawitacyjny do kolektora północnego	1639 m
Zlewnia „3”-1996- Słomińskiego, Majkowskich, Słowackiego, Zbąszyńska, itd.	Pompownia nr 1 do kolektora południowego	4714 m i rurociągu tłocznego 313 m
Zlewnia „4”-1997- Łąkowa, Głogowska, Kąkolewska, Czereśniowa, itd.	Pompownia nr 2 do kolektora południowego	4799 m i rurociągu tłocznego 270 m
Osiedle Wojska Polskiego-1980	Spływ grawitacyjny do kolektora północnego	1250 m
Część zlewni „5”-1994 i 2002 - Robotnicza, Waryńskiego, Sienkiewicza	Spływ grawitacyjny do kolektora północnego	500 + 1800m
Zlewnia „6” 1998-- Powstańców Chocieszyńskich, Słowiańska, 11-Listopada, itd.	Pompownia nr 3 do kolektora północnego	4 685 m i rurociągu tłocznego 380 m
Zlewnia „7”-1999- Sportowa, Malinowskiego, Nowaczyka, itd.	Pompownia nr 4 do kolektora północnego	2 457 m i rurociągu tłocznego 255 m
Zlewnia „8” -2002- Kolejowa, Żwirowa, Półwiejska, 3-Maja, Żwirki i Wigury	Spływ grawitacyjny do kolektora północnego	2 422 m
Zlewnia „9” -2003- Pl. Św. Anny, Bukowska, 3-Maja, itd.	Pompownia nr 5 do kolektora południowego	2 933 m i rurociągu tłocznego 117 m
Kolektory północny i południowy –1982-1989 – od Ø 400 do Ø 1000	Do oczyszczalni	2 845 m

Tabela 2.2. Wykaz zlewni w Grodzisku Wlkp. Dane: Miejski Zakład Komunalny w Grodzisku Wlkp.

Łączna długość kanalizacji sanitarnej na terenie Grodziska wynosi 43,5 km kanałów grawitacyjnych i 1,4 km rurociągów tłocznych. Łączna długość przyłączy kanalizacyjnych 13,7 km. Oczyszczalnia przyjmuje ścieki od ok. 13 750 osób, z czego ok. 11 942 osoby korzystają z kolektora sanitarnego a ok. 1 800 osób posiada zbiorniki bezodpływowe.

Zrealizowano inwestycje mające na celu pobudowanie zlewni z pompownią lokalną obejmującą ulice: Bukowską, Nowotomyską, Błotną, Cmentarną, Młyńską, Winną, oraz zlewnię z pompownią lokalną na Grodziskiej Strefie Przemysłowej na ul. Fabrycznej.

Obecnie 2507 odbiorców korzysta z kanalizacji sanitarnej a ich liczba systematycznie rośnie. Stanowi to 62,5% ogółu mieszkańców Grodziska.

Wsie nie posiadają systemu kanalizacji sanitarnej. Posiadają one lokalne układy kanalizacyjne z odprowadzaniem ścieków do zbiorników bezodpływowych. Coraz powszechniejsze jest również oczyszczanie ścieków w przydomowych oczyszczalniach ścieków.

ODPROWADZANIE WÓD DESZCZOWYCH

Centrum miasta posiada sieć kanalizacji deszczowej. Wody deszczowe odprowadzane są istniejącymi kanałami oraz powierzchniowo do przepływających przez miasto cieków. Ścieki poprzez szereg wylotów odpływają do rowów szczegółowych oraz Rowu Grodziskiego.

Grodzisk Wlkp. posiada konsekwentnie realizowany „Program Gospodarki Ściekowej” obejmujący rozbudowę i modernizację istniejącej sieci kanalizacji deszczowej wraz z montażem urządzeń oczyszczających (separatory) w miejscu wylotu do odbiornika oraz budowę nowej sieci kanalizacji deszczowej dla pozostałej części miasta. Zgodnie z opracowanym programem, miasto będzie posiadać pełną sieć rozdzielczą w zakresie kanalizacji deszczowej i sanitarnej.

Z obszaru miasta wody opadowe i roztopowe ujęte kanalizacją deszczową są odprowadzane do rowów melioracyjnych i Rowu Grodziskiego dziesięcioma wylotami z terenu dziewięciu zlewni. Łączna długość kanalizacji deszczowej wynosi 26,7 km.

Zlewnia nr 1

Wody odprowadzone wylotem nr 1 zaopatrzonym w separator lamelowy i osadnik - \varnothing 600 do Rowu Grodziskiego w hm 75+50, rzędna dna 79,27 m n.p.m.

Powierzchnia zlewni $F = 187.500 \text{ m}^2$ w tym powierzchnia dróg gminnych o trwałej nawierzchni ujętych w systemy kanalizacyjne 18.185 m^2 a powierzchnie dróg powiatowych 4.650 m^2 .

Zlewnia nr 2

Wody odprowadzane wylotem nr 3 - \varnothing 500 oraz nr 2 - \varnothing 600 do Rowu Grodziskiego w hm 80+00, rzędna dna 79,46 m n.p.m.

Powierzchnia zlewni $F = 11.500 \text{ m}^2$, w tym powierzchnia dróg gminnych o trwałej nawierzchni ujętych w systemy kanalizacyjne 6.023 m^2 a powierzchnia dróg powiatowych 2.720 m^2 .

Zlewnia nr 3

Wody odprowadzane wylotem nr 4 - \varnothing 500 do rowu E_0 w hm 1+80, który wpada do rowu RGr-E, rzędna dna 81,80 m n.p.m.

Powierzchnia zlewni $F = 22.000 \text{ m}^2$, w tym powierzchnia dróg gminnych o trwałej nawierzchni ujętych w systemy kanalizacyjne 3.080 m^2 a powierzchnia dróg powiatowych 8.864 m^2 .

Zlewnia nr 4

Wody odprowadzane wylotem nr 5 - \varnothing 400 do rowu RGr-E w hm 5+40, (przedłużenie ul. Łamanej) rzędna dna 81,08 m n.p.m.

Powierzchnia zlewni $F = 195.000 \text{ m}^2$, w tym powierzchnia dróg gminnych o trwałej nawierzchni ujętych w systemy kanalizacyjne 12.277 m^2 .

Zlewnia nr 5

Wody odprowadzane wylotem nr 6 - \varnothing 400 do rowu E_1 w hm 3+85, poniżej przepustu drogowego pod ul. Głogowską, rzędna dna 82,20 m n.p.m.

Powierzchnia zlewni $F = 2.000 \text{ m}^2$, w zlewni nie ma dróg gminnych, powierzchnia dróg powiatowych 1.200 m^2 .

Zlewnia nr 6

Wody odprowadzane wylotem nr 7 - \varnothing 800 do rowu E_1 w hm 9+65 na wprost ul. Jabłoniowej, rzędna dna 84,24 m n.p.m.

Powierzchnia zlewni $F = 80.000 \text{ m}^2$, w tym powierzchnia dróg gminnych o trwałej nawierzchni ujętych w systemy kanalizacyjne 4.775 m^2 a powierzchnia dróg powiatowych 1.650 m^2 .

Zlewnia nr 7

Wody odprowadzane wylotem nr 8 - \varnothing 1200 do rowu RGr-B w hm 49+50 - poprzez komorę w przepuszczeniu zatorami kolejowymi, po zachodniej stronie ul. Bukowskiej, rzędna dna wylotu 81,58 m n.p.m.

Powierzchnia zlewni $F = 72.500 \text{ m}^2$, w tym powierzchnia dróg gminnych o trwałej nawierzchni ujętych w systemy kanalizacyjne 900 m^2 a powierzchnia dróg powiatowych 2.808 m^2 .

Zlewnia nr 8

Wody odprowadzane wylotem nr 9 - \varnothing 400 do rowu B5 w hm 2+50 na terenie ogrodu działkowego (za ogrodzeniem na wprost posesji nr 37A i 39 przy ul. Nowy Świat), rzędna dna 81,16 m n.p.m.

Powierzchnia zlewni $F = 9.000 \text{ m}^2$, w tym powierzchnia dróg gminnych o trwałej nawierzchni ujętych w systemy kanalizacyjne 2.138 m^2 .

Zlewnia nr 9

Wody odprowadzane wylotem nr 10 - \varnothing 1000 do rowu RGr-B w hm 20+80 obok ul. Malinowskiego, rzędna dna 79,91 m n.p.m.

Powierzchnia zlewni $F = 246.000 \text{ m}^2$, w tym powierzchnia dróg gminnych o trwałej nawierzchni ujętych w systemy kanalizacyjne 15.425 m^2 a powierzchnia dróg powiatowych 6.804 m^2 .

Na terenach wiejskich tylko we wsiach Kąkolewo i Słocin wody opadowe i roztopowe odprowadzane są do wód powierzchniowych przez kanalizację deszczową są odbierane tylko z ciągów dróg gminnych. Długość tej kanalizacji wynosi w Kąkolewie - 0,3 km i w Słocinie - 0,3 km.

Zlewnia wsi Kąkolewo

Wody odprowadzane wylotem nr 1 - \varnothing 500 do rowu melioracyjnego bez nazwy, rzędna dna 84,20 m n.p.m.

Powierzchnia zlewni $F = 11.200 \text{ m}^2$, w tym powierzchnia dróg gminnych o trwałej nawierzchni ujętych w systemy kanalizacyjne 1.680 m^2 .

Zlewnia wsi Słocin

Wody odprowadzane wylotem nr 1 - \varnothing 500 do rowu przydrożnego bez nazwy, rzędna dna 86,05 m n.p.m.

Powierzchnia zlewni $F = 8.800 \text{ m}^2$, w tym powierzchnia dróg gminnych o trwałej nawierzchni ujętych w systemy kanalizacyjne 1.500 m^2

GOSPODARKA ODPADAMI

Gmina Grodzisk Wlkp. posiada „Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Grodzisk Wlkp.”, przyjęty Uchwałą Nr XXII/136/2004 Rady Miejskiej w Grodzisku Wlkp. z dnia 16 czerwca 2004.

W tym dokumencie analiza stanu gospodarki odpadami została podzielona na dwa obszary: sektor komunalny oraz gospodarczy.

Odpady komunalne

Ilość odpadów komunalnych powstających na terenie gminy Grodzisk Wlkp., a ilości wynikające ze sprawozdań podmiotów zajmujących się gospodarowaniem nimi to dwie wielkości, które nigdy nie będą jednakowe. Wynika to z wielu powodów, z których podstawowe to:

- » Odzysk i unieszkodliwianie odpadów we własnym zakresie przez mieszkańców, które można podzielić na:
 - o legalne i pożądanе (np. kompostowanie frakcji „bio”, ponowne wykorzystywanie opakowań itp.)

- o nielegalne i szkodliwe dla środowiska (np. wyrzucanie na dzikich składowiskach, spalanie w paleniskach domowych, zakopywanie)
- » Tzw. szara strefa gospodarki, dotyczy również gospodarki odpadami, nie wszystkie odpady wytwarzane, wywożone i składowane są ewidencjonowane (dotyczy to w szczególności instalacji bez szczelnego systemu ewidencji)
- » Działalność podmiotów gospodarczych w zakresie odzysku i unieszkodliwiania odpadów (punkty skupu surowców)
- » Brak metody na obliczenie ze 100% dokładnością ilości wytwarzanych odpadów – wszystkie wyliczenia są oparte na wskaźnikach
- » Oparcie systemu gospodarki odpadami głównie na mechanizmach wolnego rynku, powoduje problemy z właściwą ewidencją odpadów.
- » Brak instrumentów egzekucji przepisów prawa w zakresie gospodarki odpadami.

Tabela 2.3. Ilości poszczególnych odpadów komunalnych powstających na terenie gminy Grodzisk Wlkp. Dane MZK w Grodzisku Wlkp.

Ilość mieszkańców	Ilość w Mg/a						
	Odpady z gospodarstw domowych	Odpady pochodzące z obiektów infrastruktury	Odpady wielkogabarytowe	Odpady budowlane	Odpady zielone	Odpady uliczne	Łącznie
18 392	2 512,4	544,58	251,2	735,6	318,5	226,55	4 588,83

Odpady powstające w sektorze gospodarczym.

Ze względu na dużą dynamikę zmian sektora przemysłowego po roku 1990 oraz rozproszenie i rozdrobnienie podmiotów monitorowanie wytwarzania i obrotu odpadami przemysłowymi jest bardzo trudne. W Planie stan gospodarki odpadami gospodarczymi został przedstawiony w oparciu o decyzje na wytwarzanie odpadów wydane przez Starostę Grodziskiego oraz dane z Urzędu Marszałkowskiego wynikające ze sprawozdawczości podmiotów gospodarczych za 2002 rok. W województwie wielkopolskim nie powstała jeszcze baza przy Urzędzie Marszałkowskim, która pozwoliłaby precyzyjnie określić stan w zakresie odpadów innych niż komunalne. Podmioty gospodarcze nie mogą zostać w żaden sposób zobligowane do uczestniczenia w planowanym systemie zagospodarowania odpadów tym bardziej, że często wytwarzają one specyficzne rodzaje odpadów, zagospodarowywane jedynie w kilku miejscach w Polsce.

Wg danych GUS na terenie powiatu grodziskiego wytworzono w 2002 roku 2,9 tys. Mg odpadów przemysłowych uciążliwych dla środowiska, co stanowi 0,07% wszystkich odpadów przemysłowych wytworzonych w województwie wielkopolskim. Z tej ilości 65% (1,9 tys. Mg) zostało poddanych odzyskowi, a 35% (1,0 tys. Mg) zostało unieszkodliwione. Brak jest podobnej statystyki na poziomie gminy. Wyniki dla powiatu grodziskiego wydają się być bardzo mocno zaniżone w stosunku do rzeczywistości. W trakcie prac nad przygotowaniem niniejszego opracowania ujawniono 17 153,69 Mg odpadów wytworzonych przez sektor gospodarczy, które były zawarte w wydanych pozwoleniach na wytwarzanie odpadów oraz sprawozdaniach przesłanych przez wytwórców odpadów do Urzędu Marszałkowskiego. Po oddzieleniu odpadów komunalnych ze strumienia odpadów gospodarczych otrzymano ok. 15 tys. Mg/a odpadów. Stanowi to 520% w stosunku do danych GUS ogólnej masy odpadów gospodarczych. Należy zaznaczyć, że decyzje na wytwarzanie odpadów, które były głównym, materiałem badawczym informują o prognozowanej ilości odpadów. W niektórych przypadkach ilości z decyzji były weryfikowane sprawozdaniami do Urzędu Marszałkowskiego.

Dla poszczególnych grup odpadów, przyjęto dane szacunkowe opierając się na wskaźnikach przyjętych na podstawie proporcji ilości wytwarzanych odpadów i wielkości produkcji sprzedanej w gminie w stosunku do wielkości poziomu województwa lub kraju, danych demograficznych, powierzchni upraw itp. W efekcie przeprowadzonych analiz oszacowano ilość odpadów powstających w sektorze gospodarczym powstających na terenie gminy na ok. 21 tys. Mg/a. Analizę stanu aktualnego i potrzeb w gospodarce odpadami z sektora gospodarki opracowano dla wybranych branż, występujących na terenie gminy w oparciu o podział odpadów gospodarczych z Krajowego Planu Gospodarki Odpadami.

Tabela 2.4 Ilości i rodzaje odpadów zinwentaryzowanych na terenie gminy Grodzisk Wlkp. wg branż sektora gospodarczego (zgodne z KPGO) wraz z szacunkowym stanem aktualnym.

Grupa, podgrupa, kod	Branża	Ilość otrzymana z inwentaryzacji	Szacunkowy stan aktualny w Mg/a
01	Odpady powstające przy poszukiwaniu, wydobywaniu, fizycznej i chemicznej przeróbce rud oraz innych kopalin	3 100,000	3 100,000
07	Odpady z przemysłu chemicznego - Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania produktów przemysłu chemii organicznej	0,120	30,00

08	Odpady z przemysłu chemicznego - Odpady z produkcji, przygotowania, obrotu i stosowania powłok ochronnych (farb, lakierów, emalii ceramicznych, kitu, szczeliw i farb drukarskich)	3,525	20,00
10 01	Odpady z przemysłu energetycznego	799,070	1 500,00
10,12	Odpady z przemysłu hutniczego - Odpady z kształtowania oraz fizycznej i mechanicznej obróbki powierzchni metali i tworzyw sztucznych	48,455	50,00
17	Odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej	272,580	2 000,00
16 01 03	Zużyte opony	3,550	50,00
02	Odpady z przemysłu rolno-spożywczego	5 746,063	7 110,00
03	Odpady z przemysłu drzewnego, celulozowego i papierniczego	4 403,100	6 000,00
04	Odpady z przemysłu skórzanego i tekstylnego	524,400	525,00
15 02 02, 15 02 03	Odpady sorbentów, materiałów filtracyjnych, tkanin i ubrań ochronnych	6,655	10,00
	Razem odpady gospodarcze	14 907,518	20 395,000
09 01	Odpady z zakładów fotograficznych	0,000	5,00
14	Zużyte rozpuszczalniki	0,040	1,00
11	Odpady z chemicznej obróbki	2,010	2,00
20 01 21	Zużyte źródła światła zawierające rtęć	2,015	4,00
różne kody	Odpady zawierające PCB	0,000	0,30
13	Oleje odpadowe	24,285	50,00
16 06	Baterie i akumulatory	2,303	6,00
17 06	Odpady zawierające azbest	0,700	3,00
różne kody	Pestycydy	0,100	1,00
1602	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	0,600	100,00

1601	Wycofane z eksploatacji pojazdy	128,957	200,00
18	Odpady medyczne i weterynaryjne	5,828	31,00
	Razem odpady niebezpieczne	166,838	403,30

TRANSPORT DROGOWY

Sieć drogowa

Przez teren gminy Grodzisk Wlkp. przebiegają drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe oraz drogi gminne.

Drogi krajowe: nr 32 długość 4,53 km

Drogi wojewódzkie: nr 308, długość 6,80 km

Drogi powiatowe: nr 765, 705, 741, 767, 725, 707, 764, 763

Długość dróg powiatowych: na terenie miasta - 14,30 km, na terenie gminy – 47,90 km.

Drogi o charakterze lokalnym stanowią własność Gminy. Ogólna długość tras tego typu wynosi 119,26 km. Załedwie 12,41% tych dróg posiada utwardzoną nawierzchnię, resztę stanowią drogi gruntowe.

Transport publiczny

Z racji dobrego położenia Gminy przy ruchliwych trasach komunikacyjnych, dostępność pod względem transportowym należy ocenić wysoko. Mieszkańcy Gminy mają możliwość korzystania zarówno z komunikacji autobusowej jak i kolejowej.

W przypadku połączeń autobusowych funkcjonuje kilka tras obsługiwanych przez PKS. Dają one możliwość dojazdu z Grodziska do Poznania i Zielonej Góry, a także do Nowego Tomysła, Wolsztyna, Nowej Soli, Wielichowa, Gubina i Żar. Autobusy kursują również po drogach gminnych łącząc mniejsze miejscowości na terenie Gminy. Gmina zapewnia także dojazd dzieci do szkół autobusem przedsiębiorstwa wyłonionego w drodze przetargu. Godziny kursów dostosowane są do czasu rozpoczęcia i zakończenia zajęć w szkole.

Dopełnieniem obrazu sytuacji komunikacyjnej Gminy jest połączenie kolejowe z Poznaniem i Wolsztynem.

Zaopatrzenie w energię elektryczną i ciepłą

Wszystkie gospodarstwa na terenie Gminy są zaopatrzone w energię elektryczną. Prąd doprowadzany jest z Głównego Punktu Zasilającego w Grodzisku Wielkopolskim, w razie awarii przewidziano zasilanie z GPZ-u w Opalenicy. Przekładnia, jaką posiada GPZ w Grodzisku Wlkp. posiada parametry 110 KM/15, dysponując łączną mocą 32 MW (z możliwością rozbudowy do 50 MW).

Telefonizacja

Po roku 1990 nastąpiła wyraźna poprawa pod względem dostępności mieszkańców Gminy Grodzisk Wielkopolski do sieci telekomunikacyjnej.

Gmina jest również na prawie całym obszarze objęta zasięgiem sieci telefonii komórkowej wszystkich trzech operatorów GSM działających w Polsce: Era GSM, Plus GSM oraz ORANGE. Od pewnego czasu nowymi graczami na rynku telekomunikacyjnym w Gminie Grodzisk Wielkopolski są: Telefony Opalenice S.A. oraz Netia S.A.

Zaopatrzenie w gaz

Z ekonomicznego punktu widzenia, sprawa zaopatrzenia miasta w gaz ziemny rozwiązana jest wzorcowo. Jak mało które miasto, Grodzisk Wlkp. ma dwustronne zasilanie w to paliwo. Stąd też potencjalny inwestor może liczyć na prawie nieograniczone dostawy, tego najbardziej dziś ekologicznego i co ważniejsze, ekonomicznego paliwa. Ochrona środowiska to także nie zanieczyszczanie pobliskich, pięknych lasów. W tym celu miasto zostało w 100% zgazyfikowane, by do atmosfery nie przedostawały się zbyt szkodliwe substancje, mające niszczący wpływ na rozwój zieleni. W ostatnich latach z inicjatywy gminy przeprowadzono wymiany urządzeń do opalania węglem na nowoczesne, ekologiczne urządzenia gazowe. Gmina może poszczycić się modernizacją kotłowni w szkole Podstawowej w Słocinie, wymianą kotłowni węglowej na gazową w świetlicy wiejskiej także w Słocinie, modernizacją kotłowni w Szkole Podstawowej w Ptaszkowie. W ten sposób wszystkie budynki, które „podlegają” gminie ogrzewane są paliwem ekologicznym. Dla podniesienia standardów życia mieszkańców gminy Grodzisk, sukcesywna gazyfikacja ma również miejsce na terenach wiejskich. Dokończenie gazyfikacji wsi Ptaszkowo planowane jest na lata 2006 i 2007. To samo dotyczy wsi Kąkolewo.

WŁASNOŚĆ NIERUCHOMOŚCI

Mienie komunalne

Podstawowe informacje na temat mienia komunalnego Gminy Grodzisk Wlkp. zostały przedstawione w poniższej Tabeli.

Tabela 2.5. Dane na temat mienia komunalnego Gminy

Opis mienia według grup rodzajowych	Ilość
I. Grunty komunalne ogółem	
Grunty orne	140 ha
Drogi	119,26 km
Place i tereny zielone	6 sztuk
II. Obiekty komunalne ogółem: liczba	
Budynki mieszkalne	15, w 28 udział w części
Obiekty szkolne	9
Obiekty przedszkolne	1+1 filia
Biblioteki	1
Ośrodki kultury i świetlice	11
Ośrodki sportu i rekreacji	1

Źródło: Dane Urzędu Miejski

Na dzień 15 listopada gmina posiada 140 ha gruntów ornych, z czego 59 ha leży na terenie wiejskim, a 81 ha na terenie miasta. Drogi gminne stanowią 119,26 km.

Rada Miejska w Grodzisku Wlkp. w dniu 21 września 2004 roku podjęła uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na udzielenie bonifikaty od ceny sprzedaży nieruchomości stanowiących samodzielny lokal mieszkalny sprzedawanych w drodze bezprzetargowej. Do chwili obecnej gmina sprzedała 19 budynków w całości, 28 w części. W stosunku do 15 nadal pozostaje właścicielem. Gmina Grodzisk dysponuje 6 placami i terenami zielonymi, w tym jeden teren w Ptaszkowie. Nie dysponuje cmentarzem komunalnym.

Zasoby mieszkaniowe

WYSZCZEGÓLNIENIE					Przeciętna liczba		Przeciętna powierzchnia użytkowa		
	Mieszkania zamieszkane	Izby w tys.	Pow. użytkowa mieszkań w tys. m ²	Ludność w mieszkaniach w tys.	Izb w 1 mieszkaniu	Osób w 1 mieszkaniu	Osób na 1 izbę	1 mieszkanie w 1 M ²	Na 1 osobę w M ²
w mieszkaniach zamieszkałych stale									
POWIAT GRODZISKI	12,0	51,9	1078,5	48,8	4,3	4,05	0,94	89,5	22,0
Grodzisk Wielkopolski	5,0	20,4	395,1	18,4	4,1	3,71	0,91	79,8	21,4
Miasto	3,8	15,7	294,6	13,5	4,1	3,54	0,86	77,6	21,8
Obszar wiejski	1,2	4,6	100,5	4,9	4,0	4,26	1,06	87,1	20,4

Tabela 2.6 Zasoby mieszkaniowe. Źródło: raport z wyników spisów powszechnych, Województwo Wielkopolskie 2002

Stopień wyposażenia budynków w urządzenia infrastruktury technicznej mieszkań z terenu miasta i gminy przedstawia poniższa tabela sporządzona na podstawie raportów z wyników spisów powszechnych.

MIESZKANIA ZAMIESZKANE WEDŁUG WYPOSAŻENIA W INSTALACJE W TYSIĄCACH

Wyszczególnienie	Ogółem	Wodociąg	Ustęp spłuki- wany	Łazien- ka	Ciepła woda bieżąca	Gaz	Centralne ogrzewa- nie				
		Razem	Sieć	Razem	Z odprowa- dzeniem do sieci			Z sieci	Z butli	Zbiorowe	Indywi- dualne
Grodzisk	5,0	4,9	4,3	4,6	2,6	4,4	4,1	3,2	1,4	1,3	2,7
Miasto	3,8	3,8	3,4	3,6	2,6	3,4	3,2	3,0	0,6	1,1	2,1
Obszar wiejski	1,2	1,1	0,9	1,0	0,1	1,0	0,9	0,3	0,8	0,2	0,7

Tabela 2.7 Mieszkania zamieszkałe wg wyposażenia. Źródło: raport z wyników spisów powszechnych, Województwo Wielkopolskie 2002

Podmioty gospodarki komunalnej

Za gospodarkę komunalną na terenie Gminy Grodzisk Wielkopolski odpowiada Miejski Zakład Komunalny. Jego działalność obejmuje:

- utrzymanie i administrowanie substancji mieszkaniowej, będącej własnością Gminy,
- wywóz nieczystości,
- utrzymanie gminnego składowiska odpadów,
- utrzymanie terenów zielonych,
- obsługa i utrzymanie gminnej oczyszczalni ścieków,
- obsługa i utrzymanie sieci wodociągowej oraz wiejskich hydroforni.

2.4.3. Stan obiektów dziedzictwa kulturowego

Kościół farny

Najcenniejszym zabytkiem miasta jest bez wątpienia kościół farny św. Jadwigi. Najstarsza wzmianka o kościele grodziskim pochodzi z 1401 roku, choć przypuszcza się, że założenie parafii miało miejsce po 1267 roku. Pierwotna budowlę drewnianą zastąpiła budowana po 1426 roku świątynia gotycka. Mury jej są obecnie ukryte pod tynkiem, na zewnątrz widać natomiast trójboczne zamknięcia prezbiterium oraz zarysy ostrołukowych portali w fasadach płn. i pld. Autorem przebudowy był pochodzący z Włoch (przypuszczalnie z Padwy), ale działający przez całe życie w Wielkopolsce, Krzysztof Bonadura starszy, nadworny murator Opalińskich. W Grodzisku działał on od około 1615 roku a wzorował się na kościele Santa Giustina w Padwie. Poświęcenia kościoła dokonano w 1649 roku, choć przebudowa została ukończona dopiero 23 lata później. W 1752 roku w wieżę kościoła uderzył piorun i zabił jedną z pięciu znajdujących się na niej osób.

W 1769 roku został zniszczony hełm wieży, a w 1864 spaliła się kopuła, odrestaurowana w roku następnym. W 1865 powstało nowe zwieńczenie wieży i nowa zakrystia, dobudowana od strony południowej. Podczas okupacji hitlerowskiej był tu magazyn, a w 1944 Niemcy zdarli blachę z głównej kopuły. Wnętrze zostało odnowione w latach 1966-67 przez Teodora Szukałę i Henryka Kota.

Nad kopułą wznosi się blaszana figura św. Floriana z herbem i inicjałami ostatniego fundatora kościoła oraz datą ukończenia robót. Święty ma strzec miasto przed burzami i pożarami.

Kościół farny ma jedną nawę, po bokach której znajdują się podwójne kaplice, a także prezbiterium od wschodu, oraz zwieńczoną hełmem wieżę od zachodu. Prezbiterium i kaplice kryte są kolistymi kopułami. Elewacje zdobione są kilkoma kondygnacjami nisz i wnęk charakterystycznych dla twórczości Bonadury.

Rokokowy ołtarz w prawej kaplicy z cennym obrazem Matki Boskiej Różańcowej z 1640 roku, pędzla Bartłomieja Strobla – nadwornego malarza króla Władysława IV.

Ratusz

Pośrodku Starego Rynku usytuowany jest trójkondygnacyjny ratusz pochodzący z pierwszej połowy XIX wieku. W czasie nalotu niemieckiego 27 stycznia 1945 roku został uszkodzony. Odnowiony dwa lata później. Obiekt, generalnie wyremontowany w latach 1996-1998, otrzymał w tym okresie wieżyczkę, która dopełnia wyglądu budowli. Siedziba władz miasta.

Eklektyczna kamienica

Na narożniku ul. Wawrzyniaka znajduje się eklektyczna kamienica, wybudowana pod koniec XIX wieku przez grodziskiego kupca Abrahama Herzfelda. Budynek zbudowany jest z czerwonych cegieł, z tynkowanymi obramieniami otworów, loggią nad wejściem i dachem mansardowym. Dawniej miał tu siedzibę Bank Spółdzielczy a obecnie Cech Rzemiosł Różnych.

Kościół pod wezwaniem Świętego Ducha.

Świątynia została wzniesiona w 1663 roku staraniem księdza Jana Wolsztyńskiego, na miejscu kaplicy z 1426, która również była pod wezwaniem św. Ducha. Jest to budowla o konstrukcji zrębowej, z zewnątrz oszalowana, o od strony wschodniej wznosi się dwukondygnacyjna wieża konstrukcji słupowej z kruchtą w przyziemiu, zwieńczona w górze dachem namiotowym, pokrytym podobnie jak dwuspadowe dachy świątyni, blachą. Od strony północnej do kościoła przylega zakrystia z muru pruskiego, nakryta dachem trójspadowym.

Jest to świątynia na planie prostokąta, jednonawowa, z wydzielonym balaskami prezbiterium. Całość nakryta jest płaskim stropem, a ściany wzmocnione lisicami i zastrzałami. Ściany zdobi polichromia z drugiej połowy XVIII wieku, odsłonięta w 1951 roku przez Teodora Szukałę.

Na ścianach bocznych nawy iluzjonistyczne malowane ołtarze imitujące architektoniczne obramienia z kolumnami i zwieńczeniami. W ołtarzu po lewej, południowej, w polu środkowym umieszczono obraz Matki Bożej Pocieszenia datowany na drugą połowę XVII stulecia. W zwieńczeniu wizerunek nieznanego imienia Świętego – męczennika z XVIII wieku. Po stronie przeciwnej nawy, północnej, drugi ołtarz boczny, a w jego polu środkowym obraz przedstawiający scenę Zesłania Ducha Świętego. W zwieńczeniu ołtarzowym wizerunek św. Anny Samotrzcęć. Obydwa obrazy datowane są na wiek XVIII.

Pośrodku Placu Powstańców Wielkopolskich (dawny Nowy Rynek miasta założonego w XVI wieku) znajduje się kościół poewangelicki. Dawniej w tym miejscu znajdowała się inna świątynia Obecna budowla została oddana do użytku 6 VI 1905 roku. Po 1945 była zdewastowana. Od 1957 roku jest kościołem katolickim i po przeprowadzeniu remontu i poświęconym 30 X 1960. Kościół zbudowany jest z cegieł z kamiennym cokołem i dużą częścią fasady, w którą wtopiono wieżę – dołem kwadratową, wyżej ośmioboczną. Nad wejściem znajduje się efektowna mozaika z postacią Chrystusa, a pod nią drewniany fryz ze scenami z jego życia (rzeźba A. Boche). Wnętrze poprzecznie usytuowanej nawy nakryto drewnianym

pseudosklepieniem kolebkowym. Witraże w kościele pochodzą z połowy lat 80-tych. W roku 2005 parafia obchodziła 100 - lecie istnienia budynku.

Przy ulicy Żwirki i Wigury znajdują się dwa eklektyczne gmachy: neogotyckie starostwo oraz neobarokowy sąd powiatowy, zbudowane w 1905 roku. Za gmachem sądu znajduje się tzw. dom sędziego oraz więzienie (od 1976 roku w jego murach znajduje się zakład poprawczy). Na pierwszym planie budynek Starostwa Powiatowego.

Na narożniku ulicy kolejowej i Półwiejskiej w 1896 roku grodziski budowniczy Franciszek Andrzejewski zbudował dom o ładnej bryle w stylu dworków, eklektyczny z elementami wczesnej secesji, dekorowany płasko rzeźbionymi ozdobami na elewacjach.

Pełny wykaz zabytków z terenu Gminy Grodzisk Wielkopolski znajduje się w wykazie zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków przygotowanym przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Poznaniu. Oprócz zabytków wymienionych powyżej, w rejestrze tym znajduje się również:

- kilkanaście domów w samym Grodzisku, zespół budynków browarów wraz z wyposażeniem, słodownia, studnia publiczna, zespół pałacowy przy ulicy 27 stycznia 7, zespół klasztorny bernardynów, kościoły w Ptaszkowie, Kąkolewie i zespół klasztorny reformatów w Woźnikach, zespół folwarczny w Piaskach, zespół dworski w Ptaszkowie, karczma i szkoła w Ptaszkowie oraz zespół folwarczny w Grąblewie.

W rejestrze znajduje się również sam układ urbanistyczny Grodziska Wielkopolskiego. Grodzisk to miasto, które powstało z dwóch organizmów miejskich. Pierwszy, średniowieczny, powstał na niewielkim wzniesieniu terenu, dawniej otoczony fosą i na niektórych odcinkach wałem drewniano-ziemnym. Drugi został założony 2 XI 1593 roku przez Jana Ostroroga na północ od granic

“starego” miasta. Początkowo napływali do niego dość licznie innowiercy, przede wszystkim bracia czescy. Połączone są one ulicą noszącą dawniej nazwę Staromiejskiej, po uregulowaniu i poszerzeniu w 1809 – Szeroką. Kolisty przebieg umocnień wokół starego miasta i prostokątną siatkę ulic nowego miasta można odczytać jeszcze i dziś.

2.5. Gospodarka

Grodzisk dzisiaj to prężnie rozwijające się miasto z dużą ilością małych i średnich przedsiębiorstw (blisko 1400 zarejestrowanych podmiotów). Oblicze regionu to również wysoko postawione rolnictwo. Plony uprawianych tu roślin kształtują się powyżej średniej dla regionu.

Duże znaczenie ma też hodowla zwierząt gospodarskich, zwłaszcza bydła i trzody chlewnej a ostatnio również drobiu (przede wszystkim indyków). W dziedzinie produkcji mięsnej tradycje sięgają już XIX wieku, gdy znaczna ilość towaru była eksportowana do krajów Europy Zachodniej (zwłaszcza bekon z Grodziska był wysoko ceniony w Wielkiej Brytanii).

Główne kierunki rozwoju miasta i gminy zostały określone w przyjętych przez władze miejskie dokumentach - studium uwarunkowań i kierunkach rozwoju oraz strategii gminy. Wskazano tam podstawowe atuty gminy oraz określono drogę dojścia do zamierzonych celów. Zadaniem Radnych i Burmistrza jest szukanie takich rozwiązań, które w jak najkrótszym czasie i jak najmniejszym nakładem sił i środków pozwolą je osiągnąć. Stanowią one wyznacznik działań władz miejskich i jednocześnie wymieniają one liczne atuty naszego miasta i gminy:

- stale dozbrajana i unowocześniana infrastruktura miasta,
- wolne grunty pod przemysł na Grodziskiej Strefie Przemysłowej i atrakcyjna ich cena.

Władze miejskie aktywnie współdziałają z lokalnymi przedsiębiorstwami w realizacji konkretnych inwestycji, np. budowa ulicy Nowaczyka, Fabryczna czy też w budowie kanalizacji.

Grodzisk posiada także duże rezerwy gruntów pod budownictwo mieszkaniowe i to zarówno jedno jak i wielorodzinne. Potrzeby w zakresie budownictwa wielorodzinnego całkowicie wypełnia miejscowa spółdzielnia mieszkaniowa. Budownictwo mieszkaniowe stanowi ważny element miastotwórczy.

Miasto Grodzisk od szeregu lat przeznaczalo ogromnie nakłady na: budowę oczyszczalni, wodociągowanie, budowę kanalizacji sanitarnej i składowiska śmieci. W październiku 2003 roku oddano do użytku nową kwaterę składowiska, które rozwiązało problem śmieciowy na okres 12 kolejnych lat. W roku poprzednim zakończono z kolei inwestycję dotyczącą rekultywacji dotychczasowej kwatery na składowisku śmieci. Inwestycja ta była realizowana z wykorzystaniem funduszy przedakcesyjnych SAPARD. Tak jak zostało to już napisane wcześniej sprawa zaopatrzenia miasta w gaz ziemny rozwiązana jest wzorcowo. Jak mało które miasto, Grodzisk Wlkp. ma dwustronne zasilanie w to paliwo. Stąd też potencjalny inwestor może liczyć na prawie nieograniczone dostawy, tego najbardziej dziś ekologicznego i co ważniejsze, ekonomicznego paliwa.

W zakresie realizacji zadań własnych gminy, przyjęta została zasada inwestowania w te projekty i w te zadania, przy realizacji których można uzyskać środki pozabudżetowe. Pozwoliło to nie tylko na realizację strategicznych z punktu widzenia gminy przedsięwzięć, ale pozwoliło również na ilościowe i jakościowe zwiększenie tych inwestycji. Już dziś można powiedzieć, że blisko 100% prowadzonych inwestycji, w tym między innymi budowa kanalizacji sanitarnej,

deszczowej, nowej nawierzchni ulic, ocieplanie budynków etc, odbywa się z udziałem środków pozabudżetowych (subwencje, dotacje, granty, niskooprocentowane pożyczki w znacznej mierze umarzalne).

Przyjęte przez Gminę Grodzisk Wielkopolski działania innowacyjne, informacyjne, oraz promocyjne zaowocowały nowymi inwestycjami na terenie gminy. Mogło odbyć się to między innymi poprzez:

- prawidłowe i kompleksowe przygotowanie oferty inwestycyjnej,
- prawidłowe przygotowanie terenów pod inwestycje (pełne uzbrojenie w infrastrukturę techniczną)
- pełne zaangażowanie gminy w proces negocjacji z inwestorem,
- maksymalne skracanie czasu załatwiania spraw formalno-prawnych (niż wymagają tego procedury),
- kompleksowa pomoc przy staraniu się o dodatkowe pozwolenia (np.: przyłącza gazu etc.)
- dobry klimat inwestycyjny (przygotowanie w Grodziskim Klubem Biznesu Polsko Hiszpańskiego Forum Ekonomicznego).

W ostatnich latach działania podejmowane przez gminę Grodzisk Wielkopolski w zakresie inwestycji, modernizacji oraz ochrony środowiska zaowocowały certyfikatami, nagrodami i wyróżnieniami w kilku prestiżowych konkursach i projektach:

- Gmina Fair Play Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji, edycja 2004 i 2005,
- Certyfikat Wielkopolska Jakość,
- Tytuł Gminy Przyjaznej Środowisku w VI Edycji Konkursu Ekologicznego „Przyjaźni Środowisku” – konkursu organizowanego pod patronatem Prezydenta RP.
- wyróżnienie w konkursie na najlepiej oświetloną gminę i miasto roku 2005 w grupie miast i gmin do 70 tys. mieszkańców, w kategorii "Kompleksowe inwestycje i modernizacje oświetlenia dróg i ulic", wyróżnienie przypadło również Urzędowi Miejskiemu w Grodzisku Wielkopolskim.

Aby podnosić swoje kwalifikacje przy jednoczesnym podnoszeniu standardów funkcjonowania, w tym roku Urząd Miejski przystąpił do programu „Przejrzysta Polska” oraz jednocześnie wprowadzane jest ISO.

Grodzisk Wielkopolski został tegorocznym laureatem nagrody europejskiej i uhonorowany został **Dyplomem Europejskim**, corocznie przyznawanej przez Komisję Ochrony Środowiska Naturalnego, Zagospodarowania Przestrzennego i Władz Lokalnych Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy. 22 czerwca 2005 roku, podczas uroczystego Zgromadzenia

Parlamentu Europejskiego które odbyło się w Strasbourgu wręczone zostały te zaszczytne wyróżnienia.

2.5.1. Główni pracodawcy

Grodzisk dzisiaj to prężnie rozwijające się miasto z dużą ilością małych i średnich przedsiębiorstw (blisko 1400 zarejestrowanych podmiotów), z których większość skupiona jest w Powiatowym Cechu Rzemiosł Różnych i Drobnej Wytwórczości oraz Powiatowym Zrzeszeniu Handlu i Usług. Oprócz nich jest jeszcze kilka firm, które stały się prawdziwymi potentatami krajowymi i eksportowymi w swoich branżach. Na czoło wysuwa się Inter-Groclin Auto SA, firma, która wyrosła na potentata krajowego w zakresie produkcji tapicerki samochodowej. Grodziska Fabryka Wyposażenia Wagonów "Growag" specjalizuje się w produkcji siedzeń do wagonów kolejowych. AMPOL, GROBUD oraz OPAL specjalizują się w stolarce aluminiowej. S. I. "Wielkopolanka" specjalizuje się w produkcji chemicznej (m.in. styropian), elektronicznej oraz w produkcji drewnianej stolarki otworowej. W przetwórstwie rolno-spożywczym dominują: Wytwórnia podłoża "Awantaż", Zakład Przetwórstwa Mięsnego „Waldi”, Koudijs Pasze Sp. z o.o., DIAMANT, Rzeźnia Heinrich. INDROL, OLE S.A. DĄBEX, firma, która wyrosła z małego zakładu stolarskiego, wysyła poza granice kraju wysokiej klasy wyroby parkietowe. FOXPOL i NUTREX prowadzą na bardzo szeroką skalę handel skórami futerkowymi. W Słocinie ma swą siedzibę producent mebli tapicerowanych Lexxit Mebel. Przedsiębiorstwo Budowlano – Drogowe SOLFATER - specjalizuje się w budowie dróg, FRANSŁAW w wykonawstwie wałów przeciwpowodziowych, budownictwie wodnym, budownictwie drogowym, a firma INSTALATOR należy do czołowych wykonawców w zakresie prac wod-kan i gaz. Po przejęciu przez HOOP S.A. Wytwórni Wód Mineralnych w Grodzisku, znacznie wzrosła produkcja napojów mineralnych, opartych na bazie największego naszego bogactwa – wody. Oblicze regionu to również wysoko postawione rolnictwo. Plony uprawianych tu roślin kształtują się powyżej średniej dla regionu. Duże znaczenie ma też hodowla zwierząt gospodarskich, zwłaszcza bydła i trzody chlewnej a ostatnio również drobiu (przede wszystkim indyków). W dziedzinie produkcji mięsnej tradycje sięgają już XIX wieku, gdy znaczna ilość towaru była eksportowana do krajów Europy Zachodniej (zwłaszcza bekon z Grodziska był wysoko ceniony w Wielkiej Brytanii).

Przedsiębiorcy z terenu gminy i powiatu zorganizowani są w kilku lokalnych organizacjach.:

- Grodziski Klub Biznesu,
- Powiatowe Zrzeszenie Handlu i Usług,

- Cech Rzemiosł Różnych i Drobnej Przedsiębiorczości.

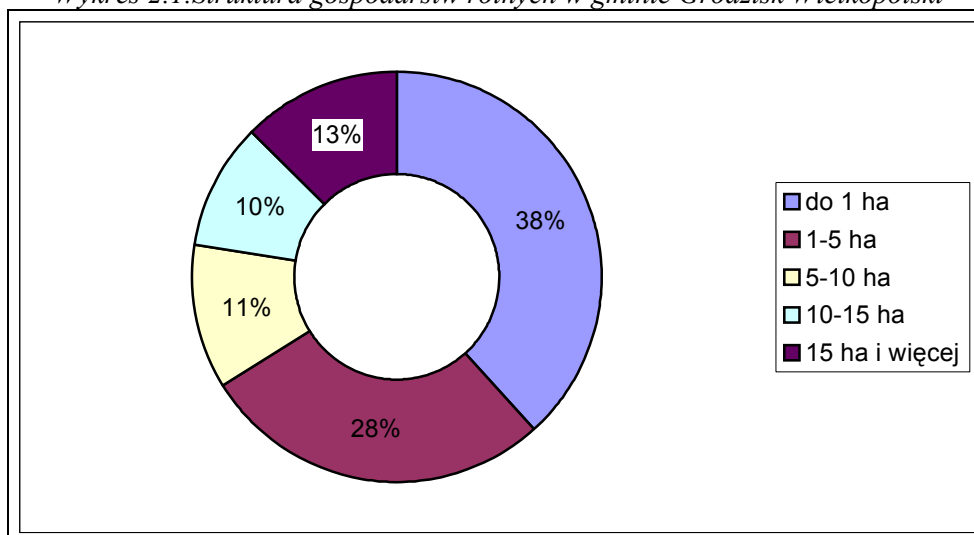
Rolnictwo

Rolnictwo zajmuje czołowe miejsce pośród działalności gospodarczej mieszkańców Miasta i Gminy Grodzisk Wielkopolski. Charakterystyka gospodarstw rolnych wg siedziby gospodarstwa przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw	Ogólna powierzchnia	Powierzchnia użytków rolnych (w ha)	Powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)
Ogółem	903	10.052,49	9.576,8	168,36
do 1 ha	347	166,59	134,06	4,66
1-5 ha	251	613,1	546,34	25,82
5-10 ha	101	841,26	761,4	43,08
10-15 ha	90	1.166,57	1.107,46	17,19
15 ha i więcej	114	7.264,97	7.027,54	28,2

Tabela 2.8. Charakterystyka gospodarstw rolnych. Źródło: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań

Wykres 2.1. Struktura gospodarstw rolnych w gminie Grodzisk Wielkopolski

Analiza pokazuje, iż blisko 38% ogółu gospodarstw posiada powierzchnię do 1 ha. Gospodarstw o powierzchni oscylującej w granicach 1-10 ha jest 39%, zaś gospodarstw większych niż 15 ha jest około 13%.

Użytki rolne zajmują 8 390 ha, czyli aż 62,4 % powierzchni Gminy. Znakomitą większość z nich stanowią grunty orne – 6 770 ha. Łąki i pastwiska zajmują kolejne 1 196 ha, podczas gdy na sady przeznaczono zaledwie 88 ha gruntów na terenie Gminy.

W odniesieniu do gruntów orných gleby dobre klasy II, IIIa, IIIb, IVa zajmują ponad 50,2 % ich całkowitej powierzchni. Gleby słabe i najslabsze klasy V i VI zajmują 34,4% powierzchni gruntów orných.

Sama struktura upraw ma charakter bardzo zróżnicowany. Największy areal zajmuje uprawa pszenżyta. W roku 2002 było to 1516,6 ha. Łącznie zboża stanowią ponad 83% upraw pod względem powierzchni. Wśród pozostałych rodzajów upraw dominują rzepak – 456 ha i buraki cukrowe – 350 ha.

Wskaźnik powierzchni zasiewów główných prezentuje poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Powierzchnia (w ha)	Wskaźnik struktury wg powierzchni (w ha)
Ogółem	8.353,97	
zboża ogółem	6.941,43	83,10%
strączkowe jadalne na ziarno	13,49	0,001%
ziemniaki	153,82	1,84%
przemysłowe	807,55	9,67%
<i>buraki cukrowe</i>	<i>350</i>	<i>4,19%</i>
<i>rzepak i rzepik</i>	<i>456,05</i>	<i>5,46%</i>
pastewne	342,42	4,10%
pozostałe	95,26	1,14%
<i>w tym warzywa</i>	<i>44,62</i>	<i>0,005%</i>

Tabela 2.9 Wskaźnik powierzchni zasiewów główných. Źródło: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań

Na terenie Gminy ważną rolę odgrywa również hodowla, przede wszystkim trzody chlewnej i drobiu. Szczegółowe dane na ten temat zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 2.10. Dane o hodowli na terenie Gminy (stan na koniec 2002 roku)

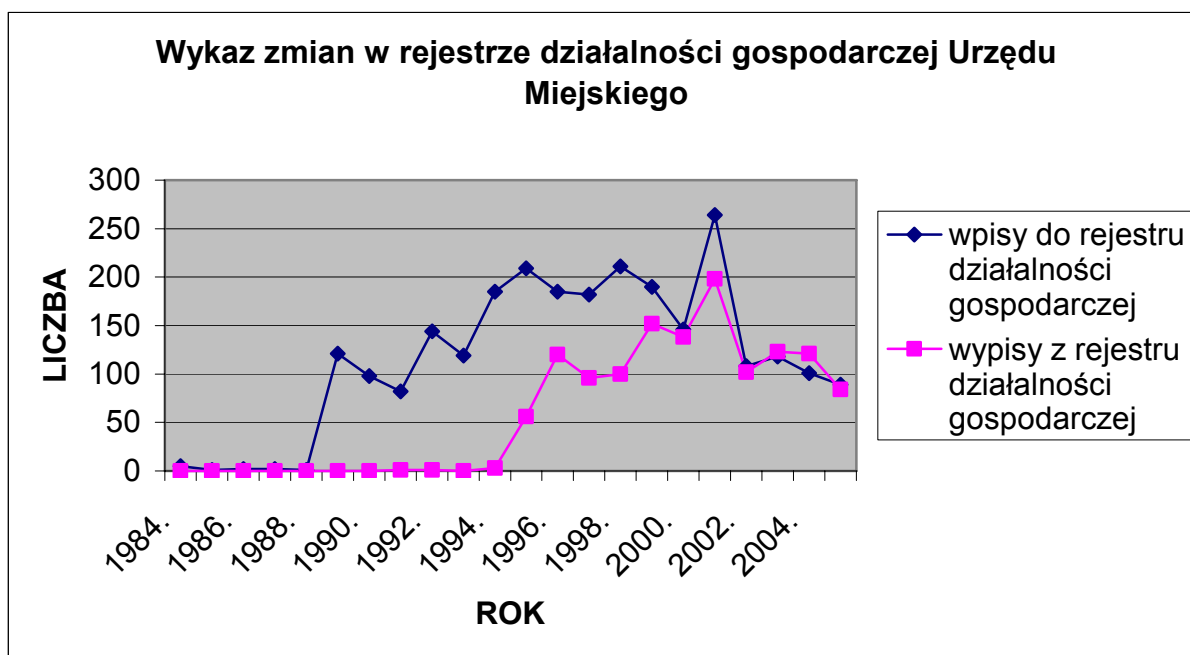
Wyszczególnienie	Sztuki
Bydło	2 680
w tym krowy	1 086
Trzoda chlewna	56 416
w tym lochy	6 175
Drób	364 742
w tym kury	260 346

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Grodzisku Wielkopolskim

2.5.2 Struktura podstawowych branż na terenie Gminy

Głównym kierunkiem działalności gospodarczej w Gminie jest handel i rzemiosło. Struktura taka ma swoje uzasadnienie w stosunkowo niskich nakładach związanych z rozpoczęciem prowadzenia działalności w wymienionych sektorach i szybkim uzyskiwaniem przychodów. Z drugiej jednak strony na terenie gminy funkcjonują duże zakłady, zatrudniające po kilkudziesięciu i więcej pracowników każdy, a nawet ponad 3000 osób, w przypadku firmy INTER GROCLIN AUTO S.A. W przypadku tej firmy, w grę wchodzi w dużej mierze pracownicy dojeżdżający z terenów innych gmin oraz powiatów.

Wykres 2.2. Wykaz zmian w rejestrze działalności gospodarczej. Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Grodzisku Wielkopolskim

Według stanu na koniec listopada 2005 roku, w rejestrze działalności gospodarczej, prowadzonej przez Urząd Miejski w Grodzisku Wlkp., zarejestrowanych było 1738 podmiotów gospodarczych. Na 1 tys. mieszkańców przypada więc około 105 podmiotów gospodarczych. Jest to wskaźnik stosunkowo wysoki. Z drugiej strony trzeba sobie zdawać sprawę z tego, że w ostatnich kilku latach zwiększenie liczby firm jest uwarunkowane polityką niektórych pracodawców, wymagających od pracowników zakładania własnej działalności gospodarczej w miejsce zatrudniania ich na umowę o pracę.

Poniżej w układzie tabelarycznym zaprezentowano informacje z prowadzonego przez gminę rejestru działalności gospodarczej w ujęciu branżowym.

Branża	Liczba zarejestrowanych podmiotów
--------	-----------------------------------

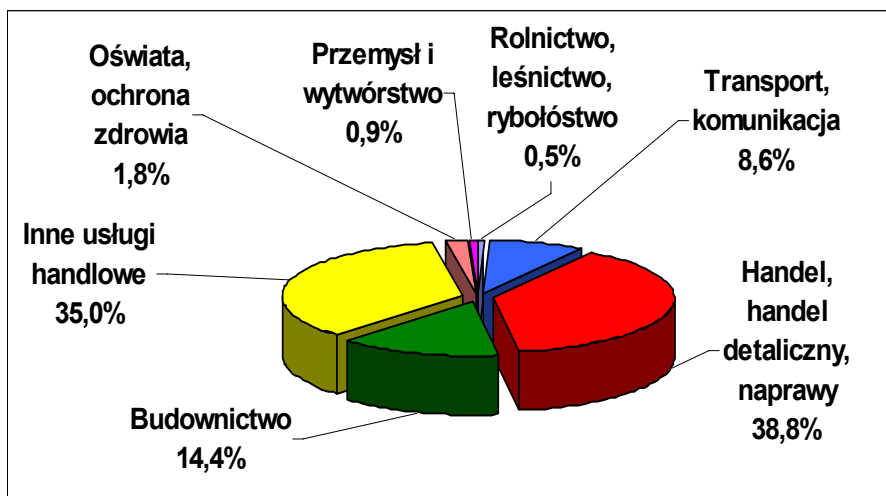
PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2006-2013

usługi tele-radiotechniczne	16
biuro rachunkowe itp.	54
usługi betoniarskie	5
usługi blacharskie	4
blacharstwo pojazdowe	11
budownictwo	151
usługi dekarские	12
dystrybucja-Network-Marketing	38
usługi elektryczne	23
elektrotechnika pojazdowa	4
usługi fotograficzne	6
usługi fryzjerskie	20
gastronomia	53
usługi graficzne	13
handel detaliczny	163
handel hurtowy	28
handel obwoźny	99
handel	355
hodowla	1
informatyczne	14
kominiarstwo	1
usługi kosmetyczne	4
krawiectwo	39
usługi medyczne	37
mechanika pojazdowa	33
usługi murarskie	20
nauka jazdy	5
ochrona mienia	2
piekarnictwo, ciastkarstwo	10
produkcyjno-usługowe	59
pozostałe usługi materialne	102
usługi rozrywkowe	28
rzeźnictwo, wędliniarstwo, masarstwo	11
stolarstwo	25
usługi szewskie	6
usługi szklarskie	5
usługi tapicerskie	8
transport	137
usługi malarskie	22
usługi przemysłowe	6
video-usługi, wypożyczalnie	8
usługi sanitarno-weterynaryjne	15
usługi wod-kan i gaz	29
wulkanizacja	2
usługi zegarmistrzowskie	4
produkcja wyrobów	15
usługi ślusarskie	35
Suma	1738

Tabela 2.11 Branże. Źródło: Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim

Wykres 2.3.Podmioty wg dziedzin. Źródło: Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim

Z przedstawionych danych wynika, że większość z podmiotów gospodarujących na terenie Gminy zajmuje się handlem i usługami (prawie 74%). Tylko 0,5% to przedsiębiorstwa, związane z rolnictwem.

2.5.3. Rynek pracy

Bezrobocie

Urząd Miejski w Grodzisku nie gromadzi szczegółowych danych dotyczących bezrobocia na terenie gminy. Prowadzona jest jedynie ewidencja ogólnej liczby bezrobotnych, co nie pozwala w pełni analizować przyczyn tego niekorzystnego zjawiska oraz perspektyw jego zwalczania w kolejnych latach. Dane dotyczące dynamiki ilości osób bezrobotnych na obszarze powiatu grodziskiego oraz na tym tle Gminy Grodzisk Wlkp. ukazuje poniższy wykres:

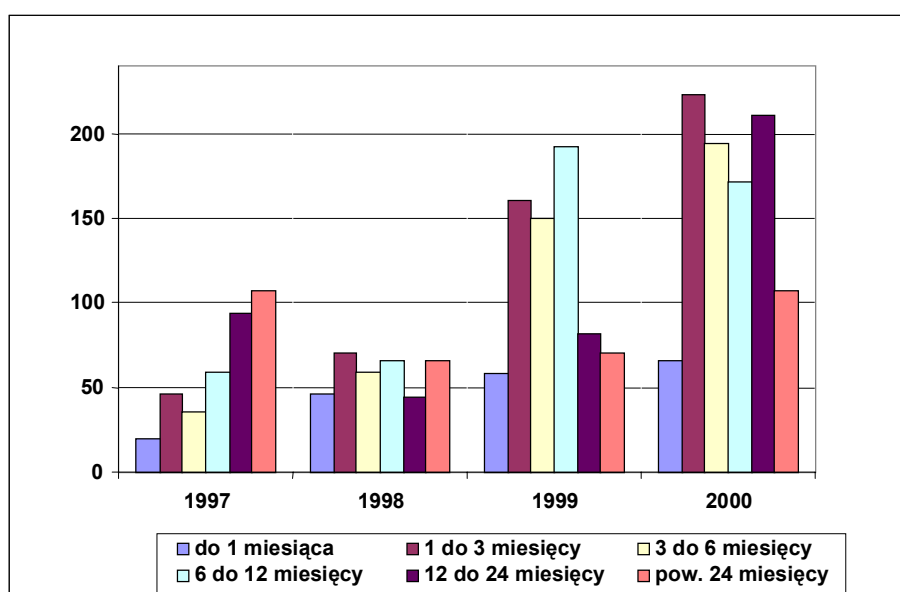
Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych ogółem	w tym Kobiety	w tym Mężczyźni

POWIAT GRODZISKI	2119	833	1286
g. miejsko-wiejskie			
Grodzisk Wielkopolski.	863	363	500
Rakoniewice	526	200	326
Wielichow	242	90	152
g. wiejskie			
Kamieniec	250	83	167
Granowo	238	97	141

Tabela 2.12. Ilość osób bezrobotnych. Źródło: załącznik wg gmin do sprawozdania MGIP-01/stan na koniec marca 2005 roku/.

Bezrobocie na terenie powiatu kształtuje się na poziomie 10,7 %. Jest niższe od średniej krajowej i ogromnie różni się od wielu gmin Wielkopolski. Bliskość Poznania i przemysłowy charakter Grodziska sprawiają, iż w porównaniu z innymi miastami bardziej oddalonymi od dużych metropolii i nie posiadającymi tak rozbudowanego przemysłu, handlu i rzemiosła bezrobocie w rozumieniu systemowym nie jest tak zastraszające. Od lat jest jednak ważnym problemem społecznym i ekonomicznym. Wskazuje na to zdecydowanie ubiegły rok, w którym liczba osób pozostających bez pracy praktycznie się podwoiła.

Wykres 2.4. Liczba osób pozostających bez pracy. Źródło: Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim

Poniżej została przeprowadzona analiza bezrobocia w latach 1999–2003 według następujących kryteriów:

- czasu pozostawania na bezrobociu,
- wieku bezrobotnych,
- wykształcenia zarejestrowanych bezrobotnych,
- stażu pracy bezrobotnych.

Zdecydowanie najwięcej jest bezrobotnych pozostających bez pracy od 1 do 6 miesięcy. Wyraźnie widać rosnące wartości praktycznie we wszystkich kategoriach, przy czym największy wzrost jest odnotowany w grupie od 12 do 24 miesięcy. Należy dodać, że rok 2001 był w całej Polsce rokiem bardzo ciężkim dla rynku pracy. Dlatego należy sądzić, iż sytuacja w tym zakresie może ulec dalszemu pogorszeniu.

W celu bliższego poznania struktury bezrobotnych w Gminie Grodzisk Wlkp., zaprezentowano poniżej dostępne dane dotyczące powiatu grodziskiego, w skład którego wchodzi Gmina.

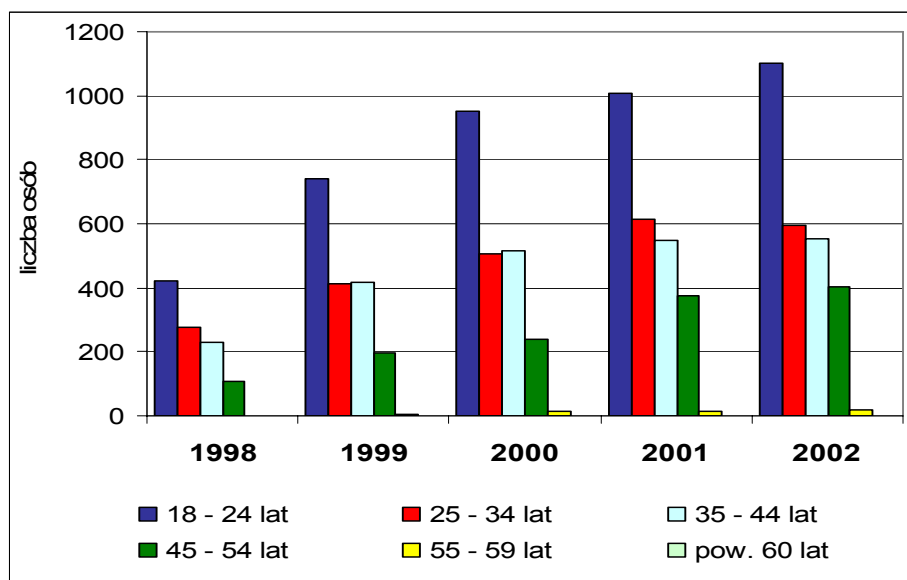
Wskaźnik bezrobocia w powiecie grodziskim kształtował się na następującym poziomie:

- 1998 r. – 5,7%
- 1999 r. – 8,8 %
- 2000 r. – 10,7%
- 2001 r. – 12,2%
- 2002 r. – 12%,

czyli na poziomie zdecydowanie niższym od średniej krajowej. W wartościach bezwzględnych liczba osób bezrobotnych w roku 1999 wynosiła 1.776, wzrastając systematycznie do poziomu 2.673 osób w roku 2002.

Struktura wiekowa osób bezrobotnych

Wykres2.5. Struktura wiekowa osób bezrobotnych

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Grodzisku Wlkp.

Niestety, w analizowanym okresie liczba bezrobotnych zwiększyła się w każdym przedziale wiekowym z tym, że procentowo najbardziej w przedziale 45-54 lata – o 296 osób, czyli prawie czterokrotnie. Jedynie w roku 2002 zanotowano spadek liczby bezrobotnych w wieku od 25 do 34 lat, z 613 do 595 osób, czyli o około 3 % w stosunku do roku 2001.

W ciągu ostatnich 5 lat proporcje między grupami wiekowymi osób bezrobotnych nie uległy znaczącym zmianom. Charakterystyczny jest wysoki udział osób młodych w ogólnej liczbie bezrobotnych. Jest to zjawisko bardzo niepokojące, świadczące o braku perspektyw zawodowych dla osób kończących swoją edukację i konieczności poszukiwania zatrudnienia poza obszarem powiatu.

Osoby młode są najliczniejszą grupą wiekową wśród wszystkich bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Grodzisku Wlkp. Stanowią one blisko 32 % ogółu wszystkich osób zarejestrowanych w tut. urzędzie (675 osób w grupie do 25 roku życia, wg stanu na dzień 31 marca 2005 r.)

Z zestawień dotyczących młodzieży do 25 roku życia, jasno wynika, że najwięcej bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Grodzisku Wlkp. stanowią osoby zamieszkałe na terenie gminy Grodzisk Wlkp. (38%) i gminy Rakoniewice (22%), co obrazuje poniższa tabela. Są to gminy najbardziej liczne, co przekłada się na liczebność osób w kategorii do 25 roku życia.

Tabela 2.13 Struktura bezrobotnych do 25 roku życia według gmin

	Ogółem bezrobotni do 25 roku życia	w tym Kobiety	w tym Mężczyźni
Granowo	84 (11%)	33	51
Grodzisk Wlkp.	277 (38%)	112	165
Kamieniec	112 (15%)	41	71
Rakoniewice	167 (23%)	64	103
Wielichowo	93 (12%)	32	61
Powiat grodziski	733	282	451

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Grodzisku Wielkopolskim

Tabela 2.14 Bezrobotni do 25 roku życia według wykształcenia

Gmina/wykształcenie	Granowo	Grodzisk Wlkp.	Kamieniec	Rakoniewice	Wielichowo	Razem
Wyższe	4	10	6	6	3	29
Policealne i średnie zawodowe	26	84	33	41	30	214
Średnie ogólnokształcące	5	40	16	20	5	86
Zasadnicze zawodowe	39	114	47	73	46	319

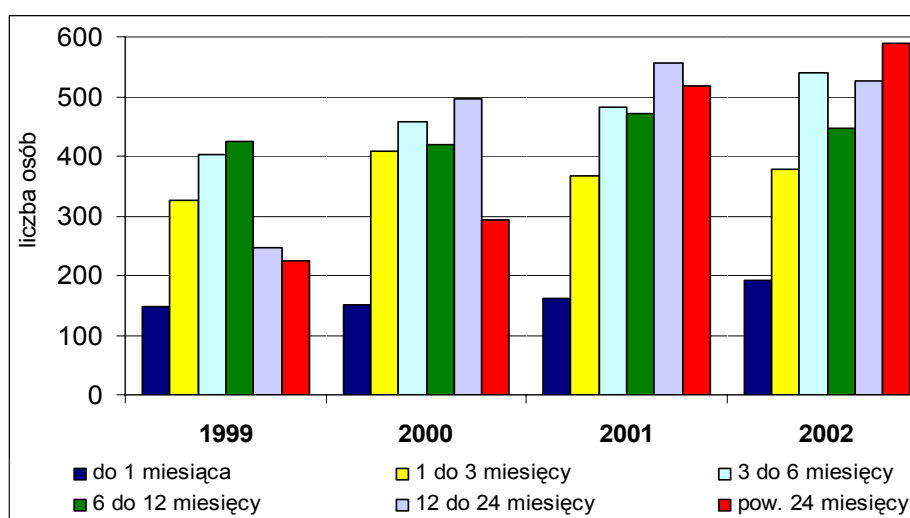
Gimnazjalne, podstawowe	10	29	10	27	9	85
Razem	84	277	112	167	93	733

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Grodzisku Wielkopolskim

Najliczniejszą grupę osób do 25 roku życia tworzą osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe (334 osoby) oraz osoby z wykształceniem średnim zawodowym i policealnym (167 osób).

Czas pozostawania na bezrobociu

Wykres 2.6. Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania na bezrobociu

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Grodzisku Wlkp.

Bardzo niekorzystnym zjawiskiem jest wzrost liczby długotrwale bezrobotnych - powyżej 12 miesięcy. Podczas gdy w 1999 roku było ich jeszcze 471 (26,6%), to w 2002 roku już 1115 (41,7%). Proporcje udziałów poszczególnych grup uległy następującym zmianom:

- bezrobotni do 1 miesiąca – spadek udziału z 8,3% do 7,1%,
- bezrobotni od 1 do 3 miesięcy – spadek udziału z 18,4% do 14,2%,
- bezrobotni od 3 do 6 miesięcy – spadek udziału z 22,7% do 20,2%,
- bezrobotni od 6 do 12 miesięcy – spadek udziału z 24% do 16,7%,
- bezrobotni od 12 do 24 miesięcy – wzrost udziału z 13,9% do 19,7%,
- bezrobotni powyżej 24 miesięcy – wzrost udziału z 12,7% aż do 22%.

Długi okres braku zatrudnienia świadczy o postępującym utrwalaniu sytuacji zawodowej osób bezrobotnych. W dużym stopniu wynika to z trudności przystosowawczych tej grupy osób, jak również małej aktywności w poszukiwaniu pracy.

Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy.

Niepokojącym zjawiskiem jest zagrożenie bezrobociem długotrwałym. Na dzień 31 marca 2005 r. bez pracy powyżej 12 miesięcy pozostawało **32,1 %** ogółu zarejestrowanych bezrobotnych tj. **681** osób, bez pracy powyżej 2 lat jest obecnie **19,5 %** ogółu bezrobotnych, (tj. **414** osoby).

Niskie kwalifikacje, dezaktualizacja kwalifikacji zawodowych oraz utrudniony dojazd do proponowanego miejsca pracy pogłębiają znacznej grupie bezrobotnych trudności z uzyskaniem pracy, czego konsekwencją jest wydłużanie się okresu oczekiwania na zatrudnienie. Kandydatami do pracy wywodzącymi się z grupy długotrwale bezrobotnych często pracodawcy nie są zainteresowani.

Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy	Liczba bezrobotnych w marcu		Udział w ogólnej liczbie bezrobotnych w %	
	2004	2005	2004	2005
do 1 m-ca	182	182	6,58 %	8,59 %
1 - 3	435	438	15,74 %	20,67 %
3 – 6	414	456	14,98 %	21,52 %
6 – 12	518	362	18,74	17,08 %
12 - 24	521	267	18,85 %	12,6 %
Powyżej 24 m-cy	694	414	25,11 %	19,54 %

Tabela 2.15 Struktura bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy w marcu 2004-2005. Źródło: Załącznik nr 1 do Sprawozdania MPiPS-01

Wykształcenie zarejestrowanych osób bezrobotnych

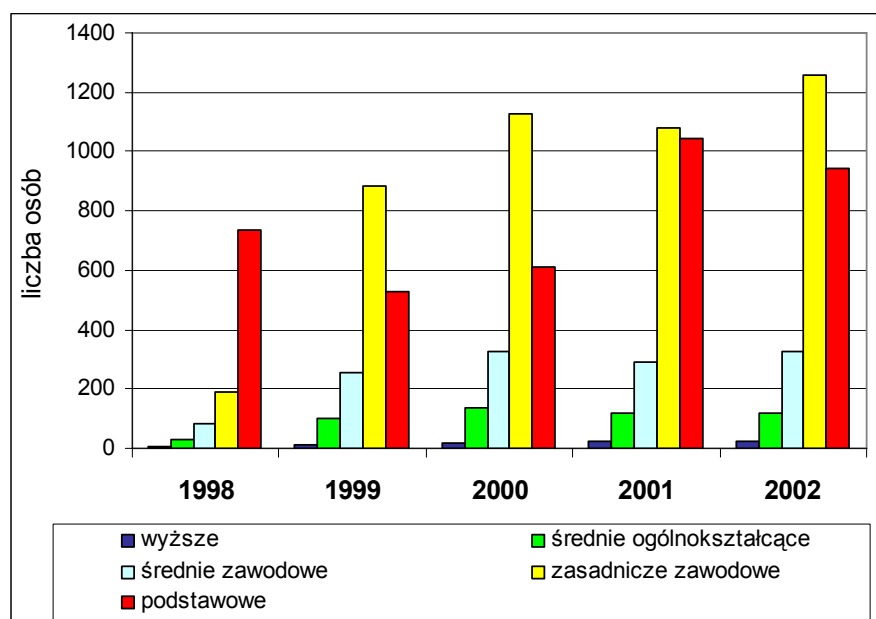
Biorąc pod uwagę kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych, można zauważyć, że najliczniejszą grupę stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (aż 47% bezrobotnych) oraz podstawowym (35,4%). Należy zauważyć spadek udziału liczby bezrobotnych z wykształceniem podstawowym z ponad 70% w roku 1998 do 35% w roku 2002. Jednak wysiłki edukacyjne nie zawsze przekładają się na poprawę sytuacji na rynku pracy – ukończenie szkół zawodowych nie było wystarczającym czynnikiem dla znalezienia pracy

(łącny udział liczby bezrobotnych w dwóch najsłabiej wykształconych grupach utrzymuje się na stałym poziomie powyżej 80 %).

Należy także odnotować znaczny udział osób z wykształceniem średnim zawodowym (12,1%), a bardzo niski ze średnim ogólnokształcącym (4,5%), co wynika ze struktury zatrudnienia na lokalnym rynku pracy. Najmniej jest bezrobotnych z wykształceniem wyższym (26 osób, czyli 1% ogólnej liczby bezrobotnych).

Wykres 2.7.. Struktura bezrobotnych według wykształcenia

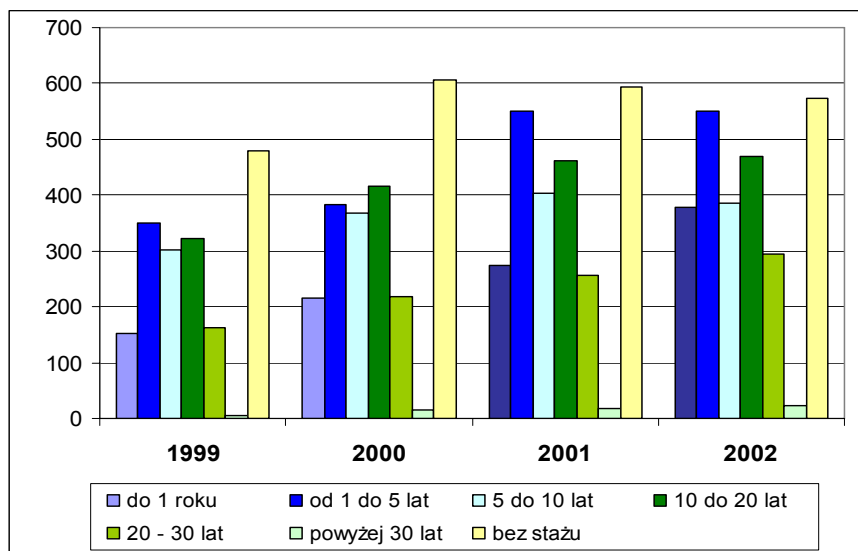
Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Grodzisku Wlkp.

Staż pracy osób bezrobotnych

Analizując rynek bezrobotnych według kryterium stażu pracy okazuje się, że najliczniejsza jest grupa osób, które nigdy nie pracowały. Ich liczba wzrosła w latach 1999-2002 z 479 do 574. Obecnie ich udział wynosi 21,5%, co oznacza sześciopunktowy spadek w stosunku do roku 1999. Charakterystyczna jest dość równomierna struktura liczby bezrobotnych w poszczególnych grupach.

Jak zwykle najmniejszą grupę bezrobotnych stanowią osoby z dużym doświadczeniem zawodowym (powyżej 20 lat stażu pracy) – ich udział nie przekracza 12%, choć liczebność tej grupy wzrosła ze 169 osób w roku 1999 do 316 w roku 2002.

Wykres 2.8. Struktura bezrobotnych według stażu pracy

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Grodzisku Wlkp.

2.6. Sfera społeczna

2.6.1 Sytuacja demograficzna i społeczna terenu.

Wykształcenie mieszkańców

Wykształcenie ludności Gminy jest niezwykle ważnym elementem charakteryzującym zasoby regionu, gdyż wskazuje na przyszły potencjał wykształconych i wykwalifikowanych pracowników.

W populacji osób w wieku 13 lat i więcej w Gminie Grodzisk Wlkp. największy udział stanowi ludność z wykształceniem podstawowym, tj. 42,3%. Udział ludności z wykształceniem zasadniczym zawodowym wynosi 35,7% i jest niższy od poziomu powiatu (37,5%) i wyższy od poziomu województwa (27,7%). Gmina Grodzisk Wlkp. charakteryzuje się 1,3% udziałem osób z wykształceniem policealnym. W powiecie i województwie grupa ta stanowi odpowiednio 2,3% i 2,7% populacji. Absolwenci szkół wyższych stanowią średnio 2,9% ogółu ludności Gminy, podczas gdy w powiecie i województwie udział ten stanowi odpowiednio 4,1% i 9,3%.

Tabela 2.16 Poziom wykształcenia wśród ludności powyżej 13 lat:

	wyższe	policealne	średnie	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone
Gmina Grodzisk Wlkp.	2,9%	1,7%	15,8%	35,7%	42,3%	1,5%
Powiat Grodziski	4,1%	2,3%	17,8%	37,5%	35,9%	2,4%
Województwo Wielkopolskie	9,3%	2,7%	27,5%	27,7%	29,9%	2,9%

Źródło: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań

2.6.2. Warunki i jakość życia mieszkańców

Pod hasłem „jakość życia” rozumiemy ogół warunków życia ludności w Gminie. Składają się na to i warunki mieszkaniowe, i poziom wyposażenia w usługi, i rynek pracy, ale także jakość środowiska przyrodniczego oraz poziom wyposażenia w infrastrukturę techniczną. Warunki mieszkaniowe, rynek pracy i poziom usług wiążą się nierozdzielnie z demografią – rozwojem ludnościowym Gminy, we wszystkich jego aspektach.

Zaopatrzenie w wodę oraz odprowadzanie ścieków sanitarnych

Gazownictwo

Usuwanie odpadów

Transport publiczny

Sytuacja mieszkaniowa i wyposażenie mieszkań

Sytuację w tych aspektach życia przedstawiono w punkcie 2.4.2. *Infrastruktura techniczna* niniejszego opracowania.

Oświata

Przedszkola

Na terenie Gminy zlokalizowana jest 1 placówka przedszkolna wraz z 2 filiami. Syntetyczną informację na temat organizacji opieki przedszkolnej w Gminie Grodzisk Wielkopolski zaprezentowano w poniższej Tabeli.

Tabela 2.17 Podstawowe dane o przedszkolach na terenie Gminy Grodzisk Wlkp. w roku 2004

PRZEDSZKOLE	2004 rok
Liczba miejsc	330
Liczba dzieci uczęszczających do przedszkola (średnia w roku)	324
W tym liczba dzieci w oddziałach "0"	162
Liczba oddziałów dla dzieci	15
Liczba etatów przeliczeniowych dydaktycznych	23,67
Liczba etatów przeliczeniowych pracowników administracji i obsługi	16,80
Wydatki z budżetu Gminy na przedszkola ogółem	1.270.306

Źródło: Dane ZEAS Grodzisk Wielkopolski

Z kwoty przeznaczanej w budżecie Gminy na działalność przedszkoli około 83 % stanowią płace i pochodne od płac nauczycieli i pracowników administracji i obsługi. Reszta środków niemal w całości przeznaczana jest na bieżące utrzymanie pomieszczeń, w których odbywają się zajęcia oraz drobne zakupy sprzętu oraz zabawek. W roku 2004 zdołano przeprowadzić prace remontowo-inwestycyjne, do których należały:

- ocieplenie stropodachu i elewacji
- wymiana instalacji elektrycznej
- kompleksowe malowanie budynku
- wymiana oświetlenia
- renowacja parkietu

Należy zauważyć, że koszty związane z żywieniem dzieci uczęszczających do przedszkoli w całości pokrywane są przez rodziców. W roku 2004 była to suma 99 815,00 złotych.

Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne

Na terenie Gminy Grodzisk Wlkp. działa 6 szkół podstawowych oraz 2 gimnazja.

Tabela 2.18. Podstawowe dane o szkołach podstawowych i gimnazjum (stan na 30 IX 2005)

Wyszczególnienie	SP Nr 1	SP Nr 4	Gimnazjum	Zespół Szkół w Ptaszkowie	SP Kąkolewo	Słocin	Grąblewo
Liczba uczniów ogółem, stan w dniu 30.IX.2005	940	134	815	201	77	58	103
w tym liczba dzieci w oddziałach „0”	-	23	-	20	16	-	15
Liczba zmian	1,3	1	1,4	1	1	1	1
Liczba nauczycieli dydaktycznych w etatach przeliczeniowych (wraz z nauczycielami w oddziałach „0”)	54,71	9,17	59,23	15,44	8,68	4,23	9,23
Liczba oddziałów	40	7(1)	32	9+1	7(1)	3	7(1)
Liczba pomieszczeń do nauczania	27	6	28	10	6	3	6
w tym: pracownie przedmiotowe	3	1	4	1	1	-	1
Świetlica	1	-	1	1	-	-	-
Sala gimnastyczna	2	-	1	-	1	-	-
Biblioteka	2	1	1	1	1	1	1
Liczba książek w bibliotece	9 732	2 500	1 290	3 800	6 391	2 831	6 117
Liczba wypożyczeń w ciągu roku	11 957	2 246	5 736	8 213	2 100	464	2 492
Budżet szkoły: wydatki ogółem	2.796.683 zł.	437.845 zł.	2.779.711zł	573.316 zł	512.545 zł	169.800 zł	469.093 zł

Źródło: Dane ZEAS Grodzisk Wlkp.

Z kwoty przeznaczanej na utrzymanie szkół podstawowych 7 112 501 zł. stanowią płace i pochodne od płac nauczycieli i pracowników obsługi. Kolejne 93 493 zł w roku 2004 zostało przeznaczone na wypłatę dodatków socjalnych. Zaopatrzenie budynków w energię elektryczną, gaz i wodę kosztowało ponad 288 029 zł. Pozostałe środki (około 244 970 złotych) przeznaczono na remonty, zakup materiałów, artykułów biurowych itp.

Inne szkoły znajdujące się na terenie miasta Grodzisk, dla których organem prowadzącym jest Rada Powiatu Grodziskiego:

- Liceum Ogólnokształcące im. Juliusza Słowackiego w Grodzisku Wielkopolskim,
- ZESPÓŁ SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH im. Eugeniusza Kwiatkowskiego
 - Licea profilowane
 - kształtowanie środowiska 3 lata
 - usługowo gospodarczy 3 lata
 - ekonomiczno administracyjny 3 lata
 - transportowo spedycyjny 3 lata
 - zarządzanie informacją 3 lata
 - Technika
 - Technikum Ekonomiczne 4 lata
 - Technikum Mechaniczne 4 lata
 - Technikum Gastronomiczne 4 lata
 - Technikum Odzieżowe 4 lata
 - Zasadnicza Szkoła Zawodowa
 - Szkoły wieczorowe dla dorosłych
 - Liceum Handlowe 3 lata
 - Technikum Mechaniczne 3 lata
 - Technikum Gastronomiczne 3 lata
 - Technikum Odzieżowe 3 lata
 - Szkoły policealne dla dorosłych
 - Policealne Studium Ekonomiczne 2 lata
 - Policealne Studium Informatyczne 2 lata

Kultura

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury – W grodziskim Ośrodku Kultury działają liczne sekcje plastyczne, taneczne – „Cybinka-Grodzisk”, koło teatralne i filmowe. Ośrodek jest też głównym organizatorem:

- Dni Grodziska (czerwiec)
- Przeglądu Zespołów Śpiewaczych Powiatu Grodziskiego,
- Imienin ulicy 3-maja,
- Międzynarodowego Przeglądu Folkloru INTEGRACJE,
- Wielkopolskiego Przeglądu Kabaretów Szkolnych BUDAFEST,
- Organizuje również różnego rodzaju wystawy, koncerty, spotkania, wykłady etc.

Grodziska Orkiestra Dęta - jej początki sięgają 1929 roku, kiedy to powstała Orkiestra Dęta Ochotniczej Straży Pożarnej. W jej szeregach gra w chwili obecnej 120 młodych ludzi, w wieku od 10 do 20 lat. Co roku też trwa nabór do niej wśród grodziskiej młodzieży.

Orkiestra znana jest nie tylko w Polsce, ale również poza jej granicami. Podróże artystyczne orkiestry obejmują: Rosję, byłą Czechosłowację, Hiszpanię /występ na stadionie Realu Madryt dla 80 tys. ludzi/, Danię, Francję, Belgię, Holandię oraz Niemcy.

Dobrze ocenianą działalność Orkiestry potwierdzają liczne wyróżnienia w postaci dyplomów, pucharów, kryształów oraz 8 Złotych Rogów zdobytych w dorocznych turniejach orkiestr Dętych w Grodzisku Wlkp., organizowanych także przez Polski Związek Chórów i Orkiestr „Macierz” w Poznaniu. We wrześniu 2003 roku na Międzynarodowym Festiwalu Orkiestr w Lesznie orkiestra zdobyła Puchar ze Złotym Pasmem a Kapelmistrz okazał się najlepszym tamburmajorem konkursu i otrzymał Kryształową Buławę.

Kapelmistrzem Grodziskiej Orkiestry Dętej, nieprzerwanie od 1979 roku, jest Pan Stanisław Słowiński. To właśnie pod jego batutą orkiestra święci tryumfy w kraju i za granicą. Warto w tym miejscu nadmienić, że jest on również laureatem nagrody Wielkopolanina Roku, którą otrzymał w 1996 roku od słuchaczy Radia „Merkury”.

W czasie 25 lat orkiestra odbyła 3,5 tys. występów, a tylko w roku 2003 występowała w sumie 156 razy.

Orkiestra brała udział w Rewii Orkiestr Dętych w Gdańsku, na ogólnopolskich Festiwalach Orkiestr Dętych. Może poszczycić się również udziałem w dwóch filmach fabularnych: „Killerów dwóch” oraz „Szczur” jak również w programie telewizyjnym „Mdm”. Grodziskiej Orkiestry Dętej nie może też zabraknąć na meczach Groclinu Dyskobolii. Wiernie wspiera swoją

grą grodziskich piłkarzy nie tylko w kraju, ale również za granicą (Berlin, Manchester). Orkiestra jest też rokrocznie organizatorem Turnieju Orkiestr Dętych.

Muzealna Izba Pamięci Ziemi Grodziskiej - Powstało w 1937 roku. W 1996 Roku Muzeum Ziemi Grodziskiej wspólnie z Towarzystwem Miłośników Ziemi Grodziskiej rozpoczęło największą swoją dotychczasową inicjatywę namalowania „Panoramy Obrony Grodziska z 1848 roku”. W 1997 roku oddano tzw. "Małą Panoramę", natomiast w kwietniu 1998 roku - na 150 lecie Wiosny Ludów - otwarto właściwą Panoramę w wymiarach 12m długości i 3m wysokości. Obraz przedstawia obronę miasta w dniu 28 kwietnia 1848 roku podczas wydarzeń wielkopolskiej Wiosny Ludów. Duża "Panorama" jest na stałe prezentowana w siedzibie Muzealnej Izby Pamięci. Obok Panoramy na uwagę zwraca ekspozycja plenerowa Izby znajdująca się przy siedzibie. Znajdują się w niej unikalne obecnie eksponaty militarne oraz rolnicze. Jest wśród nich czołg pływający PT-76 i transporter morski Topaz 2AP. Ponadto znajdują się cztery najróżniejsze armaty z okresu 1944-1950.

W trzech prezentowanych salach znajdują się fragmenty działów archeologicznych, etnograficznych, numizmatycznych, piwowarskich oraz militarnych. Uwagę zwraca bogata kolekcja mundurów z lat 1914-1950. Jest wśród nich mundur żołnierza polskiego z armii gen. Józefa Hallera. W sposób szczególny prezentowana jest ekspozycja poświęcona dziejom miejscowego Kurkowego Bractwa Strzeleckiego w Grodzisku oraz tradycji rzemieślniczej w mieście. Ponadto licznie prezentowana jest kolekcja kufli do piwa z najróżniejszych stron świata. Muzealna Izba Pamięci jest czynna od wtorku do piątku w godzinach 8.00 – 15.00, w niedzielę od 11.00 do 14.00. Dla wycieczek jest możliwość wcześniejszego zamówienia każdej wizyty. Można tego dokonać pod numerem telefonu +48 (61) 444 52 34 lub +48 (61) 444 51 50.

Zespół Tańca Ludowego CYBINKA - Grodzisk - powstał w 1999 roku z inicjatywy Dyrektora Miejsko - Gminnego Ośrodka Kultury w Grodzisku Wlkp. Waldemara Łyczykowskiego. W swoich szeregach skupia dzieci (6 - 13 lat) i młodzież (16 lat i więcej), z Grodziska Wlkp. i okolic, zafascynowanych folklorem, polskimi tradycjami i zwyczajami. Istnienie zespołu ma na celu pielęgnowanie tradycji ludowych i zachowanie dziedzictwa narodowego utrwalonego w postaci piękna tańców, zwyczajów i obrzędów regionalnych. Od chwili powstania rozwija się bardzo dynamicznie. Utworzony z kilkunastoosobowej grupy młodzieży szkół ponadgimnazjalnych, już w 2000 r. został poszerzony o grupę dziecięcą. W tym kształcie funkcjonuje nieprzerwanie do dnia dzisiejszego. Zespół współpracuje również z profesjonalną

Kapelą Ludową PO ZAGONACH z Poznania. Instruktorzy uczą nie tylko tańca, ale samodzielnie tworzą choreografię do układów tanecznych. W ciągu kilku lat istnienia zespół wypracował imponujący repertuar, w którym znajdują się przede wszystkim tańce, przyśpiewki, zabawy ludowe z rodzimej Wielkopolski, między innymi: z okolic Szamotuł Dożynki u Nyczoków, Zabawy u Maryny z Wielkopolski zachodniej, Podkoziołek u Biskupian z okolic Krobi. Poza tym w repertuarze znajdują się tańce narodowe: polonez, krakowiak, oberek, kujawiak oraz tańce, przyśpiewki, zabawy z regionu opoczyńskiego Przetarg dziewcząt w ostatkową noc, regionu żywieckiego i rzeszowskiego.

Od chwili powstania zespół uczestniczył w różnorodnych przedsięwzięciach artystycznych, takich jak na przykład: dożynki, święto miasta, święta szkolne, projekty artystyczne i inne imprezy okolicznościowe, oraz charytatywnych, jak na przykład Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy. Dzięki temu na trwałe wpisał się w życie kulturalne miasta i gminy, powiatu, Wielkopolski, a także dał się poznać poza granicami naszego kraju. O pozycji zespołu i poziomie artystycznym świadczą również nagrody i wyróżnienia, zdobyte na konkursach i przeglądach folklorystycznych.

Grupa Teatralna Arlekin - działa od września 1999 r. W swych szeregach skupia młodzież główne licealną i pracującą. Grupa przede wszystkim uświetnia występami okolicznościowe uroczystości w mieście, liceum, bierze udział w przeglądach teatrów szkolnych, ulicznych. Ponadto są organizatorami Przeglądu Kabaretów Szkolnych *BudaFest*, odbywającego się w grodziskim ośrodku kultury.

Dyskusyjny Klub Filmowy Ósemka – to środowiskowy klub, który działa od 2000 r. Skupia młodzież szkół gimnazjalnych i pracującą. Celem klubu jest propagowanie szeroko pojętej kultury filmowej, rozwijania umiejętności w zakresie filmoznawstwa. Jest organizatorem Klubowego Przeglądu Filmów Amatorskich FILMARATON. Uczestniczą w przeglądach i warsztatach filmowych. W ciągu sześciu lat działalności DKF zrealizował kilka etiud, między innymi: *Mięso, Karuzela, Straszny strych, Stara kobieta mówi, Szafa, Śpij spokojnie, Anioł.*

Koło plastyczne - działa w Miejsko – Gminnym Ośrodku Kultury w Grodzisku Wlkp. od 1998 r. Skupia dzieci i młodzież głównie z Grodziska Wlkp. i okolic. W ciągu tych lat uczestnicy mieli okazję zapoznać się i spróbować swych sił w różnych technikach plastycznych, min. akwarela, rzeźba, malowanie na szkle, szkic, instalacja plastyczna.

W dwóch miejscowościach na terenie gminy, w Grąblewie i w Zdroju, funkcjonują lokalne zespoły zrzeszając w swoich szeregach mieszkańców danej wsi.

Zespół „Biesiada” powstał jesienią 1995 roku. Był to odzew na ogłoszony przez ODR Sielinko konkurs pod nazwą „Moja wieś aktywna”.

W kwietniu 1996 roku zespół miał możliwość zaprezentowania się po raz pierwszy przed gronem miejscowej publiczności. W Miejsko – Gminnym Ośrodku Kultury w Grodzisku Wielkopolskim zespół „Biesiada” zajął I miejsce w kwalifikacjach w turnieju „Moja Wieś Aktywna”, co umożliwiło rywalizację grupy podczas przeglądu wojewódzkiego w Sielinku. Na szczeblu wojewódzkim zespół zajął 9 miejsce spośród 17 uczestników.

Był to niewątpliwie sukces tego młodego i niedoświadczonego zespołu. Sukcesywnie z upływem czasu zaczęły napływać zaproszenia na różnego rodzaju imprezy. Tego roku „Biesiada” zaprezentowała swój program artystyczny podczas Dożynek Gminnych w Borzysławiu, a także w czasie Grodziskiego Piwobrania. Po tych udanych występach zaczęły ukazywać się wzmianki o zespole w prasie lokalnej, jak i wojewódzkiej.

Rok 1997 to znów przygotowania do występów „Turnieju Wsi”, który odbył się w Grąblewie gdzie zajmuje I miejsce i po raz kolejny jedzie do Sielinka na przegląd wojewódzki.

Następny turniej piosenki „Moja Wieś Aktywna” odbył się w Grodzisku Wlkp., a przegląd piosenki, tradycyjnie już w Sielinku.

Dużym wyzwaniem były także Dożynki Gminne Grąblewo 98, gdzie zespół występował w roli gospodarza i współorganizatora. Zespół wziął udział także w imprezie „Dzień Pola” w Ptaszkowie, a także - jak co roku - na „Biesiadzie Andrzejkowej”

Rok 1999 zaczyna się od występu poświęconemu dniu kobiet w KGW Grąblewo. Po utworzeniu powiatów zaprzestano organizacji Turniejów Wsi. Jednakże MGOK w Grodzisku zorganizował Przegląd Zespołów Śpiewających Powiatu Grodziskiego, w którym „Biesiada” wzięła czynny udział. W czerwcu z okazji dnia dziecka zespół wystąpił w festynie zorganizowanym specjalnie dla dzieci przez Spółdzielnię Mieszkaniową. Zespół tradycyjnie wystąpił przed grodziską publicznością podczas „Grodziskiego Piwobrania” i na „Biesiadzie Andrzejkowej”.

Imprezy te odbywają się cyklicznie i na każdą z nich zespół jest zapraszany.

W 2000 roku „Biesiada” wzięła udział w konkursie „Piosenki Biesiadnej i Ludowej”, a rok później w konkursie „Pieśni Patriotycznej”. W 2002 roku odbył się konkurs „Piosenki o Moim Grodzisku”. W między czasie nasz zespół brał udział w jubileuszu innej biesiadnej i folklorystycznej kapeli „Wilkowianie”. Ten występ okazał się wielkim sukcesem. Zespół został ponownie zauważony, a prace nad nowym programem artystycznym przyniosły zamierzone efekty. Dzięki dobrym występom grąblewski zespół zaproszono na kolejne spotkania biesiadne, tym razem do Granowa i Wielichowa.

W 2003 roku oprócz tradycyjnych już cyklicznie odbywających się imprez biesiadnych, zespół zagrał na głównej scenie podczas obchodów 700-lecia Grodziska Wielkopolskiego. Wziął także udział w jubileuszu 50-lecia Koła Gospodyń Wiejskich w Słocinie. Rok później zagrał z okazji przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Również warte odnotowania są koncerty podczas Dożynek Gminnych w Kąkolewie, na jubileuszu Ogródków Działkowych, na Dniu Strażaka czy też Pikniku Towarzystwa Miłośników Ziemi Grodziskiej. Zespół „Biesiada” zorganizował także „I Biesiadę z pyrą”, na której wystąpił z nowo powstałym programem.

Podczas każdego z występów zespół zmienia program i repertuar. Za każdym razem powstają nowe biesiadne, regionalne i folklorystyczne piosenki cieszące się uznaniem wśród lokalnej społeczności. Programy czasem nawiązują do aktualnych tematów związanych z sytuacją w kraju. „Biesiada” funkcjonuje już ponad 10 lat, przewinęło się przez niego wiele osób. Założyciele grupy są po dziś dzień w jej szeregach i strukturach.

Zespół „Zdrojowanie” - funkcjonuje już kilka lat. Skupia on w swoich szeregach mieszkańców podgrodziskiej wsi Zdrój. To również ważny element kulturotwórczy wiejskiej społeczności. Koło nie posiada pracowników etatowych. Członkowie korzystają ze świetlicy wiejskiej. Poprzez swoją działalność integrują środowisko wiejskie, propagują folklor i kulturę wiejską oraz co jest bardzo ważnym elementem, czynnie uczestniczą w kulturalnym życiu gminy i regionu.

Biblioteka

Biblioteka zatrudnia 15 pracowników (12 etatów) Dane dotyczące czytelnictwa i funkcjonowania biblioteki przedstawia poniższa Tabela.

Tabela 2.19. Podstawowe dane o Bibliotece Publicznej

Biblioteka Publiczna	Rok 2001	Rok 2002	Rok 2003	Rok 2004	Rok 2005 do 30.10.05.
Liczba pracowników	16	16	16	15	15
Liczba woluminów ogółem	75525	76416	74906	74975	74169
Liczba pozyskanych woluminów w danym roku	1839	2143	1456	1787	1632
Liczba zarejestrowanych czytelników ogółem	4800	4679	4548	4527	3826
Liczba wypożyczeń w danym roku	100035	91237	92608	89240	68507
Zakupy książek w zł	25227	35891	22847	28837 w tym 4100 z MK	24174

Sport

Na terenie gminy największe znaczenie w uprawianiu sportu i kreowaniu jego wizerunku ma Groclin – Dyskobolia SSA. Klub spod znaku „Dyskobola” należy do jednych z najstarszych w Polsce, założony został w 1922 roku. Przez lata występował jednak w niższych ligach. Systematyczną popularność zaczął zdobywać na początku lat 90 tych, kiedy drużynę przejął Zbigniew Drzymała, prezes Inter Groclin Auto SA. W końcu udało awansować się do najwyższej klasy rozgrywkowej. Zespół od 1997 roku (z jednosezonową przerwą w rozgrywkach spowodowaną spadkiem do II ligi) występuje z powodzeniem na pierwszoligowych stadionach. Stadion wraz z zapleczem, który z roku na rok jest rozbudowany stał się bazą przygotowawczą reprezentacji narodowej. Drużyna Groclin Dyskobolia w sezonie 2002/2003 zdobyła wicemistrzostwo ekstraklasy. Był to pierwszy tak wielki sukces Groclinu, między innymi dlatego, że przypadł w rocznicę 700-lecia miasta Grodziska Wlkp. Piłkarze Dyskobolii już na stałe wpisali się w historię miasta. Sezon 2004/2005 możemy zaliczyć do najlepszych w dziejach Dyskobolii, drużyna nie tylko zdobywa tytuł Wicemistrza Polski, ale także Puchar Polski.

Zapotrzebowanie na ten sport ciągle rośnie. Futbol zaczęły uprawiać również dziewczęta. Stadion wraz z zapleczem, który z roku na rok jest rozbudowywany stał się bazą przygotowawczą reprezentacji narodowej.

Ponadto na terenie gminy Grodzisk Wielkopolski działają trzy stowarzyszenia sportowe.

Pierwszym jest stowarzyszenie „Dyskobolii”, działające od listopada 2004 r., w której szeregach uprawia piłkę nożną wielu chłopców w kilku kategoriach wiekowych. Są to drużyny młodzieżowe z wyjątkiem grupy juniorów i seniorów, które działają pod Sportową Spółką Akcyjną KS. Groclin – Dyskobolii. Stowarzyszenie prowadzi szkolenie dzieci uzdolnionych sportowo, jak i zajęcia sportowo – rekreacyjne o charakterze piłkarskim. Organizują imprezy sportowe, promują kulturę fizyczną. Celem stowarzyszenia jest również planowanie, jak i organizowanie życia sportowego na terenie gminy Grodzisk Wlkp., upowszechnianie kultury fizycznej, zajęć sportowo-rekreacyjnych, zajęć treningowych w celu wszechstronnego rozwoju psychofizycznego dzieci, propagowanie idei integracji europejskiej oraz współpracy z podobnymi organizacjami na terenie Unii.

Drugim Stowarzyszeniem funkcjonującym na terenie naszej gminy jest Grodziskie Stowarzyszenie Sportowe. Celem tej placówki jest organizowanie pozaszkolnego życia sportowego dzieci i młodzieży w oparciu o pomoc organizacyjną i materialną rodziców i sympatyków Stowarzyszenia. Szczególny nacisk kładzie się na piłkę nożną. Młodzi sportowcy

korzystają z Grodziskiej Hali Sportowej, boisk należących do Ośrodka Sportu i Rekreacji, boisk trawiastych w Słocinie i Ptaszkowie oraz z boisk asfaltowych należących do Szkoły Podstawowej nr 1. Dzieciom umożliwia się współzawodnictwo sportowe. Działalność w stowarzyszeniu jest nieodpłatna.

Trzecim podmiotem jest Ludowe Stowarzyszenie Sportowe Gminy Grodzisk Wielkopolski. Funkcjonujące od 2002 roku w Ptaszkowie. Stowarzyszenie korzysta z gminnego boiska. Uczestniczy również w rozgrywkach B klasy Wielkopolskiego Związku Piłki Nożnej. Organizuje przy współpracy z Urzędem Miejskim w Grodzisku, coroczne turniej drużyn wiejskich. W jej szeregach jest 40 członków.

Oprócz futbolu na terenie gminy Grodzisk w pobliskim Kąkolewie młodzież uprawia tenis stołowy. Od wielu lat uczniowie z tej placówki odnoszą sukcesy w tej dyscyplinie sportowej. W związku z tym szkoła od maja roku 2006 nosić będzie imię Andrzeja Grubby, najlepszego polskiego pingpongisty ostatnich lat.

Na terenie gminy funkcjonują również dwa zespoły tańca sportowego, podlegające pod Zespół Szkół im. E. Kwiatkowskiego. Jest to kolejna forma rekreacji i możliwości podnoszenia swoich umiejętności w tym zakresie.

Od 2004 roku działa także nieformalna grupa biegaczy. Jest to Grodziski Klub Biegacza, w którym biega kilkanaście osób w różnym wieku, różnej płci. Biorą udział w zawodach organizowanych nie tylko na terenie województwa Wielkopolskiego.

Bezpieczeństwo

Na temat bezpieczeństwa w gminie Grodzisk Wielkopolski mówi specjalny dokument przygotowany przez Komendę Powiatową Policji w Grodzisku Wielkopolskim z dnia 14 lutego 2005 roku, pod nazwą „Informacja o stanie porządku i bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu grodziskiego oraz pracy Komendy Powiatowej Policji w Grodzisku Wlkp.

Raport wymienia kierunki działania, które były ściśle skorelowane z celami strategicznymi Wielkopolskiego Komendanta Policji na rok 2004. Na podstawie zawartych w nim informacji klaruje się obraz stanu bezpieczeństwa na terenie gminy Grodzisk Wielkopolski.

W roku 2004 wzrosła ilość wypadków drogowych z 29 do 31 oraz niechronionych uczestników ruchu z 8 do 10. Zwiększono wykrywalność przestępstw kryminalnych uzyskując wykrywalność na poziomie 64,3%. Zwiększono skuteczność poszukiwań osób, uzyskując poziom 90,3 % skuteczności poszukiwań, zajmując tym samym 3 miejsce w województwie wielkopolskim. Podniesiono wykrywalność w sprawach dotyczących rozboju do poziomu 96.8%, tj. do poziomu o 30,1 % wyższego od tego z 2003 roku. Podniesiono wykrywalność w

sprawach dotyczących kradzieży samochodów, uzyskując poziom 11,1 % i wzrost w stosunku do 2003 roku o 4,4 %. W 2004 roku nie zanotowano przypadków kradzieży z włamaniem o stratach powyżej 50.000 zł. Zwiększono o 366,6% wykorzystanie możliwości zastosowania środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania tj. z 3 w 2003 roku do 14 w roku 2004.

Praca Policji jako instytucji, której głównym celem jest zapewnienie bezpieczeństwa publicznego nie może być oceniana tylko przez pryzmat wskaźników statystycznych. Bardzo ważną jest ocena pracy Policji przez adresata jej działań, czyli przez społeczność lokalną, która to ocena, która wyraża się poziomem zaufania do tej instytucji. Dostosowując się do tych standardów z inicjatywy KWP w Poznaniu przeprowadzono w 2004 roku badania opinii publicznej dla województwa Wielkopolskiego i powiatu grodziskiego.

Jednym z zasadniczych pytań stawianych ankietowanym było pytanie czy miejsce, w którym mieszkają (dzielnica, osiedle) jest bezpieczne i spokojne. Uzyskane odpowiedzi w zakresie tak i raczej tak wynoszą 90 % i są wyższe od średniej wojewódzkiej i wyższe od uzyskanych w 2003 roku (84%). „Nie” i „raczej nie dotyczy” tylko 10 % ankietowanych i są niższe od średniej wojewódzkiej. Wynik ten uznać należy za pozytywny i korespondujący z danymi statystycznymi a głównie niskim współczynnikiem przestępstw na 10 tys. mieszkańców (od kilku lat najniższy w województwie wielkopolskim), uzyskaną wysoką wykrywalnością ogólną, przestępstw przeciwko mieniu, kradzieży cudzej rzeczy oraz życiu i zdrowiu. Wysoki odsetek osób, które nie były ofiarami przestępstw w 2003 roku koresponduje z w/w danymi. Wśród pytań dotyczących, jakie zjawiska niezgodne z prawem sprawiają najwięcej kłopotu, odpowiedzi lokują powiat grodziski na poziomie średniej wojewódzkiej a dotyczy to takich zjawisk jak chuligaństwo, wandalizm, brawura kierowców, zakłócenie ciszy nocnej, alkoholizm i przemoc wśród nieletnich. Wskazuje to, iż dolegliwe społecznie są drobne przestępstwa i wykroczenia gdzie powinna być natychmiastowa reakcja ogniwa prewencji a głównie dzielnicowych oraz specjalisty ds. nieletnich. Wyniki ankiet wskazują jednoznacznie, iż zauważa się konieczność pełniejszej współpracy policji i społeczeństwa w zakresie zapobiegania przestępczości w powiecie grodziskim. Wypowiedziało się w ten sposób 73% ankietowanych (wyższa wartość w roku 2003), co zmusiło do zintensyfikowania działań w tym kierunku w 2004 roku. Oceniając stopień zaufania do Policji stwierdzić należy, że sytuacja w tym zakresie może ulec dalszej poprawie Odpowiedzi tak i raczej tak stanowią 63%, jakkolwiek wyższe o 15% niż w roku 2003 wskazują na istnienie „rezerw” na tym polu. Dane te korespondują z oceną Policji na podstawie obserwacji własnych i ocen samorządów terenowych. W przedziale bardzo dobrze, dobrze i dostatecznie, Policję ocenia 52% respondentów. Nieznacznie wyżej natomiast, 8%

niedostatecznie (a w roku 2003 - 26%). Zaznaczyć trzeba, że oceny w tych kategoriach zostały poprawione szczególnie, gdy chodzi o kontakt z dzielnicowymi i są wyższe od średniej wojewódzkiej.

Wyniki wspomnianych badań ankietowych są uważnie analizowane przez kierownictwo KPP. Stanowiły podstawę do przyjęcia w planie pracy na 2005 rok rozwiązań, które zapewnią poprawę wizerunku Policji w oczach społeczności powiatu grodziskiego, a tym samym gminy Grodzisk Wielkopolski, a będą się one koncentrować na poprawieniu pracy dzielnicowych i obsługi obywateli przez służby dyżurne.

W powiecie grodziskim w roku 2004 wszczęto 624 dochodzenia i śledztwa, w toku których stwierdzono 791 przestępstw co stanowi wzrost postępowań wszczętych o 9,5% i przestępstw stwierdzonych o 9,4%. Na wzrost dynamiki postępowań wszczętych niewątpliwie wpływ miało znaczne zwiększenie ujawnionych przestępstw z art. 178a§1i2 KK tj. prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości, gdzie dynamika przestępstw stwierdzonych wynosi 129,58% oraz zwiększenie liczby ujawnionych przez Policję przestępstw narkomanii. Większa liczba przestępstw stwierdzonych, to wynik realizacji kilku spraw wieloczynowych przeciwko posiadaczom i dealerom narkotyków, oszustom oraz w kategorii włamań i kradzieży a także wymuszeń rozbójniczych dokonanych przez osoby nieletnie.

Zagrożenie przestępczością na terenie gminy Grodzisk Wielkopolski wzrosło z 350 przestępstw w roku 2003 do 450 w roku 2004. Odnotowano wzrost, który spowodowany był między innymi wzrostem ujawnionych czynów prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu (29,5%). Ogólna wykrywalność sprawców przestępstw wyniosła 79,0%, co plasuje Komendę Powiatową Policji w Grodzisku Wlkp. na 12 miejscu wśród jednostek województwa wielkopolskiego.

W kategorii przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu zwiększyła się ilość wszczętych postępowań z 18 do 21. Jednak sama liczba tych zdarzeń należy do najniższych w Wielkopolsce. Wykrywalność w tej kategorii wynosi 95,2%. W kategorii wykrywalności rozbojów, kradzieży rozbójniczych oraz wymuszeń rozbójniczych zwiększono wykrywalność o 33,1 %, uzyskując ostateczny wynik na poziomie 96,8 %.

W przypadku przestępstw, jakimi są kradzieże cudzej rzeczy, wszczęto tylko 93 postępowania uzyskując wykrywalność na poziomie 47%. Jeśli chodzi o kradzieże z włamaniem, dynamika wszczęć postępowań wynosi 59,2 % a w przestępstwach stwierdzonych 55,9 % (najniższa w województwie). Wykrywalność w tym przypadku oscyluje na granicy 28,4%.

Zupełnie inaczej przedstawia się sytuacja w kradzieżach z włamaniem do budynków mieszkalnych, gdzie pozytywnie odebrany jest spadek dynamiki przestępstw stwierdzonych, wynoszący 92,9% o wykrywalności na poziomie 53,8 % tj. 9 pozycja w województwie.

Kategorię przestępstw, której w 2004 roku poświęcono wiele uwagi to kradzieże i kradzieże przez włamanie do samochodu. Spowodowane to było niskimi rezultatami wykrywalności w 2003 roku. Uzyskana wykrywalność 11,1%, jakkolwiek niższa od średniej wojewódzkiej i wyższa od tej w 2003 roku, nie satysfakcjonuje funkcjonariuszy tej jednostki. Zlikwidowano kilka dziupli samochodowych odzyskując kradzione samochody i części. Jednak były to pojazdy kradzione na terenie innych powiatów i gmin.

Ważnym społecznie problemem jest przestępczość narkotykowa. O skali tego zjawiska świadczą wyniki rozpoznania operacyjnego. W 2004 roku uzyskano wykrywalność 100%. Najskuteczniejszym sposobem walki z tym zjawiskiem jest przeciwdziałanie. Wymaga ono oprócz stosowania form pracy operacyjnej policji współpracy wielu podmiotów poza policyjnych. Działania te są realizowane w formie planowych zadań w ramach „Systemu Bezpieczeństwa Powiatowego, i przynoszą coraz lepsze efekty. Ilość ujawnionych czynów popełnionych przez nieletnich do ogółu przestępstw wynosiła 2,2% i była najniższą w województwie. W 2004 roku skoncentrowano się na rozpoznaniu operacyjnym przestępczych środowisk nieletnich nie rezygnując z przedsięwzięć prewencyjnych, co połączono z rozpoznaniem przez dzielnicowych. Działania te doprowadziły do ujawnienia 61 czynów karalnych dokonanych przez 41 nieletnich, co stanowi 7,71% ogółu przestępstw wykrytych.

Zespół do walki z przestępczością gospodarczą jakkolwiek uzyskał wykrywalność rzędu 97,2 %, to była ona niższa niż w roku 2003 gdy wynosiła 100%. Na podstawie własnych informacji grodziskiej policji, zwiększono ilość wszczętych postępowań (dynamika 111,6%) jednak stwierdzono mniej przestępstw (dynamika 91,3%). Przyczyną tego stanu rzeczy był fakt, iż przez większość okresu ocenianego z przyczyn nie zależnych zespół ten pracował w składzie jedno osobowym.

Jednym z mierników poziomu bezpieczeństwa publicznego jest wskaźnik przestępstw na 10000 mieszkańców, który w powiecie grodziskim wynosi 165,95. Jest on najniższy w Wielkopolsce i dwa razy niższy niż średni wojewódzki. Wskaźnik ten jest utrzymywany na tak niskim poziomie od kilku lat. Na wynik ten pracowali wszyscy funkcjonariusze KPP w Grodzisku Wlkp. i z pewnością wpływa on pozytywnie na poczucie bezpieczeństwa powiatu, działalności prewencyjno szkoleniowej na terenie szkół i perfekcyjnie organizowanych konkursach na temat zagadnień dotyczących bezpieczeństwa w środowisku nieletnich.

Ujawnianie osób prowadzących pojazdy w stanie nietrzeźwym to głównie domena sekcji prewencji i ruchu drogowego jednak obróbka procesowa spoczywała na sekcji kryminalnej. Dynamika postępowań wszczętych 116,5% i przestępstw stwierdzonych 129,5 % świadczy o

właściwej pracy tych ogniw tym bardziej, że jest to tendencja utrzymująca się od kilku lat. W roku 2003 stwierdzono 156 przestępstw a w 2004 już 262 przestępstwa. Należy jednak dążyć do tego, aby równie dynamicznie wzrastała liczba zatrzymań na gorącym uczynku przeciwko mieniu.

Funkcjonariusze Zespołu Prewencji Kryminalnej i Nieletnich przeprowadzili 234 spotkań z uczniami szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponad gimnazjalnych. Głównym tematem były: bezpieczeństwo dziecka w szkole, w drodze do i ze szkoły, w domu, na podwórku odpowiedzialność karna w świetle ustawy o postępowaniu o przeciw działaniu narkomani, bezpieczne posługiwanie się materiałami pirotechnicznymi itp. Członkowie tego zespołu 43 razy spotykali się z rodzicami uczniów, a 41 z pedagogami. Spotkania te w większości poświęcone były problematyce narkotykowej oraz zaleceniom, co robić, aby młodzież nie sięgała po środki odurzające. Z nieletnimi przeprowadzono 22 rozmowy profilaktyczno-ostrzegawcze, a 22 z rodzicami lub opiekunami nieletnich. Do wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego w Grodzisku Wlkp., skierowano 89 spraw dotyczących 68 nieletnich sprawców przestępstw i wykroczeń, oraz 9 wniosków w sprawach opiekuńczych i o demoralizację.

Na terenie Gminy Grodzisk Wielkopolski. nie prowadzono sformalizowanych działań profilaktycznych dotyczących mniejszości narodowych i ofiar przestępstw, jednakże systematycznie od trzech lat specjalista ds. prewencji kryminalnej współpracuje ze Stowarzyszeniem Abstynenckim „Nowe Życie” w Grodzisku Wlkp. poprzez udzielanie porad prawnych z zakresu przemocy w rodzinie i innych spraw związanych z funkcjonowaniem rodziny .

Grupy społeczne wymagające wsparcia

Pomoc społeczna

Ośrodek Pomocy Społecznej w Grodzisku Wielkopolskim obejmuje zakresem swojego działania wszystkie miejscowości na terenie Gminy. Świadczy on wszelakiego rodzaju usługi związane z pokonywaniem trudności życia społecznego przez mieszkańców Gminy. Pełne zestawienie środowisk objętych pomocą według powodów zawiera poniższa Tabela.

Tabela 2.20. Liczba środowisk objętych pomocą społeczną (według powodów) w 2000 i 2004 roku

L.p.	Treść	Rok 2000	Rok 2004	zmiana ilościowa	zmiana %
1	niepełnosprawność	272	264	-8	-2,9
2	długotrwała choroba	216	218	2	0,9
3	bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	313	112	-201	-64,2
4	ubóstwo	330	532	202	61,2
5	alkoholizm	38	13	-25	-65,8
6	bezrobocie	260	267	7	2,7
7	potrzeby ochrony macierzyństwa	56	109	53	94,6

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Grodzisku Wlkp.

Z powyższego zestawienia wynika, że głównymi problemami społecznymi w Gminie są: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność i długotrwała choroba. Problemy społeczne, z jakimi styka się Ośrodek Pomocy Społecznej są postępujące. Wzrasta przede wszystkim, liczba osób korzystających z pomocy z powodu bezrobocia i długotrwałej choroby. W trudnej sytuacji ekonomicznej wielu gospodarstw domowych pomoc udzielana przez Ośrodek jest konieczna do przetrwania w warunkach minimum socjalnego.

Poziom wydatków z budżetu Gminy na pomoc społeczną w ostatnich 5 latach wzrósł z 375.034 zł do 386.639 zł.

Informacja na temat udzielonych świadczeń w ramach zadań własnych Gminy została zamieszczona w poniższej Tabeli.

Tabela 2.21. Świadczenia pomocy społecznej w ramach zadań własnych Gminy w 2004 roku

L.p.	Rodzaj świadczenia	Liczba odbiorców	Koszty
1	Posiłki dla dzieci	355	124.856
2	Sprawienie pogrzebu	1	1.960
3	Zasiłki celowe i w naturze	507	183.477

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Grodzisku Wlkp.

W 2004 roku 32,29% budżetu na pomoc społeczną w ramach zadań własnych Gminy przeznaczonych zostało na posiłki, 0,51% na sprawienie pogrzebu, a pozostałe 67,20% na zasiłki celowe i w naturze oraz usługi opiekuńcze. Ze środków własnych organizuje się i opłaca również co roku wigilię dla osób samotnych.

Dane dotyczące udzielonych świadczeń w ramach zadań zleconych Gminie, zostały zamieszczone w poniższej Tabeli.

Tabela 2.22. Świadczenia pomocy społecznej w ramach zadań zleconych Gminie w 2004 roku

L.p.	Rodzaj świadczenia	Liczba odbiorców	Koszty
1	Zasiłki stałe	52	84 018
2	Zasiłki stałe wyrównawcze	34	106 324
3	Zasiłki gwarantowane okresowe	4	6 564
4	Zasiłki okresowe	97	30 000
5	Renta socjalna	-	-
6	Zasiłki z tytułu ochrony macierzyństwa	29	26 642
7	Zasiłki rodzinne	6	796
8	Zasiłki pielęgnacyjne	3	1 275

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Grodzisku Wlkp.

W ramach zadań zleconych w 2004 roku 0% sumy środków przeznaczono na renty socjalne, 42% na zasiłki stałe, a 54 % na zasiłki wyrównawcze.

W ramach pozostałej działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Grodzisku Wielkopolskim wyszczególnić należy organizację imprez dla seniorów(„Majówkę”, „Dzień Seniora”, Wigilię) i dzieci (balik, paczki świąteczne, Dzień Dziecka”, Mikołajki, wypoczynek letni i zimowy), pomoc usługową osobom starszym w ramach programu „Bezpieczna Zima” oraz pozyskiwanie środków z zewnątrz w ramach konkursów ogłaszanych przez Wojewodę za pośrednictwem oddziału PKPS w Grodzisku Wielkopolskim.

Dodatki mieszkaniowe

Począwszy od roku 2000 zauważa się ciągły wzrost ilości osób ubiegających się o dodatek mieszkaniowy. W roku 2004 nastąpił wzrost w stosunku do roku 2000 o ponad 30%.

Rok	Ilość osób ubiegających się o dodatek	Kwota wypłaconych dodatków	Średnia wysokość dodatku
2000	340	507 964	124
2001	378	634 278	139
2002	408	654 640	133
2003	442	682 274	128
2004	452	707 568	130

Tabela 2.23. Dodatki mieszkaniowe w latach. Źródło: dane Urzędu Miejskiego w Grodzisku Wlkp.

Organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy

Na terenie Gminy Grodzisk Wlkp. działają liczne organizacje pozarządowe, które prowadzą działania skierowane na obszary problemowe, odczuwalne w środowisku mieszkańców. Celem funkcjonowania tych inicjatyw obywatelskich jest zaspokojenie specyficznych potrzeb mieszkańców, bądź podejmowanie problemów o małym zasięgu, które z tego powodu uykają uwadze i możliwościom realizacyjnym administracji publicznej. Organizacje pozarządowe opierają się w znacznej mierze na nieodpłatnej, wolontarystycznej pracy członków, są rzecznikiem interesów różnych grup społecznych, niosą pomoc potrzebującym, udzielają rady i wsparcia. Do organizacji pozarządowych na terenie Gminy należą:

- Grodziski Klub Biznesu,
- Grodziskie Stowarzyszenie na Rzecz Współpracy z Zagranicą,
- Towarzystwo Miłośników Ziemi Grodziskiej,
- Cech Rzemiosł Różnych i Drobnej Przedsiębiorczości,
- Powiatowe Zrzeszenie Handlu i Usług,
- Klub Oficerów Rezerwy,
- Szkolny Związek Sportowy,
- Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Grodzisku Wielkopolskim,
- „Klub Seniora” Emerytów i Rencistów
- Klub Europejczyka,
- Koło Teatralne ARLEKIN,
- Klub Filmowy Ósemka,
- Grodziskie Stowarzyszenie Sportowe,
- Ludowe Stowarzyszenie Sportowe Gminy Grodzisk,
- Klub Sportowy Dyskobolia

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie jest podstawą prawną do systematycznej współpracy organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi. Określa zasady, formy współpracy, tryb zlecenia realizacji zadań publicznych oraz sposób przyznawania dotacji. Ustawa ta daje możliwość kształtowania demokratycznego ładu społecznego w środowisku lokalnym, poprzez budowanie partnerstwa między administracją publiczną i organizacjami pozarządowymi.

Każdego roku Rada Miejska w Grodzisku Wlkp. przyjmuje w formie uchwały „Program współpracy Gminy Grodzisk Wielkopolski z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art.3 ust. 3 ustawy dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

2.6.3. Identyfikacja problemów

Do najważniejszych problemów społecznych Gminy można zaliczyć:

- Dość niskie wykształcenie mieszkańców Gminy,
- Migracja młodych i wykształconych mieszkańców do dużych ośrodków,
- Niskie kwalifikacje i wykształcenie bezrobotnych,
- Obserwowana bezradność życiowa niektórych mieszkańców,
- Kradzieże - związek z pauperyzacją społeczeństwa,
- Wzrost wykroczeń drogowych,
- Niedostateczna ilość środków na zadania własne i zlecone pomocy społecznej,
- Brak wyspecjalizowanych organizacji pozarządowych zajmujących się opieką społeczną,
- Brak mieszkań socjalnych,
- Niedostateczna ilość świetlic wiejskich,
- Brak na terenie gminy ogólnodostępnego basenu krytego,
- Brak sali gimnastycznej w Zespole Szkół w Ptaszkowie, Szkole Podstawowej w Grąbiewie oraz SP 4.

Do najważniejszych problemów gminy w sferze gospodarki zaliczyć można:

- Brak kanalizacji w niektórych częściach miasta. Dotyczy to nie tylko nowo powstałych ulic, ale również starszych rejonów miasta,
- Brak kanalizacji sanitarnej oraz deszczowej w gminie, zwłaszcza dotyczy to największych i najludniejszych wsi,
- Niedostateczne zwodociągowanie wsi, co przy konieczności spełniania wysokich norm jakościowych w przypadku produkcji żywności i hodowli zwierząt, ma bardzo istotne znaczenie,
- Niedostateczna ilość utwardzonych dróg,
- Brak ścieżek rowerowych,

ROZDZIAŁ III

ZADANIA POLEGAJĄCE NA POPRAWIE SYTUACJI NA DANYM OBSZARZE

3.1. Lista zadań, poprawiających sytuację społeczno-gospodarczą gminy

3.1.1 Zmiany w strukturze gospodarczej obszaru

Do zmiany struktury gospodarczej Gminy przyczynią się następujące działania:

- Uzbrojenie i promocja istniejących terenów pod inwestycje
- Rozbudowa systemu kanalizacji na terenie Gminy
- Poprawa sieci wodociągowej

3.1.2. Zmiany w sposobie użytkowania terenu

Utrzymaniu przyrodniczo-krajobrazowych walorów Gminy sprzyjać będzie:

- Rozwój systemu segregacji odpadów u źródła
- Rozbudowa systemu kanalizacji na terenie Gminy

3.1.3. Rozwój systemu komunikacji i infrastruktury

Rozwojowi systemu komunikacji i infrastruktury będzie sprzyjać realizacja następujących zadań:

- Uzbrojenie i promocja istniejących terenów pod inwestycje
- Rozbudowa systemu kanalizacji na terenie Gminy
- Remonty i rozbudowa sieci wodociągowej
- Kontynuacja gazyfikacji gminy
- Rozwój systemu segregacji odpadów u źródła
- Remont i budowa dróg i chodników na terenie Gminy
- Uzupełnienie oświetlenia na terenie Gminy

3.1.4. Poprawa środowiska naturalnego

Dążąc do poprawy stanu środowiska naturalnego należy podjąć następujące działania proekologiczne:

- Rozbudowa systemu kanalizacji na terenie Gminy
- Remonty i rozbudowa sieci wodociągowej
- Rozwój systemu segregacji odpadów u źródła
- Kontynuacja gazyfikacji Gminy

3.1.5. Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców

Poprawie warunków życia mieszkańców sprzyjać będzie:

- Rozbudowa systemu kanalizacji na terenie Gminy
- Remonty i rozbudowa sieci wodociągowej
- Kontynuacja gazyfikacji Gminy
- Remont i budowa dróg i chodników na terenie Gminy
- Rozbudowa obiektów sportowych na terenie Gminy
- Modernizacja i rozbudowa budynków szkolnych
- Budowa świetlic wiejskich
- Organizacja zajęć w świetlicach wiejskich
- Organizacja programów profilaktyki zdrowotnej dla dzieci i dorosłych
- Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców

3.1.6. Rozwój zasobów ludzkich

Istotnymi zadaniami z zakresu przeciwdziałania bezrobociu powinny być:

- Rozbudowa obiektów sportowych na terenie Gminy
- Budowa świetlic wiejskich
- Organizacja zajęć w świetlicach wiejskich
- Modernizacja i rozbudowa budynków szkolnych

3.2. Lista zadań do realizacji według hierarchii ważności

Zadania ujęte w Planie Rozwoju Lokalnego można podzielić na 3 grupy, zgodnie z przyjętymi na potrzeby Planu priorytetami:

PRIORYTET I: Infrastruktura wodno-kanalizacyjna, w tym:

- Budowa kanalizacji sanitarnej ulic Kościańska, Boczna, Poznańska.
- Budowa kanalizacji sanitarnej w Grąblewie, Strzelcach, w ulicach: Zbożowa, Powstańców Chocieszyńskich, Słowiańska, Atletyczna, Tenisowa, Wioślarska
- Budowa kanalizacji sanitarnej ul. Środkowa, Gnińska, Piaskowa, Górna, Osiedle Piaski
- Budowa kanalizacji sanitarnej w ul.: Śliwkowa, Graniczna, Kąkolewska (wraz z odwodnieniem)
- Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Ptaszkowo
- Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Słocin
- Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Strumykowa, Dolna, Mokra, Wypoczynkowa, Nowa
- Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Zdrój

- Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kąkolewo
- Rozbudowa Oczyszczalni Ścieków w Grodzisku Wlkp. o III ciąg technologiczny
- Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w rejonie miejscowości Albertowsko
- Rozbudowa stacji wodociągowej przy ulicy Mikołajczyka w Grodzisku (podłączenie studni nr 5, budowa zbiornika wody czystej 1000 m³, budowa instalacji zasilania awaryjnego)
- Modernizacja stacji wodociągowej w Woźnikach i budowa sieci Ptaszkowo - Grodzisk Wlkp.
- Modernizacja stacji wodociągowej w Kąkolewie
- Wodociągi: Grodzisk – Lasówki, Biała Wieś – Sworzyce

PRIORYTET II: *Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej*, w tym:

Budowa nawierzchni wraz z odwodnieniem

- Grąblewo,
- ulica Zbożowa, Powstańców Chocieszyńskich, Słowiańska,
- Atletyczna, Tenisowa, Wioślarska.
- Środkowa, Gnińska, Piaskowa, Prosta
- Strumykowa, Dolna, Mokra, Wypoczynkowa.
- Wiśniowa, Czereśniowa, Jabłoniowa.
- Sportowa, Olimpijska, Spokojna
- Słomińskiego, Łąkowa,
- Śliwkowa, Graniczna

Budowa dróg i chodników

- Przebudowa skrzyżowania ulic Kolejowej, Żwirowej, Półwiejskiej, Nowy Świat.
- Budowa ulicy Bocznej
- Budowa drogi z Ptaszkowa do Snowidowa.
- Biała Wieś – Kąkolewo
- Kąkolewo – Czarna Wieś.

Budowa ścieżek rowerowych

- Grodzisk – Słocin – Lasówki – Grodzisk, Słocin - Grąblewo – Grodzisk
- Grodzisk – Ujazd – Borzysław – Ptaszkowo – Snowidowo – Grąblewo – Grodzisk
- Grodzisk – Zdrój - Czarna Wieś –Kąkolewo – Grodzisk
- Grodzisk – Lasówki – Biała Wieś – Sworzyce – Kąkolewo - Grodzisk

PRIORYTET III: *Rozbudowa i modernizacja obiektów oświatowych i sportowo – rekreacyjnych, w tym*

Inwestycje oświatowe

- Przebudowa i remont budynku SP4.
- Budowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkół w Ptaszkowie
- Budowa sali gimnastycznej przy SP4
- Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Grąblewie

Inwestycje sportowo – rekreacyjne

- Budowa Wiejskiego Centrum Kultury i Sportu w Ptaszkowie
- Zespół otwartych obiektów sportowo-rekreacyjnych w Grodzisku Wlkp.
- Budowa Wiejskiego Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Zdroju w oparciu o istniejącą bazę (Wigwam).
- Budowa Wiejskiego Centrum Kultury i Sportu w Grąblewie.
- Budowa basenu.

ROZDZIAŁ IV

PLANOWANE PROJEKTY I ZADANIA INWESTYCYJNE W OKRESIE 2006 - 2013

W latach 2006–2013 w Gminie Grodzisk Wlkp. zaplanowano realizację następujących projektów i zadań inwestycyjnych, dla realizacji których zaplanowano udział środków zewnętrznych:

I. Nazwa zadania: Budowa kanalizacji sanitarnej ulic: Kościańska, Boczna, Poznańska.

Łączne nakłady do poniesienia: 680 000 zł.

Termin realizacji inwestycji: 2007-2008

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Realizacja projektu polega na budowie kanalizacji sanitarnej na osiedlach mieszkaniowych w rejonie w/w ulic. Łączna długość planowanej sieci to około 1200 metrów w ulicach Kościańskiej (droga powiatowa) i Poznańskiej (droga krajowa) oraz 300 metrów w ul. Bocznej (droga gmina). Do sieci kanalizacyjnej w wyniku realizacji projektu będzie podłączonych około 25 budynków mieszkalnych usytuowanych w tym rejonie.

Tabela 4.1 Zestawienie kosztów inwestycji 01 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	102 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	510 000
3.	Budżet centralny	68 000
	RAZEM	680 000

II. Nazwa zadania: Budowa kanalizacji sanitarnej w Grąblewie, Strzelcach, w ulicach: Zbożowa, Powstańców Chocieszyńskich, Słowiańska, Atletyczna, Tenisowa, Wioślarska

Łączne nakłady do poniesienia: 2 000 000 zł.

Termin realizacji inwestycji: 2007-2008

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: ETAP A – **Grąblewo, Strzelce** oraz ulice w mieście Grodzisk Wielkopolski: **Zbożowa, Słowiańska, Powstańców Chocieszyńskich** o szacunkowej długości około 4000

metrów. ETAP B – ulice **Atletyczna, Tenisowa, Wioślarska** ok. 1300 metrów. W wyniku realizacji projektu do systemu kanalizacji będzie podłączonych około 100 gospodarstw domowych usytuowanych w tym rejonie.

Tabela 4.2 Zestawienie kosztów inwestycji 02 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	300 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	1 500 000
3.	Budżet centralny	200 000
	RAZEM	2 000 000

III. Nazwa zadania: Budowa kanalizacji sanitarnej ul. Środkowa, Gnińska, Piaskowa, Górna, Osiedle Piaski

Łączne nakłady do poniesienia: 1 300 000

Termin realizacji inwestycji: 2009 - 2010

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Całość projektowanej sieci kanalizacyjnej w ramach tego projektu będzie miała długość około 2110 metrów i obejmie osiedle około 35 domów jednorodzinnych.

Tabela 4.3 Zestawienie kosztów inwestycji 03 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	195 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	975 000
3.	Budżet centralny	130 000
	RAZEM	1 300 000

IV. Nazwa zadania: Budowa kanalizacji sanitarnej w ul.: Śliwkowa, Graniczna, Kąkolewska (wraz z odwodnieniem)

Łączne nakłady do poniesienia: 800 000

Termin realizacji inwestycji: 2008

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Projekt kanalizacji o łącznej długości ok. 1 200 mb obejmie osiedle około 35 gospodarstw.

Tabela 4.4. Zestawienie kosztów inwestycji 04 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	120 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	600 000
3.	Budżet centralny	80 000
	RAZEM	800 000

V. Nazwa zadania: Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Ptaszkowo

Łączne nakłady do poniesienia: 3 000 000

Termin realizacji inwestycji: 2007-2009

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Sieć kanalizacji o długości około 6 km z przyłączeniem do oczyszczalni ścieków w Grodzisku Wielkopolskim. W wyniku realizacji projektu skanalizowana zostanie ok. 200 gospodarstw

Tabela 4.5 Zestawienie kosztów inwestycji 05 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	450 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	2 250 000
3.	Budżet centralny	300 000
	RAZEM	3 000 000

VI. Nazwa zadania: Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Słocin.

Łączne nakłady do poniesienia: 2 300 000

Termin realizacji inwestycji: 2008-2010

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: W wyniku realizacji zadania powstanie ok. 4,9 km sieci dla ok. 580 odbiorców

Tabela 4.6 Zestawienie kosztów inwestycji 06 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	345 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	1 725 000
3.	Budżet centralny	230 000
	RAZEM	2 300 000

VII. Nazwa zadania: Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Strumykowa, Dolna, Mokra, Nowa.

Łączne nakłady do poniesienia: 2 800 000

Termin realizacji inwestycji: 2011

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Pierwsze trzy wymienione w nawie zadania ulice obejmują 35 gospodarstw domowych. W ulicy Wypoczynkowej zostanie położona sieć przesyłowa ścieków z podłączeniem dalszych 8 działek. Łączna długość sieci wyniesie ok. 2,5 km.

Tabela 4.7 Zestawienie kosztów inwestycji 07 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	420 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	2 100 000
3.	Budżet centralny	280 000
	RAZEM	2 800 000

VIII. Nazwa zadania: Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Zdrój

Łączne nakłady do poniesienia: 2 600 000

Termin realizacji inwestycji: 2011

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Sieć zostanie położona na długości około 5000 metrów dla 60 gospodarstw. Punktem spławnym będzie oczyszczalnia w Grodzisku Wielkopolskim.

Tabela 4.8 Zestawienie kosztów inwestycji 08 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	390 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	1 950 000
3.	Budżet centralny	260 000
	RAZEM	2 600 000

IX. Nazwa zadania: Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kąkolewo

Łączne nakłady do poniesienia: 5 800 000

Termin realizacji inwestycji: 2012

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Przewiduje się budowę 5000 metrów sieci obejmującej ok. 100 gospodarstw domowych. Ze względu na dużą odległość od sieci kanalizacji gminnej w Grodzisku planuje się budowę oczyszczalni obsługującej ścieki z tego rejonu.

Tabela 4.9 Zestawienie kosztów inwestycji 09 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	870 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	4 350 000
3.	Budżet centralny	580 000
	RAZEM	5 800 000

X. Nazwa zadania: Budowa nawierzchni wraz z odwodnieniem w Grąbiewie, w ulicach:

Zbożowa, Powstańców Chocieszyńskich, Słowiańska, Atletyczna, Tenisowa, Wioślarska

Łączne nakłady do poniesienia: 6 200 000

Termin realizacji inwestycji: 2007-2008

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: **Miejscowość Grąblewo,**

oraz w Grodzisku Wielkopolskim ulice: **Słowiańska** (600 metrów), **Zbożowa** (450 metrów), **Powst. Chocieszyńskich** (500 metrów)

W trakcie realizacji zadania położona zostanie również nowa kanalizacja deszczowa. Planowana szerokość ulic to 6 m wraz z wykonaniem obustronnym chodników o szer. 1,5 metra.

W kolejnym etapie planuje się budowę nowej nawierzchni ulic: **Atletycznej, Tenisowej, Wioślarskiej**, o łącznej długości 1000 mb. wraz z wykonaniem obustronnym chodników o szer. 1,5 metra.

Tabela 4.10 Zestawienie kosztów inwestycji 10 wraz ze źródłami finansowania

Wyszczególnienie		
1.	Środki własne	930 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	4 650 000
3.	Budżet centralny	620 000
	RAZEM	6 200 000

XI. Nazwa zadania: Budowa nawierzchni wraz z odwodnieniem ulic: Sportowa, Olimpijska, Spokojna

Łączne nakłady do poniesienia: 2 000 000

Termin realizacji inwestycji: 2009

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Inwestycja o łącznej długości około 900 metrów i szerokości 6 metrów wraz z chodnikiem o szerokości 1,5 metra. Sieć kanalizacji deszczowej tej samej długości będzie podłączona do sieci kanalizacji deszczowej w mieście.

Tabela 4.11 Zestawienie kosztów inwestycji 11 wraz ze źródłami finansowania

Wyszczególnienie		
1.	Środki własne	300 000

2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	1 500 000
3.	Budżet centralny	200 000
	RAZEM	2 000 000

XII. Nazwa zadania: Budowa nawierzchni wraz z odwodnieniem i oświetleniem ul. Środkowa, Gnińska, Piaskowa, Prosta.

Łączne nakłady do poniesienia: 3 700 000

Termin realizacji inwestycji: 2009-2010

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Inwestycja o długości około 1500 metrów i szerokości 6 metrów wraz z chodnikiem o szerokości 1,5 metra z każdej strony. Sieć kanalizacji deszczowej o długości 1100 będzie podłączona do sieci kanalizacji deszczowej w mieście.

Tabela 4.12 Zestawienie kosztów inwestycji 12 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	555 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	2 775 000
3.	Budżet centralny	370 000
	RAZEM	3 700 000

XIII. Nazwa zadania: Budowa nawierzchni wraz z odwodnieniem ul. Słomińskiego i Łąkowa

Łączne nakłady do poniesienia: 4 280 000

Termin realizacji inwestycji: 2009-2010

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Inwestycja o długości około 1000 metrów i szerokości 6 metrów wraz z chodnikami o szerokości 3 metrów. Sieć kanalizacji deszczowej o długości 1000 będzie podłączona do sieci kanalizacji deszczowej w mieście.

Tabela 4.13 Zestawienie kosztów inwestycji 13 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	642 000

2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	3 210 000
3.	Budżet centralny	428 000
	RAZEM	4 280 000

XIV. Nazwa zadania: Budowa kanalizacji deszczowej w Zdroju oraz chodnika wraz z odwodnieniem strona lewa

Łączne nakłady do poniesienia: 700 000

Termin realizacji inwestycji: 2010

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Przewiduje się wykonanie kanalizacji deszczowej na długości 1 km wraz z chodnikami o długości 1,5 km.

Tabela 4.14 Zestawienie kosztów inwestycji 14 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	105 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	525 000
3.	Budżet centralny	70 000
	RAZEM	700 000

XV. Nazwa zadania: Budowa nawierzchni wraz z odwodnieniem i oświetleniem ulic: Strumykowa, Dolna, Mokra, Wypoczynkowa.

Łączne nakłady do poniesienia: 6 000 000

Termin realizacji inwestycji: 2011

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Inwestycja o długości 6 km i szerokości 6 metrów wraz z chodnikiem o szerokości 1,5 metra. Sieć kanalizacji deszczowej o tej samej długości będzie podłączona do sieci kanalizacji deszczowej w mieście.

Tabela 4.15 Zestawienie kosztów inwestycji 15 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	900 000

2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	4 500 000
3.	Budżet centralny	600 000
	RAZEM	6 000 000

XVI. Nazwa zadania: Budowa nawierzchni wraz z odwodnieniem Wiśniowa, Czereśniowa, Jabłoniowa

Łączne nakłady do poniesienia: 4 000 000

Termin realizacji inwestycji: 2012

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Łączna długość 1400 mb, szerokość pasa 6 metrów z obustronnymi chodnikami o szerokości 1,5 metra

Tabela 4.16 Zestawienie kosztów inwestycji 16 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	600 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	3 000 000
3.	Budżet centralny	400 000
	RAZEM	4 000 000

XVII. Nazwa zadania: Budowa nawierzchni wraz z odwodnieniem ulic Śliwkowej i Granicznej

Łączne nakłady do poniesienia: 300 000

Termin realizacji inwestycji: 2008

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Przewiduje się powstanie ciągu pieszo-jezdnego o szerokości 6 metrów bez chodników.

Tabela 4.17 Zestawienie kosztów inwestycji 17 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	45 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	225 000

3.	Budżet centralny	30 000
	RAZEM	300 000

XVIII. Nazwa zadania: Budowa nawierzchni ulicy Bocznej.

Łączne nakłady do poniesienia: 400 000

Termin realizacji inwestycji: 2008

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Inwestycja o długości około 300 metrów i szerokości 6 metrów jako ciągu pieszo-jezdnego.

Tabela: Zestawienie kosztów inwestycji 18 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	60 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	300 000
3.	Budżet centralny	40 000
	RAZEM	400 000

XIX. Nazwa zadania: Przebudowa skrzyżowania ulic Kolejowej, Żwirowej, Półwiejskiej, Nowy Świat.

Łączne nakłady do poniesienia: 800 000

Termin realizacji inwestycji: 2007

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Inwestycja polegać będzie na zabudowaniu istniejącego skrzyżowania rondem. Długość pasa jezdnego na projektowanym skrzyżowaniu wyniesie około 200 metrów. Przewiduje się również budowę sygnalizacji świetlnej, instalację oznakowania pionowego i przebudowę chodników.

Tabela: 4.19 Zestawienie kosztów inwestycji 19 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	120 000

2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	600 000
3.	Budżet centralny	80 000
	RAZEM	800 000

XX. Nazwa zadania: Budowa drogi z Ptaszkowa do Snowidowa

Łączne nakłady do poniesienia: 1 800 000

Termin realizacji inwestycji: 2007 - 2008

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Inwestycja o długości około 1600 metrów i szerokości 6 metrów jako ciągu pieszo-jezdnego o nawierzchni bitumicznej, na pierwszych 200 metrach drogi przewiduje się ułożenie chodnika o szerokości 1,5 metra.

Tabela 4.20 Zestawienie kosztów inwestycji 20 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	270 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	1 350 000
3.	Budżet centralny	180 000
	RAZEM	1 800 000

XXI. Nazwa zadania: Budowa drogi Biała Wieś – Kąkolewo

Łączne nakłady do poniesienia: 2 160 000

Termin realizacji inwestycji: 2007 - 2008

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Inwestycja o długości około 3000 metrów i szerokości 6 metrów jako ciągu pieszo-jezdnego o nawierzchni bitumicznej

Tabela 4.21 Zestawienie kosztów inwestycji 21 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	324 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	1 620 000

3.	Budżet centralny	216 000
	RAZEM	2 160 000

XXII. Nazwa zadania: Budowa drogi Kąkolewo – Czarna Wieś

Łączne nakłady do poniesienia: 3 960 000

Termin realizacji inwestycji: 2008 - 2009

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Inwestycja o długości około 5600 metrów i szerokości 6 metrów jako ciągu pieszo-jezdnego o nawierzchni bitumicznej.

Tabela 4.22 Zestawienie kosztów inwestycji 22 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	594 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	2 970 000
3.	Budżet centralny	396 000
	RAZEM	3 960 000

XXIII. Nazwa zadania: Budowa ścieżki rowerowej: Grodzisk – Słocin – Lasówki – Grodzisk, Słocin - Grąblewo – Grodzisk

Łączne nakłady do poniesienia: 350 000

Termin realizacji inwestycji: 2008

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Ścieżka asfaltowa o długości ok. 16 km i szerokości 2 metrów.

Tabela 4.23 Zestawienie kosztów inwestycji 23 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	52 500
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	210 000
3.	Budżet centralny	35 000

RAZEM	350 000
--------------	----------------

XXIV. Nazwa zadania: Budowa ścieżki rowerowej: Grodzisk – Ujazd – Borzysław – Ptaszkowo – Snowidowo – Grąblewo – Grodzisk

Łączne nakłady do poniesienia: 600 000

Termin realizacji inwestycji: 2009

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Ścieżka asfaltowa o długości ok. 16 km i szerokości 2 metrów.

Tabela 4.24 Zestawienie kosztów inwestycji 24 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	90 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	450 000
3.	Budżet centralny	60 000
	RAZEM	600 000

XXV. Nazwa zadania: Budowa ścieżki rowerowej: Grodzisk – Zdrój - Czarna Wieś – Kąkolewo – Grodzisk

Łączne nakłady do poniesienia: 1 000 000

Termin realizacji inwestycji: 2010

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Ścieżka asfaltowa o długości ok. 18 km i szerokości 2 metrów.

Tabela: 4.25 Zestawienie kosztów inwestycji 25 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	150 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	750 000
3.	Budżet centralny	100 000
	RAZEM	1 000 000

XXVI. Nazwa zadania: Budowa ścieżki rowerowej: Grodzisk – Lasówki – Biała Wieś – Sworzyce – Kąkolewo – Grodzisk

Łączne nakłady do poniesienia: 1 000 000

Termin realizacji inwestycji: 2011

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Ścieżka asfaltowa o długości ok. 22 km i szerokości 2 metrów.

Tabela 4.26 Zestawienie kosztów inwestycji 26 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	150 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	750 000
3.	Budżet centralny	100 000
	RAZEM	1 000 000

XXVII. Nazwa zadania: Przebudowa i remont budynku SP4

Łączne nakłady do poniesienia: 1 405 000

Termin realizacji inwestycji: 2006 - 2007

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Inwestycja polega na wykonaniu kapitalnego remontu starego budynku szkoły, jego rozbudowy oraz dobudowy nowej części. W ramach realizacji projektu wymieniona zostanie stolarka okienna oraz system grzewczy. Remontowany będzie również dach, klatka schodowa, sanitariaty. W nowej części budynku dotychczasowy łącznik zostanie przebudowany na sanitariaty.

Tabela 4.27 Zestawienie kosztów inwestycji 27 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	210 750
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	1 053 750

3.	Budżet centralny	140 500
	RAZEM	1 405 000

XXVIII. Nazwa zadania: Budowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkół w Ptaszkowie

Łączne nakłady do poniesienia: 1 800 000

Termin realizacji inwestycji: 2007 - 2008

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Projekt polega na budowie sali o wymiarach 20/40 metrów z odpowiednim zapleczem sanitarnym i szatniami.

Tabela 4.28 Zestawienie kosztów inwestycji 28 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	270 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	1 350 000
3.	Budżet centralny	180 000
	RAZEM	1 800 000

XXIX. Nazwa zadania: Budowa sali gimnastycznej przy SP4

Łączne nakłady do poniesienia: 1 800 000

Termin realizacji inwestycji: 2009

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Projekt polega na budowie sali o wymiarach 20/40 metrów z odpowiednim zapleczem sanitarnym i szatniami.

Tabela 4.29 Zestawienie kosztów inwestycji 29 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	270 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	1 350 000
3.	Budżet centralny	180 000
	RAZEM	1 800 000

XXX. Nazwa zadania: Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Grąblewie

Łączne nakłady do poniesienia: 1 800 000

Termin realizacji inwestycji: 2010

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Projekt polega na budowie sali o wymiarach 20/40 metrów z odpowiednim zapleczem sanitarnym i szatniami.

Tabela 4.30 Zestawienie kosztów inwestycji 30 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	270 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	1 350 000
3.	Budżet centralny	180 000
	RAZEM	1 800 000

XXXI. Nazwa zadania: Wiejskie Centrum Kultury i Sportu w Ptaszkowie

Łączne nakłady do poniesienia: 690 000

Termin realizacji inwestycji: 2006

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Zadanie polega na remoncie istniejącego budynku i adaptacji na potrzeby mieszkańców.

Tabela 4.31 Zestawienie kosztów inwestycji 31 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	240 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	450 000
	RAZEM	690 000

Projekt współfinansowany z SPO „Odnowa wsi i ochrona dziedzictwa kulturowego” (dofinansowanie 85% wartości zadania, nie więcej niż 450 000 zł).

XXXII. Nazwa zadania: Zespół otwartych obiektów sportowo-rekreacyjnych w Grodzisku Wlkp.

Łączne nakłady do poniesienia: 1 500 000

Termin realizacji inwestycji: 2006

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: W ramach realizacji zadania wykonane zostaną: boisko do piłki nożnej z małą trybuną, place do gry w koszykówkę, siatkówkę, skocznia, bieżnia i plac do gry w siatkówkę plażową. Obiekt będzie miał charakter ogólnodostępny

Tabela: 4.32 Zestawienie kosztów inwestycji 32 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	225 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych *	1 275 000
	RAZEM	1 500 000

*Projekt współfinansowany z Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego EOG.
Wysokość dofinansowania 85%.

XXXIII. Nazwa zadania: Wiejskie Centrum Kultury i Sportu w Zdroju w oparciu o istniejącą bazę (Wigwam)

Łączne nakłady do poniesienia: 320 000

Termin realizacji inwestycji: 2007-2008

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Inwestycja będzie prowadzona w oparciu o istniejącą bazę (Wigwam). W ramach zadania wykonana zostanie modernizacja istniejącej strzelnicy. Powstaną również tory przeszkód i plac zabaw przy lesie.

Tabela 4.33 Zestawienie kosztów inwestycji 33 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	48 000

2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	272 000
	RAZEM	320 000

*Projekt współfinansowany z SPO „Odnowa wsi i ochrona dziedzictwa kulturowego” (dofinansowanie 85% wartości zadania, nie więcej niż 450 000 zł).

XXXIV. Nazwa zadania: Wiejskie Centrum Kultury i Sportu w Grąbiewie

Łączne nakłady do poniesienia: 270 000

Termin realizacji inwestycji: 2007-2008

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Inwestycja realizowana będzie przy istniejącej strażnicy Ochotniczej Straży Pożarnej. Projekt przewiduje rozbudowę sceny, budowę opłotowania oraz ławeczek.

Tabela 4.34 Zestawienie kosztów inwestycji 34 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	40 050
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	229 500
	RAZEM	270 000

Projekt współfinansowany z SPO „Odnowa wsi i ochrona dziedzictwa kulturowego” (dofinansowanie 85% wartości zadania, nie więcej niż 450 000 zł).

XXXV. Nazwa zadania: Budowa boiska sportowego na potrzeby mieszkańców wsi w Kąkolewie (przy Szkole Podstawowej)

Łączne nakłady do poniesienia: 60 000

Termin realizacji inwestycji: 2009

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Inwestycja będzie realizowana na boisku przy Szkole Podstawowej. Boisko zostanie wyposażone w bieżnię, bramki i ławeczki.

Tabela 4.35 Zestawienie kosztów inwestycji 35 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	9 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	51 000
	RAZEM	60 000

Projekt współfinansowany z SPO „Odnowa wsi i ochrona dziedzictwa kulturowego”
(dofinansowanie 85% wartości zadania, nie więcej niż 450 000 zł).

XXXVI. Nazwa zadania: Budowa basenu w Grodzisku Wielkopolskim

Łączne nakłady do poniesienia: 13 000 000

Termin realizacji inwestycji: 2013

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Zakłada się budowę kompleksu basenowego krytego z pełnym zapleczem sanitarnym, bufetem i centrum odnowy biologicznej.

Tabela 4.36 Zestawienie kosztów inwestycji 36 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	1 950 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	9 750 000
3.	Budżet centralny	1 300 000
	RAZEM	13 000 000

XXXVII. Nazwa zadania: Rozbudowa Oczyszczalni Ścieków w Grodzisku Wlkp. o III ciąg technologiczny

Łączne nakłady do poniesienia: 4 800 000

Termin realizacji inwestycji: 2007

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Inwestycja polega na wyposażeniu oczyszczalni w III ciąg technologiczny. Zadanie ma na celu podniesienie wydajności oczyszczalni poprzez montaż nowego ciągu urządzeń ze względu na zwiększenie ilości ścieków dostarczanych do oczyszczalni.

Tabela 4.37 Zestawienie kosztów inwestycji 37 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	720 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	3 600 000
3.	Budżet centralny	480 000
	RAZEM	4 800 000

XXXVIII. Nazwa zadania: Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w rejonie miejscowości Albertowsko.

Łączne nakłady do poniesienia: 2 400 000

Termin realizacji inwestycji: 2006-2007

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Zasięg projektowanej inwestycji obejmuje:

- o rurociąg główny Dz. 110 - 11.048 mb,
- o rurociąg główny Dz. 90 - 1.812 mb,
- o przyłącza Dz. 32 - 1.555 mb,
- o sieć doprowadzająca do posesji □ 63 - 1.231 mb,
- o sieć doprowadzająca do posesji □ 90 - 5.054 mb.

Inwestycja obejmuje swoim zasięgiem w większości obiekty budowlane prywatne, użyteczności publicznej (sala wiejska).

Tabela 4.38 Zestawienie kosztów inwestycji 38 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	360 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	1 800 000
3.	Budżet centralny	240 000
	RAZEM	2 400 000

XXXIX. Nazwa zadania: Rozbudowa stacji wodociągowej przy ulicy Mikołajczyka w Grodzisku (podłączenie studni nr 5, budowa zbiornika wody czystej 1000 m³, budowa instalacji zasilania awaryjnego)

Łączne nakłady do poniesienia: 1 000 000

Termin realizacji inwestycji: 2007 - 2008

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Projekt polega na podłączeniu studni nr 5, budowie zbiornika wody czystej 1000 m³, oraz budowie instalacji zasilania awaryjnego.

Tabela 4.39 Zestawienie kosztów inwestycji 39 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	150 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	750 000
3.	Budżet centralny	75 000
	RAZEM	1 000 000

XL. Nazwa zadania: Rozbudowa stacji wodociągowej w Woźnikach i budowa sieci Ptaszkowo - Grodzisk Wlkp.

Łączne nakłady do poniesienia: 1 500 000

Termin realizacji inwestycji: 2007-2008

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Realizacja zadania przyczyni się do zwiększenia wydajności stacji do ok. 50 m³/h i poprawa parametrów uzdatnionej wody. Budowa wodociągu przesyłowego z Ptaszkowa do Grodziska o długości ok. 5 km pozwoli na połączenie obu systemów wodociągowych.

Tabela 4.40 Zestawienie kosztów inwestycji 40 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	225 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	1 125 000
3.	Budżet centralny	150 000
	RAZEM	1 500 000

XLI. Nazwa zadania: Rozbudowa stacji wodociągowej w Kąkolewie

Łączne nakłady do poniesienia: 1 000 000

Termin realizacji inwestycji: 2008-2009

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Realizacja zadania przyczyni się do zwiększenia wydajności stacji do ok. 50 m³/ha i poprawa parametrów uzdatnionej wody.

Tabela 4.41 Zestawienie kosztów inwestycji 41 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	150 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	750 000
3.	Budżet centralny	100 000
	RAZEM	1 000 000

XLII. Nazwa zadania: Wodociąg: Grodzisk – Lasówki, Biała Wieś – Sworzyce

Łączne nakłady do poniesienia: 1 800 000

Termin realizacji inwestycji: 2009-2010

Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Wodociąg obok roli przesyłowej między Kąkolewem a Grodziskiem będzie spełniał rolę zaopatrzącą wsie Lasówki i Biała Wieś. Łączna długość ok. 6 km.

Tabela 4.42 Zestawienie kosztów inwestycji 42 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	225 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	1 125 000
3.	Budżet centralny	180 000
	RAZEM	1 800 000

XLIII. Nazwa zadania: Budowa oświetlenia w Grąblewie oraz w ulicach: Zbożowa, Powstańców Chocieszyńskich, Słowiańska, Atletyczna, Tenisowa, Wioślarska.

Łączne nakłady do poniesienia: 400 000

Termin realizacji inwestycji: 2007-2008

Institucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu

We wdrażaniu zadania uczestniczy Urząd Miejski w Grodzisku Wielkopolskim.

Opis zadania: Łącznie projekt będzie obejmował około 100 punktów świetlnych.

Tabela 4.43 Zestawienie kosztów inwestycji 43 wraz ze źródłami finansowania

	Wyszczególnienie	PLN
1.	Środki własne	60 000
2.	Dotacje z funduszy strukturalnych	300 000
3.	Budżet centralny	40 000
	RAZEM	400 000

ROZDZIAŁ V

POWIĄZANIE PROJEKTÓW Z INNYMI DZIAŁANAMI, REALIZOWANYMI NA TERENIE GMINY/POWIATU/WOJEWÓDZTWA

5.1. Powiązanie Planu Rozwoju Lokalnego z innymi dokumentami

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Grodzisk Wlkp. na lata 2006–2013 jest kontynuacją działań, prowadzonych wcześniej. W ostatnich latach na terenie Gminy prowadzono inwestycje z zakresu wodociągownictwa i kanalizowania, rozbudowy lokalnej infrastruktury społecznej, szczególnie obiektów oświatowych oraz z zakresu budowy i modernizacji sieci drogowej. Zadania zapisane w niniejszym *Planie* wpisują się jako kontynuacja dotychczasowych inwestycji, realizowanych przez samorząd. Działania te były zawsze zgodne z innymi inwestycjami, podejmowanymi przez samorząd powiatowy i jednocześnie przyczyniały się do realizacji postulatów, zawartych w *Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego*.

Trzeba również zauważyć, iż wszystkie projekty przewidziane do realizacji w *Planie Rozwoju Lokalnego* są w pełni spójne z dokumentem *Strategii Rozwoju Gminy Grodzisk Wlkp. na lata 2002-2010*, a także *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Grodzisk Wlkp.*

Zgodność z celami strategicznymi rozwoju województwa wielkopolskiego

Zadania, określone w *Planie*, są zbieżne ze *Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego* z 2000 roku (uchwała Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z 10 lipca 2000 roku nr XXVI/386/2000). Do generalnych celów rozwoju województwa zaliczono:

- *zapewnienie mieszkańcom warunków do podwyższania poziomu życia*, ma to nastąpić m.in. przy zastosowaniu następujących działań:
 - zapewnienie warunków do satysfakcjonującego bytu materialnego, w tym: żywienia, **mieszkania**, przebywania w zdrowym środowisku, leczenia i wypoczynku
 - zapewnienie warunków rozwoju duchowego, w tym: **kształcenia**, **kultury**, podróży, dostępu do informacji, rozwoju różnych form aktywności społecznej

- *zwiększanie konkurencyjności gospodarki w stosunku do innych regionów Europy*, ma to nastąpić m.in. po zastosowaniu następujących działań:
 - rozwój w oparciu o oszczędne, racjonalne wykorzystywanie posiadanych zasobów i walorów
 - przebudowa, a w znacznej części budowa nowego zaplecza infrastrukturalnego (szczególnie sieć drogową).

Cele te zostały uszczegółowione w poszczególnych programach strategicznych województwa.

W ramach Programu Ochrona Środowiska w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego zapisano m.in. następujące działania:

- uporządkowanie gospodarki ściekowej poprzez budowę i modernizację kanalizacji
- rozbudowa sieci kanalizacyjnych w celu dociążenia istniejących oczyszczalni ścieków

Z powyższego wynika, iż realizacja *Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Grodzisk*, znacząco przyczyni się do realizacji celów rozwoju regionu, do którego należy Gmina.

Zgodność z celami strategicznymi rozwoju powiatu grodziskiego

Wszystkie zadania zamieszczone w niniejszym *Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Grodzisk Wlkp.* doskonale wpisują się również w kierunki rozwoju powiatu grodziskiego, zawarte w dokumencie Strategii Rozwoju Powiatu Grodziskiego do roku 2012, przyjętej przez Radę Powiatu Grodziskiego Uchwałą Nr XXXV/171/2002 z dnia 26 lutego 2002 roku. W szczególności realizują one zarówno cele strategiczne jak również cele operacyjne powiatu:

1. Stworzenie warunków dla bezpiecznego, zdrowego i zasobnego życia mieszkańców powiatu.
2. Modernizacja i dalszy rozwój infrastruktury powiatu:
 - polepszenie warunków bytowych mieszkańców,
 - poprawa jakości wody poprzez modernizację stacji uzdatniania wody,
 - podjęcie działań w kierunku budowy nowych ujęć wiejskich,
 - kanalizacja wsi,
 - podjęcie działań w kierunku poprawy stanu nawierzchni dróg i chodników/szlaków komunikacyjnych,
 - budowa obwodnicy – odciążenie szlaków biegnących przez miasto,
 - usprawnienie studzienek burzowych,
 - sygnalizacja świetlna przy newralgicznych skrzyżowaniach oraz placówkach szkolnych,
 - inicjowanie form współpracy z gminami,

- modernizacja dróg lokalnych – oznakowanie,
- stworzenie warunków rozwoju budownictwa jednorodzinnego i wielorodzinnego,
- opracowanie wykazów terenów uzbrojonych,
- promowanie terenów pod zagospodarowanie

3. Stworzenie nowych miejsc pracy poprzez tworzenie warunków dla rozwoju nowych podmiotów gospodarczych

- podjęcie działań w kierunku pozyskania inwestorów krajowych i zagranicznych,
- wprowadzenie ulg inwestycyjnych przez samorzady gminne,
- promowanie terenów budowlanych i obiektów możliwych do zagospodarowania przestrzennego,
- tworzenie dogodnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej przez małe i średnie firmy w sektorze usług i przetwórstwie rolno-spożywczym,
- Opracowanie przez gminę programów ukierunkowanych na tworzenie miejsc pracy,
- Opracowanie międzygminnych programów dla pozyskania funduszy unijnych,
- Zintegrowanie lokalnych organów i podmiotów wokół rozwoju przedsiębiorstw,
- Współdziałanie administracji rządowej z samorządem lokalnym, powiatowym i gminnym,
- Rozwój przedsiębiorczości na terenach wiejskich,
- Dostosowanie edukacji do potrzeb rynku,
- Wzrost mobilności społecznej i zawodowej przeciwdziałającej narastaniu ubóstwa dziedzicznego,
- Przygotowanie młodzieży do umiejętności odnajdywania się w rzeczywistości gospodarki.

4. Rozszerzenie oferty edukacyjnej dzieci i młodzieży

5. Zachowanie i rozwijanie dziedzictwa kulturalnego

6. Poprawa jakości i dostępności usług medycznych

7. Stworzenie systemu wsparcia dla najsłabszych grup społecznych

8. Stała poprawa bezpieczeństwa i porządku publicznego. Wykorzystanie walorów środowiska naturalnego w kierunku rozwoju agroturystyki i małej turystyki.

5.2. Zgodność zadań planowanych do realizacji w roku 2006 z priorytetami Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR) jest jednym z sześciu programów operacyjnych, które posłużą do realizacji Narodowego Planu Rozwoju / Podstaw Wsparcia Wspólnoty na lata 2004-2006 (NPR/PWW). ZPORR rozwija cele NPR, określając priorytety i kierunki polityki regionalnej państwa w pierwszym okresie członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Realizacja tej polityki w ramach ZPORR będzie współfinansowana z funduszy strukturalnych.

Celem ZPORR jest tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności regionów oraz przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów w taki sposób, aby sprzyjać długofalowemu rozwojowi gospodarcemu kraju, jego spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej oraz integracji z Unią Europejską.

Wzrost konkurencyjności należy rozumieć jako oddziaływanie na zmiany struktury gospodarczej i poprawę sytuacji wszystkich regionów w Polsce względem regionów europejskich, w zakresie produktywności gospodarki, wydajności pracy, tworzenia i absorpcji innowacji, wykształcenia mieszkańców, dochodów ludności oraz ilości i jakości infrastruktury technicznej, a więc tych czynników, które decydują obecnie o sile gospodarek państw i regionów.

Przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów należy rozumieć jako podjęcie działań interwencyjnych w ograniczonej liczbie i przestrzennie grupie obszarów: wiejskich, koncentracji przemysłów restrukturyzowanych oraz degradacji społeczno-ekonomicznej przestrzeni miejskiej, poprzemysłowej i powojkowej, o najmniejszych możliwościach rozwojowych oraz najtrudniejszej sytuacji społeczno-gospodarczej.

Realizacja strategicznego celu ZPORR sprzyjać będzie wzrostowi gospodarcemu, przekształceniom strukturalnym regionów, wzrostowi urbanizacji, zwiększeniu mobilności przestrzennej ludności oraz zwiększeniu poziomu wiedzy i dostępu do najnowocześniejszych technologii społeczeństwa i podmiotów gospodarczych. Osiągnięcie wyżej wymienionego celu odbywać się będzie poprzez realizację poszczególnych priorytetów i działań programu.

Zgłaszany do dofinansowania ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego projekt musi być zgodny z przynajmniej jednym z priorytetów i działań ZPORR. Wyróżniamy następujące priorytety, działania i poddziałania:

PRIORYTET 1: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów

Działanie 1.1. Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego

Poddziałanie 1.1.1. Infrastruktura drogowa

Poddziałanie 1.1.2. Infrastruktura transportu publicznego

Działanie 1.2. Infrastruktura ochrony środowiska

Działanie 1.3. Regionalna infrastruktura społeczna

Poddziałanie 1.3.1. Regionalna infrastruktura edukacyjna

Poddziałanie 1.3.2. Regionalna infrastruktura ochrony zdrowia

Działanie 1.4. Rozwój turystyki i kultury

Działanie 1.5. Infrastruktura Społeczeństwa Informacyjnego

Działanie 1.6. Rozwój transportu publicznego w aglomeracjach

PRIORYTET 2: Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach

Działanie 2.1. Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnych rynków pracy i możliwości kształcenia ustawicznego

Działanie 2.2. Wyrównywanie szans edukacyjnych przez programy stypendialne

Działanie 2.3. Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa

Działanie 2.4. Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi

Działanie 2.5. Promocja przedsiębiorczości

Działanie 2.6. Regionalne strategie innowacyjne i transfer wiedzy

PRIORYTET 3: Rozwój lokalny

Działanie 3.1. Obszary wiejskie

Działanie 3.2. Obszary restrukturyzowane

Działanie 3.3. Zdegradowane obszary miejskie, przemysłowe, powojenne

Poddziałanie 3.3.1. Rewitalizacja obszarów miejskich

Poddziałanie 3.3.2. Rewitalizacja obszarów przemysłowych i powojennych

Działanie 3.4. Mikroprzedsiębiorstwa

Działanie 3.5. Lokalna infrastruktura społeczna

Poddziałanie 3.5.1 Lokalna infrastruktura edukacyjna i sportowa

Poddziałanie 3.5.2 Lokalna infrastruktura ochrony zdrowia

PRIORYTET 4: Pomoc techniczna

Działanie 4.1. Wsparcie procesu wdrażania ZPORR - wydatki limitowane

Działanie 4.2. Wsparcie procesu wdrażania ZPORR - wydatki nielimitowane

Działanie 4.3. Działania informacyjne i promocyjne.

Gmina Grodzisk Wlkp. w pierwszych latach członkostwa w Unii Europejskiej zamierza podjąć wiele inwestycji, wpisujących się w priorytety i działania Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. Będą one ważnym czynnikiem pobudzania rozwoju społeczno-gospodarczego na obszarze Gminy, powiatu grodziskiego oraz województwa wielkopolskiego. Dla samorządu Gminy Grodzisk Wlkp. najistotniejsze z punktu widzenia możliwości finansowania inwestycji ze środków unijnych wydają się działania w ramach priorytetu 3 oraz częściowo - jeśli chodzi o inne podmioty z obszaru Gminy - w ramach priorytetu 2. Zadania planowane w rozdziale IV Planu Rozwoju Lokalnego są adresowane bezpośrednio do priorytetu 3 ZPORR, w szczególności do działania 3.1, 3.2 i 3.5.

ROZDZIAŁ VI

OCZEKIWANE WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

Wykonanie zapisanych w Planie zadań wpłynie na poprawę środowiska naturalnego w Gminie oraz powiecie i województwie. Dbanie o poprawę stanu środowiska jest niezbędne z punktu widzenia konieczności zachowania walorów środowiskowych i przyrodniczych województwa wielkopolskiego dla przyszłych pokoleń, co zostało zapisane w Strategii jego rozwoju. Ostateczne rozwiązanie problemów gospodarki ściekowej Gminy powinno zwiększyć atrakcyjność prowadzenia działalności gospodarczej. Wpłynie także na wzrost jakości życia mieszkańców oraz przyczyni się do wzrostu atrakcyjności turystycznej.

Budowa i modernizacja obiektów edukacyjno-kulturalnych, będzie bodźcem do powstawania wielu lokalnych inicjatyw kulturalnych oraz przyczyni się do poprawy warunków nauczania.

Budowa nawierzchni jezdni i ulic na terenie Gminy przyczyni się do aktywizacji terenów zlokalizowanych na obszarze oddziaływania tych ulic. Powstanie, bowiem nowa zabudowa mieszkaniowa (budownictwo jednorodzinne) wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Spodziewany jest także rozwój aktywności gospodarczej i powstanie podmiotów gospodarczych, tworzących nowe miejsca pracy.

Oczekiwane wskaźniki osiągnięć *Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Grodzisk Wlkp.* dla zadań przewidzianych do współfinansowania z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej:

6.1. Wskaźniki produktu

- Długość wybudowanych dróg gminnych
- Długość wybudowanych dróg gminnych z towarzyszącą kanalizacją teletechniczną
- Długość zmodernizowanych dróg gminnych
- Liczba wybudowanych skrzyżowań
- Liczba zmodernizowanych skrzyżowań
- Długość wybudowanych utwardzonych poboczy
- Długość zmodernizowanych utwardzonych poboczy
- Długość wybudowanych chodników
- Długość zmodernizowanych chodników
- Długość wybudowanych ścieżek rowerowych
- Długość zmodernizowanych ścieżek rowerowych

- Długość wybudowanych ciągów pieszo-rowerowych
- Długość zmodernizowanych ciągów pieszo-rowerowych
- Liczba wybudowanych punktów oświetleniowych
- Liczba zmodernizowanych punktów oświetleniowych
- Liczba wybudowanych przejść dla pieszych
- Liczba zmodernizowanych przejść dla pieszych
- Liczba wybudowanych sygnalizacji świetlnych
- Liczba zmodernizowanych sygnalizacji świetlnych
- Liczba wybudowanych zbiorników małej retencji
- Liczba zmodernizowanych zbiorników małej retencji
- Pojemność wybudowanych zbiorników małej retencji
- Pojemność zmodernizowanych zbiorników małej retencji
- Liczba wybudowanych innych obiektów infrastruktury drogowej
- Liczba zmodernizowanych innych obiektów infrastruktury drogowej
- Długość wybudowanej sieci wodociągowej
- Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej
- Długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej
- Długość zmodernizowanej sieci kanalizacji sanitarnej
- Długość wybudowanej sieci kanalizacji deszczowej
- Długość zmodernizowanej sieci kanalizacji deszczowej
- Liczba wybudowanych przyłączy (przykanalików) kanalizacji deszczowej
- Liczba zmodernizowanych przyłączy (przykanalików) kanalizacji deszczowej
- Liczba wybudowanych separatorów
- Liczba wybudowanych stacji uzdatniania wody
- Liczba zmodernizowanych stacji uzdatniania wody
- Liczba wybudowanych zbiorników umożliwiających pozyskiwanie wody pitnej
- Liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków
- Liczba zmodernizowanych oczyszczalni ścieków
- Liczba wybudowanych przepompowni ścieków
- Liczba zmodernizowanych przepompowni ścieków
- Liczba innych urządzeń do oczyszczenia/gromadzenia/odprowadzania/przesyłania ścieków
- Liczba wybudowanych zakładów utylizacji/spalarni odpadów

- Liczba zmodernizowanych zakładów utylizacji/spalarni odpadów
- Liczba projektów organizacji i wdrażanie systemów selektywnej zbiórki odpadów i recyklingu
- Liczba projektów wdrażania systemowej gospodarki odpadami komunalnymi
- Liczba wybudowanych składowisk odpadów
- Liczba zmodernizowanych składowisk odpadów
- Powierzchnia wybudowanych składowisk odpadów
- Powierzchnia zmodernizowanych składowisk odpadów
- Objętość wybudowanych składowisk odpadów
- Objętość zmodernizowanych składowisk odpadów
- Liczba zlikwidowanych składowisk odpadów
- Powierzchnia zlikwidowanych składowisk odpadów
- Objętość zlikwidowanych składowisk odpadów
- Liczba zrekultywowanych składowisk odpadów
- Powierzchnia zrekultywowanych składowisk odpadów
- Objętość zrekultywowanych składowisk odpadów
- Liczba zakupionych pojemników do selektywnej zbiórki odpadów
- Liczba wybudowanych innych obiektów z zakresu gospodarki odpadami
- Liczba zmodernizowanych innych obiektów z zakresu gospodarki odpadami
- Liczba zamontowanych instalacji ograniczających emisję zanieczyszczeń pyłowych i gazowych
- Powierzchnia zmodernizowanej lokalnej bazy kulturalnej i turystycznej
- Lokalne punkty informacji kulturalnej i turystycznej
- Liczba systemów zabezpieczeń w obiektach dziedzictwa kulturowego
- Powierzchnia odrestaurowanych obiektów dziedzictwa kulturowego
- Powierzchnia zrewitalizowanych obiektów dziedzictwa kulturowego
- Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury kulturalnej
- Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturalnej
- Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury turystycznej
- Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej
- Powierzchnia wybudowanych obiektów infrastruktury turystycznej
- Powierzchnia zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej

- Długość wytyczonych/odnowionych szlaków turystycznych
- Powierzchnia uzbrojonego terenu

6.2. Wskaźniki rezultatu

- Powierzchnia uzbrojonego terenu
- Powierzchnia terenów inwestycyjnych, które stały się dostępne w wyniku realizacji projektów
- Średni czas przejazdu między dwoma punktami sieci
- Nośność wybudowanego obiektu (drogi/mostu)
- Nośność zmodernizowanego obiektu (drogi/mostu)
- Natężenie ruchu na drodze
- Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej
- Liczba gospodarstw domowych/budynków podłączonych do sieci wodociągowej
- Liczba osób korzystających z sieci wodociągowej
- Długość sieci wodociągowej na terenie gminy
- Stosunek ilości budynków podłączonych do wodociągu do wszystkich budynków w gminie
- Powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci wodociągowej
- Liczba gospodarstw domowych/budynków podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej
- Liczba osób korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej
- Długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy
- Powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci kanalizacji sanitarnej
- Liczba gospodarstw domowych/budynków obsługiwanych przez stację uzdatniania wody
- Powierzchnia terenów inwestycyjnych objęta działaniem stacji uzdatniania wody
- Poziom wskaźników fizykochemicznych uzdatnionej wody
- Liczba gospodarstw domowych/budynków obsługiwanych przez oczyszczalnię ścieków
- Stosunek ilości budynków podłączonych do kanalizacji do wszystkich budynków w gminie
- Powierzchnia terenów inwestycyjnych objęta działaniem oczyszczalni ścieków
- Wykorzystywana moc przerobowa zmodernizowanej oczyszczalni ścieków
- Przepustowość wybudowanej oczyszczalni ścieków
- Przepustowość zmodernizowanej oczyszczalni ścieków
- Ilość oczyszczonych ścieków
- Poziom wskaźników fizykochemicznych oczyszczonych ścieków

- Długość sieci kanalizacji deszczowej na terenie gminy
- Powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci kanalizacji deszczowej
- Powierzchnia terenów objęta działaniem separatora
- Liczba gospodarstw domowych obsługiwanych przez składowisko odpadów
- Powierzchnia terenów inwestycyjnych objęta działaniem składowiska odpadów
- Liczba gospodarstw domowych objętych programem selektywnej zbiórki odpadów
- Ilość odpadów poddawanych segregacji
- Ilość odpadów poddawanych recyklingowi
- Ilość odpadów poddawanych składowaniu w kompostowni
- Liczba pojemników stosowanych do selektywnej zbiórki odpadów
- Liczba mieszkańców objętych selektywną zbiórką odpadów
- Liczba gospodarstw domowych obsługiwanych przez zakład utylizacji/spalarnię odpadów
- Straty ciepła na przesyłach
- Liczba nowych ofert programowych w zakresie kultury i turystyki
- Liczba obiektów zabezpieczonych przed zagrożeniami
- Liczba nowych miejsc pracy powstała w wyniku realizacji projektów turystycznych i kulturalnych
- Liczba osób korzystających z nowej lokalnej bazy kulturalnej i turystycznej
- Liczba nowych przedsiębiorstw na obszarze zdefiniowanym przez beneficjenta.

ROZDZIAŁ VII

PLAN FINANSOWY

7.1. Metodyka opracowania

W opracowaniu części finansowej *Planu Rozwoju Lokalnego* dla Gminy Grodzisk Wielkopolski wykorzystano obliczenia, dotyczące wielkości wolnych środków w nadchodzących latach. Założenia te zostały skalkulowane na podstawie prognozy dochodów i wydatków gminy w nadchodzących latach w programie komputerowym MAFI, który pozwala na symulację wpływu realizowanych inwestycji na budżet gminy. Sytuacja wyjściowa, co do wielkości wolnych środków na inwestycje przedstawia się następująco:

Tabela 7.1.: Wolne środki w budżecie Miasta i Gminy Grodzisk Wielkopolski w latach 2006-2013 (w PLN)

Lata	Wolne środki	Wolne środki na inwestycje
2006	2 046 020	135 420
2007	2 927 130	510 911
2008	3 969 215	2 722 015
2009	5 140 512	4 088 412
2010	6 588 232	5 536 132
2011	8 054 725	7 316 285
2012	9 425 084	9 199 084
2013	10 857 583	10 775 433
2014	12 419 837	12 409 837
2013	14 083 038	14 083 038

Z powyższego zestawienia wynika, iż Gmina Grodzisk Wielkopolski posiada zdolność inwestycyjną, która (jak przedstawiono w Planie Finansowym analizującym całość budżetu gminy) może być powiększona o środki kredytowe, co jest omawiane w dalszej części niniejszego dokumentu.

Metodykę zastosowaną w procesie planowania inwestycyjnego można przedstawić w następujący sposób:

Dochody
- Wydatki bieżące
= WOLNE ŚRODKI
- obsługa istniejącego już zadłużenia (raty + odsetki)
= WOLNE ŚRODKI NA INWESTYCJE
- inwestycje
= WOLNE ŚRODKI PO INWESTYCJACH
(nadwyżka/deficyt środków finansowych)
+ kredyty/pożyczki/obligacje
+/- koszty / zyski związane z utrzymaniem/użytkowaniem zrealizowanych
inwestycji
= ROCZNY PRZEPIY W GOTÓWKI NETTO
+ stan środków pieniężnych na koniec roku poprzedniego
= SKUMULOWANY PRZEPIY W GOTÓWKI (Stan środków
pieniężnych na koniec roku)

Podstawowym założeniem w procesie planowania inwestycji jest otrzymanie w wyniku tego procesu dla pozycji „**Stan środków pieniężnych na koniec roku**” wartości większych lub równych zeru, czyli takiej sytuacji, w której gmina kończy rok finansowy dodatnim saldem na koncie. Oczywiście musi do tego dojść w wyniku podjęcia decyzji o wielkości inwestycji, realizowanych w danym roku i wielkości zaciąganych kolejnych zobowiązań kredytowych przy założeniu, że wielkość zaciągniętych zobowiązań kredytowych nie przekracza dozwolonych limitów i jest rozsądna z punktu widzenia zarządzania finansami gminy.

7.2. Wyniki planowania inwestycyjnego

W wyniku przeprowadzonego procesu analizy dostępnych środków na inwestycje oraz analizy zdolności kredytowej gminy do planu inwestycyjnego zostały zaliczone wszystkie zaproponowane w pierwszej edycji planu inwestycje zgodnie z zestawieniem przedstawionym w następnym podrozdziale.

Zdecydowana większość środków na realizację inwestycji będzie pochodzić z budżetu gminy (w tym z kredytów), jednak szczególną wagę w procesie planowania położono na te inwestycje, które z racji skali i zgodności z zapisami Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego będą miały możliwość pozyskania dotacji z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Warunkiem ich pozyskania jest zapewnienie wkładu własnego.

Poniżej przedstawiono zestawienie łączne kredytów, których zaciągnięcie konieczne będzie do realizacji zaplanowanych inwestycji (pokrycie wymaganego wkładu własnego dla inwestycji realizowanych z udziałem funduszy pomocowych i realizacji zadań finansowanych w całości ze środków własnych). Zestawienie to nie obejmuje ew. kredytów prefinansujących dla inwestycji finansowanych ze ZPORR i zobowiązań krótkoterminowych.

**PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2006-2013**

Tabela 7.2. Projekcja zobowiązań kredytowych (w PLN)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
KREDYTY JUŻ ZACIĄGNIETE WG PROGNOZY DŁUGU									
transze	0	0	0	0	0	0	0	0	0
kwota na początku roku roku	8 623 659	6 471 309	4 175 090	3 007 890	2 015 790	1 023 690	345 250	144 250	72 100
stan na koniec roku	6 471 309	4 175 090	3 007 890	2 015 790	1 023 690	345 250	144 250	72 100	72 100
raty kapitałowe	2 152 350	2 296 219	1 167 200	992 100	992 100	678 440	201 000	72 150	0
odsetki	150 000	120 000	80 000	60 000	60 000	60 000	25 000	10 000	10 000
provizje	0	0	0	0	0	0	0	0	0
stopa	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
umorzenie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
KREDYT PLANOWANY NA ROK 2006									
transze	6 427 580	0	0	0	0	0	0	0	0
kwota na początku roku roku	0	6 427 580	5 142 064	3 856 548	2 571 032	1 285 516	0	0	0
stan na koniec roku	6 427 580	5 142 064	3 856 548	2 571 032	1 285 516	0	0	0	0
raty kapitałowe	0	1 285 516	1 285 516	1 285 516	1 285 516	1 285 516	0	0	0
odsetki	0	318 165	260 960	192 827	123 410	43 065	0	0	0
provizje	0	0	0	0	0	0	0	0	0
stopa	5,70%	5,50%	5,80%	6,00%	6,40%	6,70%	6,60%	6,50%	6,50%
umorzenie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
KREDYT PLANOWANY NA ROK 2007									
transze	0	3 500 000	0	0	0	0	0	0	0
kwota na początku roku roku	0	0	3 500 000	2 800 000	2 100 000	1 400 000	700 000	0	0
stan na koniec roku	0	3 500 000	2 800 000	2 100 000	1 400 000	700 000	0	0	0
raty kapitałowe	0	0	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000	0	0
odsetki	0	96 250	182 700	147 000	112 000	70 350	23 100	0	0
provizje	0	0	0	0	0	0	0	0	0
stopa	5,70%	5,50%	5,80%	6,00%	6,40%	6,70%	6,60%	6,50%	6,50%
umorzenie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
POZYCZKA PLANOWANA NA ROK 2006									
transze	200 000	0	0	0	0	0	0	0	0
kwota na początku roku roku	0	200 000	133 333	66 667	41 667	0	0	0	0
stan na koniec roku	200 000	133 333	66 667	41 667	0	0	0	0	0
raty kapitałowe	0	66 667	66 667	25 000	41 667	0	0	0	0
odsetki		9 167	5 800	3 250	533	0	0	0	0
provizje	0	0	0	0	0	0	0	0	0
stopa	5,70%	5,50%	5,80%	6,00%	6,40%	6,70%	6,60%	6,50%	6,50%
umorzenie	0	0	0	0	0	0	0	0	0

**PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2006-2013**

POZYCZKA PLANOWANA NA ROK 2007	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
transze	0	2 700 000	0	0	0	0	0	0	0
kwota na początku roku	0	0	2 700 000	2 160 000	1 620 000	1 080 000	540 000	0	0
stan na koniec roku	0	2 700 000	2 160 000	1 620 000	1 080 000	540 000	0	0	0
raty kapitałowe	0	0	540 000	540 000	540 000	540 000	540 000	0	0
odsetki	0	0	140 940	113 400	86 400	54 270	17 820	0	0
provizje	0	0	0	0	0	0	0	0	0
stopa	5,70%	5,50%	5,80%	6,00%	6,40%	6,70%	6,60%	6,50%	6,50%
umorzenie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
POZYCZKA PLANOWANA NA ROK 2008	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
transze	0	0	3 000 000	0	0	0	0	0	0
kwota na początku roku	0	0	0	3 000 000	2 400 000	1 800 000	1 200 000	600 000	0
stan na koniec roku	0	0	3 000 000	2 400 000	1 800 000	1 200 000	600 000	0	0
raty kapitałowe	0	0	0	600 000	600 000	600 000	600 000	600 000	0
odsetki	0	0	0	162 000	134 400	100 500	59 400	19 500	0
provizje	0	0	0	0	0	0	0	0	0
stopa	5,70%	5,50%	5,80%	6,00%	6,40%	6,70%	6,60%	6,50%	6,50%
umorzenie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
POZYCZKA PLANOWANA NA ROK 2009	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
transze	0	0	0	1 900 000	0	0	0	0	0
kwota na początku roku	0	0	0	0	1 900 000	1 520 000	1 140 000	760 000	380 000
stan na koniec roku	0	0	0	1 900 000	1 520 000	1 140 000	760 000	380 000	0
raty kapitałowe	0	0	0	0	380 000	380 000	380 000	380 000	380 000
odsetki	0	0	0	0	109 440	89 110	62 700	37 050	12 350
provizje	0	0	0	0	0	0	0	0	0
stopa	5,70%	5,50%	5,80%	6,00%	6,40%	6,70%	6,60%	6,50%	6,50%
umorzenie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
POZYCZKA PLANOWANA NA ROK 2010	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
transze	0	0	0	0	400 000	0	0	0	0
kwota na początku roku	0	0	0	0	0	400 000	300 000	200 000	100 000
stan na koniec roku	0	0	0	0	400 000	300 000	200 000	100 000	0
raty kapitałowe	0	0	0	0	0	100 000	100 000	100 000	100 000
odsetki	0	0	0	0	0	23 450	16 500	9 750	3 250
provizje	0	0	0	0	0	0	0	0	0
stopa	5,70%	5,50%	5,80%	6,00%	6,40%	6,70%	6,60%	6,50%	6,50%
umorzenie	0	0	0	0	0	0	0	0	0

7.3. Zestawienie wydatków inwestycyjnych i źródeł ich finansowania

Poniżej przedstawiono zestawienie inwestycji, przewidzianych do wykonania. Tabele i wykresy przedstawiane w tym miejscu są wynikiem obliczeń dokonanych w programie MAFI.

**PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2006-2013**

Tabela 7.3. Inwestycje przewidziane do realizacji.

NAZWA INWESTYCJI	PLANOWANE ŚRODKI FINANSOWE											
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	SUMA	
INWESTYCJE i WYDATKI MAJATKOWE z budżetu w roku 2006												
Budowa nawierzchni ulicy Nowej wraz z budową kanalizacji sanitarnej i deszczowej	100 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100 000
Środki własne	100 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100 000
Budowa chodników na ulicy Środkowej	60 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	60 000
Środki własne	60 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	60 000
Budowa nawierzchni wraz z odwodnieniem -łącznik ul 22 lipca	50 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	50 000
Środki własne	50 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	50 000
Utwardzenie placu targowego	100 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100 000
Środki własne	100 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100 000
Gospodarka mieszkaniowa- zakupy inwestycyjne	50 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	50 000
Środki własne	50 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	50 000
Działalność usługowa- zakupy inwestycyjne	200 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	200 000
Środki własne	200 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	200 000
Administracja publiczna - zakupy inwestycyjne	60 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	60 000
Środki własne	60 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	60 000
Oświata - SP, Gimnazja, ZEAS zakupy inwestycyjne	27 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	27 000
Środki własne	27 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	27 000
Dostawa i montaż windy przy GCPŚ	135 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	135 000
Środki własne	135 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	135 000
Budowa boisk piłkarskich	200 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	200 000
Środki własne	200 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	200 000
KANALIZACJA SANITARNA												
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	SUMA	
Kanalizacja sanitarna Ulice: Kościańska, Boczna, Poznańska	0	340 000	340 000	0	0	0	0	0	0	0	0	680 000
Środki własne	0	51 000	51 000	0	0	0	0	0	0	0	0	102 000
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	289 000	289 000	0	0	0	0	0	0	0	0	578 000
Kanalizacja sanitarna a.Grąblewo, Strzelce, b. ulice: Zbożowa, Powstańców Chocieszyńskich, Słowiańska, c. Atletyczna, Tenisowa, Wioślarska	0	1 000 000	1 000 000	0	0	0	0	0	0	0	0	2 000 000

**PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2006-2013**

Środki własne	0	150 000	150 000	0	0	0	0	0	0	0	300 000	
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	850 000	850 000	0	0	0	0	0	0	0	1 700 000	
Kanalizacja sanitarna Osiedle Piaski, ulice: Śródkowa, Gnińska, Piaskowa, Górna,	0	0	0	650 000	650 000	0	0	0	0	0	1 300 000	
Środki własne	0	0	0	97 500	97 500	0	0	0	0	0	195 000	
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	0	0	552 500	552 500	0	0	0	0	0	1 105 000	
Kanalizacja sanitarna Ulice: Śliwkowa, Graniczna, Kąkolewska	0	0	800 000	0	0	0	0	0	0	0	800 000	
Środki własne	0	0	120 000	0	0	0	0	0	0	0	120 000	
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	0	680 000	0	0	0	0	0	0	0	680 000	
Kanalizacja sanitarna Ptaszkowo	0	1 000 000	1 000 000	1 000 000	0	0	0	0	0	0	3 000 000	
Środki własne	0	150 000	150 000	150 000	0	0	0	0	0	0	450 000	
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	850 000	850 000	850 000	0	0	0	0	0	0	2 550 000	
Kanalizacja sanitarna Słocin	0	0	766 667	766 667	766 667	0	0	0	0	0	2 300 000	
Środki własne	0	0	115 000	115 000	115 000	0	0	0	0	0	345 000	
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	0	651 667	651 667	651 667	0	0	0	0	0	1 955 000	
Kanalizacja sanitarna Strumykowa, Dolna, Mokra, Nowa	0	0	0	0	0	2 800 000	0	0	0	0	2 800 000	
Środki własne	0	0	0	0	0	420 000	0	0	0	0	420 000	
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	0	0	0	0	2 380 000	0	0	0	0	2 380 000	
Kanalizacja sanitarna Zdrój	0	0	0	0	0	2 600 000	0	0	0	0	2 600 000	
Środki własne	0	0	0	0	0	390 000	0	0	0	0	390 000	
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	0	0	0	0	2 210 000	0	0	0	0	2 210 000	
Kanalizacja sanitarna Kąkolewo	0	0	0	0	0	0	5 800 000	0	0	0	5 800 000	
Środki własne	0	0	0	0	0	0	870 000	0	0	0	870 000	
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	0	0	0	0	0	4 930 000	0	0	0	4 930 000	
Rozbudowa Oczyszczalni Ścieków w Grodzisku Wlkp. o III ciąg technologiczny	0	4 800 000	0	0	0	0	0	0	0	0	4 800 000	
Środki własne	0	720 000	0	0	0	0	0	0	0	0	720 000	
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	4 080 000	0	0	0	0	0	0	0	0	4 080 000	
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	SUMA
INWESTYCJE DROGOWE												
Budowa nawierzchni wraz z odwodnieniem, Ulica 11 Listopada	760 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	760 000
Środki własne	760 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	760 000
Budowa nawierzchni wraz z odwodnieniem Ulica Kusocińskiego	430 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	430 000
Środki własne	430 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	430 000

**PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2006-2013**

Budowa nawierzchni wraz z odwodnieniem Ulica Słomińskiego i Łakowa	0	0	0	2 140 000	2 140 000	0	0	0	0	0	4 280 000
Środki własne	0	0	0	321 000	321 000	0	0	0	0	0	642 000
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	0	0	1 819 000	1 819 000	0	0	0	0	0	3 638 000
Budowa nawierzchni wraz z odwodnieniem Ulica Ogrodowa	0	550 000	0	0	0	0	0	0	0	0	550 000
Środki własne	0	550 000	0	0	0	0	0	0	0	0	550 000
Budowa nawierzchni wraz z odwodnieniem Grąblewo, ulica Zbożowa, Powstańców Chocieszyńskich, Słowiańska, Atletyczna, Tenisowa, Wioślarska	0	3 100 000	3 100 000	0	0	0	0	0	0	0	6 200 000
Środki własne	0	465 000	465 000	0	0	0	0	0	0	0	930 000
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	2 635 000	2 635 000	0	0	0	0	0	0	0	5 270 000
Budowa nawierzchni wraz z odwodnieniem Ulice: Sportowa, Olimpijska, Spokojna	0	0	0	2 000 000	0	0	0	0	0	0	2 000 000
Środki własne	0	0	0	300 000	0	0	0	0	0	0	300 000
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	0	0	1 700 000	0	0	0	0	0	0	1 700 000
Budowa nawierzchni wraz z odwodnieniem Śródkowa, Gnińska, Piaskowa, Prosta	0	0	0	1 850 000	1 850 000	0	0	0	0	0	3 700 000
Środki własne	0	0	0	277 500	277 500	0	0	0	0	0	555 000
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	0	0	1 572 500	1 572 500	0	0	0	0	0	3 145 000
Budowa nawierzchni wraz z odwodnieniem Strumykowa, Dolna, Mokra, Wypoczynkowa,	0	0	0	0	0	6 000 000	0	0	0	0	6 000 000
Środki własne	0	0	0	0	0	900 000	0	0	0	0	900 000
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	0	0	0	0	5 100 000	0	0	0	0	5 100 000
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	SUMA
Budowa nawierzchni wraz z odwodnieniem Wiśniowa, Czereśniowa, Jabłoniowa	0	0	0	0	0	0	4 000 000	0	0	0	4 000 000
Środki własne	0	0	0	0	0	0	600 000	0	0	0	600 000
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	0	0	0	0	0	3 400 000	0	0	0	3 400 000
Budowa kanalizacji deszczowej w Zdroju oraz chodnika wraz z odwodnieniem strona lewa	0	0	0	0	700 000	0	0	0	0	0	700 000
Środki własne	0	0	0	0	105 000	0	0	0	0	0	105 000
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	0	0	0	595 000	0	0	0	0	0	595 000
Remont nawierzchni ulicy Rakoniewickiej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Środki własne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

**PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2006-2013**

Budowa nawierzchni wraz z odwodnieniem ulic Śliwkowej i Granicznej	0	0	300 000	0	0	0	0	0	0	0	300 000
Środki własne	0	0	45 000	0	0	0	0	0	0	0	45 000
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	0	255 000	0	0	0	0	0	0	0	255 000
Przebudowa skrzyżowania ul. Bukowska, Mikołajczyka, Żwirowa wraz z chodnikami	400 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	400 000
Środki własne	400 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	400 000
Remont nawierzchni ulicy Kraszewskiego	150 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	150 000
Środki własne	150 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	150 000
Budowa nawierzchni ulic Młyńskiej i Cmentarnej, Nowotomyskiej (umownie zwanej Basenową)	310 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	310 000
Środki własne	310 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	310 000
Budowa nawierzchni ulic: Świerkowa, Sosnowa	150 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	150 000
Środki własne	150 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	150 000
Przebudowa skrzyżowania ulic Kolejowej, Żwirowej, Półwiejskiej, Nowy Świat	0	800 000	0	0	0	0	0	0	0	0	800 000
Środki własne	0	327 869	0	0	0	0	0	0	0	0	327 869
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	472 131	0	0	0	0	0	0	0	0	472 131
Budowa nawierzchni ulicy Bocznej	0	0	400 000	0	0	0	0	0	0	0	400 000
Środki własne	0	0	60 000	0	0	0	0	0	0	0	60 000
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	0	340 000	0	0	0	0	0	0	0	340 000
Budowa nawierzchni ulicy Słonecznej – ciąg pieszo-jezdny	0	200 000	0	0	0	0	0	0	0	0	200 000
Środki własne	0	200 000	0	0	0	0	0	0	0	0	200 000
Wykonanie nowej nawierzchni ulicy Słowackiego	0	640 000	0	0	0	0	0	0	0	0	640 000
Środki własne	0	640 000	0	0	0	0	0	0	0	0	640 000
Wykonanie nowej nawierzchni wraz z budową oświetlenia ul. Gołębia	200 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	200 000
Środki własne	200 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	200 000
Budowa dróg i chodników w gminie Budowa drogi z Ptaszkowa do Snowidowa	0	900 000	900 000	0	0	0	0	0	0	0	1 800 000
Środki własne	0	135 000	135 000	0	0	0	0	0	0	0	270 000
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	765 000	765 000	0	0	0	0	0	0	0	1 530 000
Biała Wieś – Kąkolewo	0	1 080 000	1 080 000	0	0	0	0	0	0	0	2 160 000
Środki własne	0	162 000	162 000	0	0	0	0	0	0	0	324 000
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	918 000	918 000	0	0	0	0	0	0	0	1 836 000
Kąkolewo – Czarna Wieś	0	0	1 980 000	1 980 000	0	0	0	0	0	0	3 960 000
Środki własne	0	0	297 000	297 000	0	0	0	0	0	0	594 000

**PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2006-2013**

Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	0	1 683 000	1 683 000	0	0	0	0	0	0	0	3 366 000
Ścieżki rowerowe Grodzisk – Słocin – Lasówki – Grodzisk, Słocin - Grablewo – Grodzisk	0	0	350 000	0	0	0	0	0	0	0	0	350 000
Środki własne	0	0	70 000	0	0	0	0	0	0	0	0	70 000
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	0	280 000	0	0	0	0	0	0	0	0	280 000
Ścieżki rowerowe Grodzisk – Ujazd – Borzysław – Ptaszkowo – Snowidowo – Grąblewo - Grodzisk	0	0	0	600 000	0	0	0	0	0	0	0	600 000
Środki własne	0	0	0	150 000	0	0	0	0	0	0	0	150 000
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	0	0	450 000	0	0	0	0	0	0	0	450 000
Ścieżki rowerowe Grodzisk-Zdrój-Czarna Wieś-Kąkolewo-Grodzisk	0	0	0	0	1 000 000	0	0	0	0	0	0	1 000 000
Środki własne	0	0	0	0	550 000	0	0	0	0	0	0	550 000
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	0	0	0	450 000	0	0	0	0	0	0	450 000
Ścieżki rowerowe Grodzisk – Lasówki – Biała Wieś – Sworzyce – Kąkolewo - Grodzisk	0	0	0	0	0	1 000 000	0	0	0	0	0	1 000 000
Środki własne	0	0	0	0	0	550 000	0	0	0	0	0	550 000
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	0	0	0	0	450 000	0	0	0	0	0	450 000
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	SUMA	
INWESTYCJE OŚWIATOWE, KULTURALNE I SPORTOWE												
Remont SP 4	465 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	465 000
Środki własne	465 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	465 000
Budowa sali gimnastycznej przy Zespole Szkół w Ptaszkowie	0	900 000	900 000	0	0	0	0	0	0	0	0	1 800 000
Środki własne	0	135 000	135 000	0	0	0	0	0	0	0	0	270 000
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	765 000	765 000	0	0	0	0	0	0	0	0	1 530 000
Remont sali gimnastycznej przy gimnazjum	0	250 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	250 000
Środki własne	0	250 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	250 000
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	SUMA	
Budowa sali gimnastycznej przy SP4	0	0	0	1 800 000	0	0	0	0	0	0	0	1 800 000
Środki własne	0	0	0	270 000	0	0	0	0	0	0	0	270 000
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	0	0	1 530 000	0	0	0	0	0	0	0	1 530 000
Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Grąblewie	0	0	0	0	1 800 000	0	0	0	0	0	0	1 800 000
Środki własne	0	0	0	0	270 000	0	0	0	0	0	0	270 000
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	0	0	0	1 530 000	0	0	0	0	0	0	1 530 000
Wiejskie Centrum Kultury i Sportu w Ptaszkowie	690 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	690 000
Środki własne	690 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	690 000

**PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2006-2013**

Budowa zespołu obiektów sportowo – rekreacyjnych przy SP1 w Grodzisku Wilkp.	1 500 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1 500 000
Środki własne	1 500 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1 500 000
Przebudowa Ośrodka Sportu i Rekreacji wraz z budową zaplecza socjalnego w Grodzisku	0	280 000	0	0	0	0	0	0	0	0	280 000
Środki własne	0	280 000	0	0	0	0	0	0	0	0	280 000
Budowa Wiejskiego Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Zdroju w oparciu o istniejącą bazę (Wigwam)	0	160 000	160 000	0	0	0	0	0	0	0	320 000
Środki własne	0	32 000	32 000	0	0	0	0	0	0	0	64 000
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	128 000	128 000	0	0	0	0	0	0	0	256 000
Budowa Wiejskiego Centrum Kultury i Sportu w Grablewie	0	135 000	135 000	0	0	0	0	0	0	0	270 000
Środki własne	0	27 000	27 000	0	0	0	0	0	0	0	54 000
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	108 000	108 000	0	0	0	0	0	0	0	216 000
Remont Miejsko – Gminnego Ośrodka Kultury w Grodzisku Wilkp.	326 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	326 000
Środki własne	126 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	126 000
Kredyty i pożyczki preferencyjne	200 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	200 000
Budowa boiska sportowego na potrzeby mieszkańców wsi w Kąkolewie (przy Szkole Podstawowej)	0	0	0	60 000	0	0	0	0	0	0	60 000
Środki własne	0	0	0	12 000	0	0	0	0	0	0	12 000
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	0	0	48 000	0	0	0	0	0	0	48 000
Budowa krytej pływalni	0	0	0	0	0	0	0	13 000 000	0	0	13 000 000
Środki własne	0	0	0	0	0	0	0	1 950 000	0	0	1 950 000
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	0	0	0	0	0	0	11 050 000	0	0	11 050 000
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	SUMA
INWESTYCJE WODOCIĄGOWE											
Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w rejonie miejscowości Albertowsko	400 000	2 000 000	0	0	0	0	0	0	0	0	2 400 000
Środki własne	60 000	300 000	0	0	0	0	0	0	0	0	360 000
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	340 000	1 700 000									2 040 000
Rozbudowa stacji wodociągowej przy ulicy Mikołajczyka w Grodzisku	0	500 000	500 000	0	0	0	0	0	0	0	1 000 000
Środki własne	0	75 000	75 000	0	0	0	0	0	0	0	150 000
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	425 000	425 000	0	0	0	0	0	0	0	850 000

**PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2006-2013**

Modernizacja stacji wodociągowej w Woźnikach i Budowa sieci wodociągowej Ptaszkowo - Grodzisk Wlkp.	0	750 000	750 000	0	0	0	0	0	0	0	1 500 000
Środki własne	0	112 500	112 500	0	0	0	0	0	0	0	225 000
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	637 500	637 500	0	0	0	0	0	0	0	1 275 000
Budowa sieci wodociągowej Grodzisk – Lasówki, Biała Wieś – Sworzyce	0	0	0	900 000	900 000	0	0	0	0	0	1 800 000
Środki własne	0	0	0	135 000	135 000	0	0	0	0	0	270 000
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	0	0	765 000	765 000	0	0	0	0	0	1 530 000
Modernizacja stacji wodociągowej w Kąkolewie	0	0	500 000	500 000	0	0	0	0	0	0	1 000 000
Środki własne	0	0	75 000	75 000	0	0	0	0	0	0	150 000
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	0	425 000	425 000	0	0	0	0	0	0	850 000
OŚWIETLENIE											SUMA
Remont oświetlenia dróg i ulic w mieście, Oświetlenie Grąblewa, ulice Zbożowa, Powstańców Chocieszyńskich, Słowiańska, Atletyczna, Tenisowa, Wioślarska	0	200 000	200 000	0	0	0	0	0	0	0	400 000
Środki własne	0	30 000	30 000	0	0	0	0	0	0	0	60 000
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	170 000	170 000	0	0	0	0	0	0	0	340 000
Oświetlenie ulic: Mokrej, Prostej, Gnińskiej, Górnej	0	250 000	0	0	0	0	0	0	0	0	250 000
Środki własne	0	250 000	0	0	0	0	0	0	0	0	250 000
Oświetlenie dwóch projektowanych ulic w rejonie ulicy 11 Listopada i 22 Lipca (Projektowana I) i Projektowana II	0	0	50 000	50 000	0	0	0	0	0	0	100 000
Środki własne	0	0	50 000	50 000	0	0	0	0	0	0	100 000
Oświetlenie ulicy 11 Listopada	0	40 000	0	0	0	0	0	0	0	0	40 000
Środki własne	0	40 000	0	0	0	0	0	0	0	0	40 000
Oświetlenie ulicy Kusocińskiego	0	25 000	0	0	0	0	0	0	0	0	25 000
Środki własne	0	25 000	0	0	0	0	0	0	0	0	25 000
INNE											SUMA
Gminne Centrum Pomocy Środowiskowej w Grodzisku Wlkp. (dokończenie zadania)	0	66 667	66 667	66 667	0	0	0	0	0	0	200 000
Środki własne	0	66 667	66 667	66 667	0	0	0	0	0	0	200 000

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2006-2013

Tabela 7.4. Zestawienie wszystkich inwestycji według lat, nakładów i źródeł finansowania

Inwestycje ogółem	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	ogółem
środki własne do dyspozycji (kontrola)	-6 427 580	-6 138 889	-2 822 623	-1 819 870	-393 104	1 076 920	6 306 485	13 985 617	
stan środków pieniężnych		61 111	177 377	80 130	6 896	1 076 920	6 306 485	13 985 617	
Inwestycje ogółem	6 763 000	17 966 667	15 278 333	14 363 333	9 806 667	12 400 000	9 800 000	13 000 000	99 378 000
finansowane z:									
Środki własne	6 563 000	4 874 036	2 423 167	2 316 667	1 871 000	2 260 000	1 470 000	1 950 000	23 727 869
Kredyty i pożyczki preferencyjne	200 000	0	0	0	0	0	0	0	200 000
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)	0	13 092 631	12 855 167	12 046 667	7 935 667	10 140 000	8 330 000	11 050 000	75 450 131

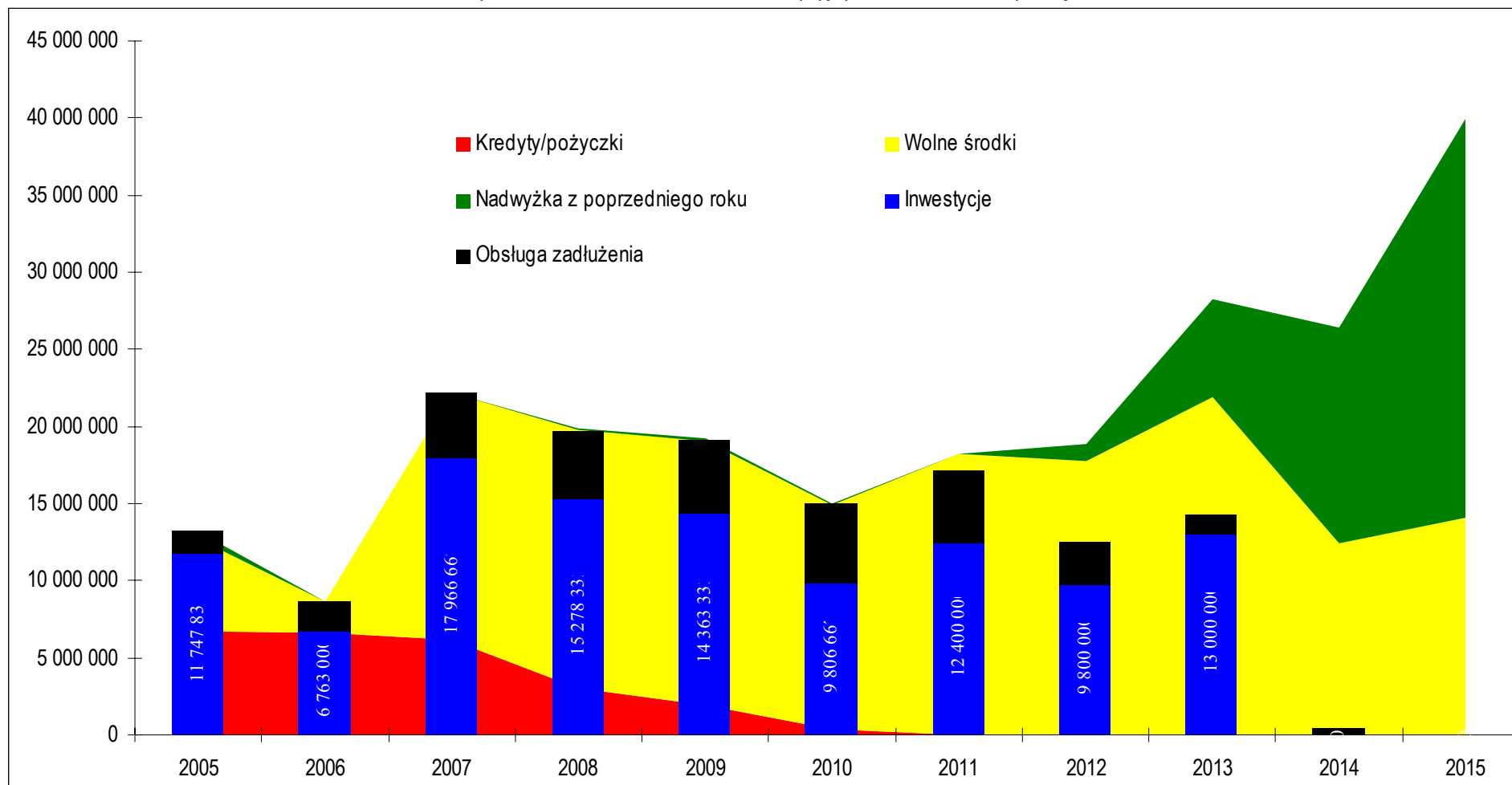
Z przedstawionej Tabeli wynika, że gmina nie może finansować inwestycji tylko z własnych środków i aby inwestycje były zrealizowane musi wspomóc się środkami zewnętrznymi. Te zewnętrzne źródła to przede wszystkim fundusze unijne, budżet centralny, kredyty i pożyczki preferencyjne i komercyjne oraz Fundusze celowe.

Jak już wcześniej wspomniano, po dokonaniu prognozy możliwości finansowych budżetu gminy okazało się, że istnieje możliwość realizacji wszystkich zaplanowanych inwestycji, po zaciągnięciu kredytów.

Pożyczki i kredyty przewidziane do zaciągnięcia wpływają na wielkość zadłużenia gminy i definiują takie wskaźniki, jak wskaźnik zadłużenia i wskaźnik obsługi zadłużenia. W przypadku Gminy Grodzisk Wielkopolski wskaźniki te pozostają na bezpiecznym poziomie i nie przekraczają ustawowych ograniczeń.

Wykres. 7.1. Analiza możliwości inwestycyjnych i zdolności kredytowej

Na powyższym wykresie można zauważyć, iż w najbliższych latach, zgodnie z obliczeniami przeprowadzonymi w oprogramowaniu MAFI, do realizacji inwestycji konieczne będzie otrzymywanie dofinansowania z funduszy zewnętrznych, aby można było prowadzić zakrojony na szeroką skalę program inwestycyjny.

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2006-2013

Projekcja przepływów pieniężnych

Tabela 7.6. Zestawienie wskaźników

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Dochody:	30 616 846	30 931 378	45 685 024	47 231 276	48 445 466	46 719 935	51 485 426	52 277 542	57 672 848	49 436 887	52 395 684
Wydatki bieżące:	24 631 576	28 885 358	29 665 263	30 406 894	31 258 287	32 196 036	33 290 701	34 522 457	35 765 266	37 017 050	38 312 647
Wolne Środki	5 985 270	2 046 020	16 019 761	16 824 382	17 187 179	14 523 899	18 194 725	17 755 084	21 907 583	12 419 837	14 083 038
Obsługa zadłużenia	1 498 200	1 910 600	4 191 984	4 429 782	4 821 093	5 166 266	4 724 701	2 725 520	1 228 450	505 600	0
raty kapitałowe	1 383 200	1 910 600	3 648 402	3 759 383	4 142 616	4 539 283	4 283 956	2 521 000	1 152 150	480 000	0
odsetki od kredytów/pożyczek	115 000	0*	543 582	670 400	678 477	626 983	440 745	204 520	76 300	25 600	0
Wolne środki na inwestycje	4 487 070	135 420	11 827 778	12 394 600	12 366 086	9 357 633	13 470 024	15 029 564	20 679 133	11 914 237	14 083 038
Inwestycje (bez odsetek w trakcie realizacji)	11 747 831	6 763 000	17 966 667	15 278 333	14 363 333	9 806 667	12 400 000	9 800 000	13 000 000	0	0
Środki własne		6 563 000	4 874 036	2 423 167	2 316 667	1 871 000	2 260 000	1 470 000	1 950 000	0	0
Kredyty i pożyczki preferencyjne		200 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dotacje zewnętrzne (w tym strukturalne)		0	13 092 631	12 855 167	12 046 667	7 935 667	10 140 000	8 330 000	11 050 000	0	0
Wolne środki po inwestycjach	-7 260 761	-6 627 580	-6 138 889	-2 883 734	-1 997 248	-449 034	1 070 024	5 229 564	7 679 133	11 914 237	14 083 038
Kredyty/pożyczki otrzymane/planowane do zaciągnięcia	6 693 340	6 627 580	6 200 000	3 000 000	1 900 000	400 000	0	0	0	0	0
Roczne przepływy gotówki netto	-567 421	0	61 111	116 266	-97 248	-49 034	1 070 024	5 229 564	7 679 133	11 914 237	14 083 038
Stan środków pieniężnych na koniec roku		0	61 111	177 377	80 130	31 096	1 101 120	6 330 684	14 009 817	25 924 054	40 007 092
Nadwyżka/deficyt budżetowy	-5 827 561	-4 716 980	-1 946 905	1 546 049	2 823 846	4 717 232	5 794 725	7 955 084	8 907 583	12 419 837	14 083 038

* uwzględnione w wydatkach bieżących roku 2006

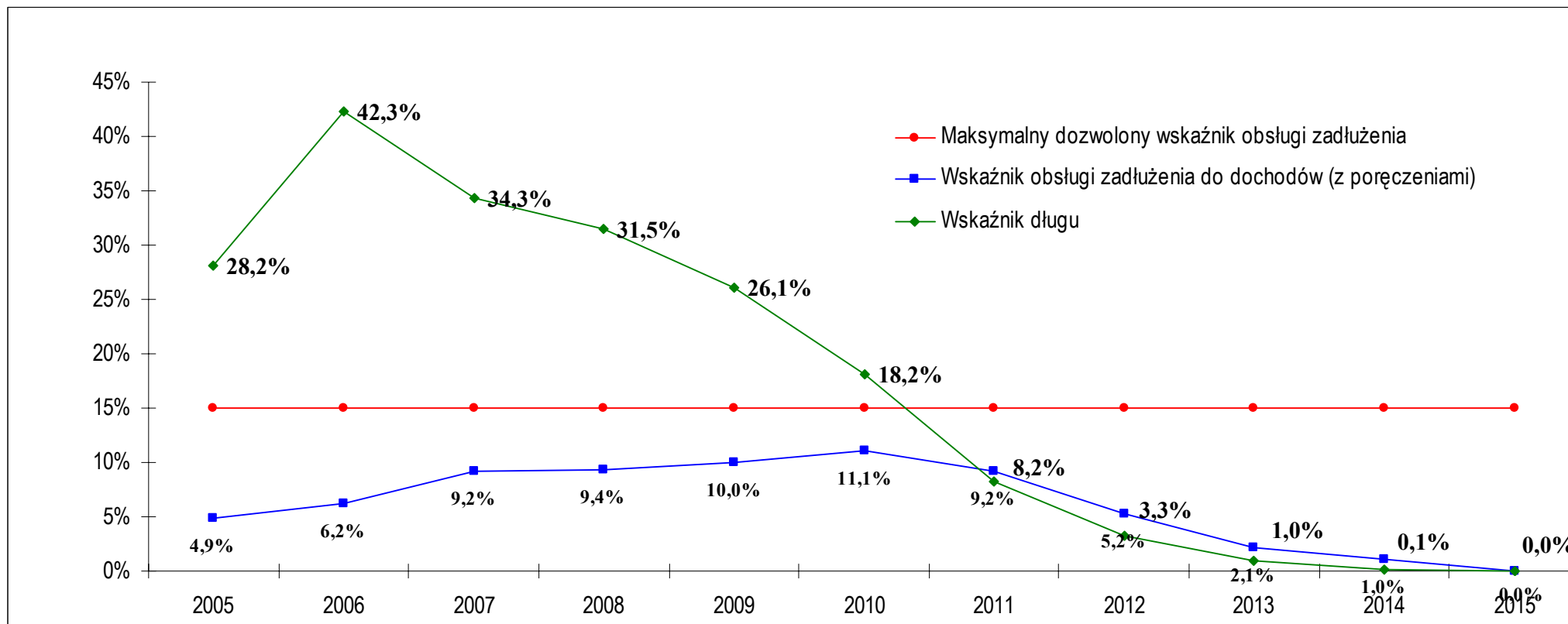
Zestawienie wskaźników do planowanych inwestycji oraz ich wykresy

Tabela 7.6. Zestawienie wskaźników do planowanych inwestycji

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obsługa zadłużenia do dochodów	4,9%	6,2%	9,2%	9,4%	10,0%	11,1%	9,2%	5,2%	2,1%	1,0%	0,0%
Wskaźnik długu do dochodów	28,2%	42,3%	34,3%	31,5%	26,1%	18,2%	8,2%	3,3%	1,0%	0,1%	0,0%
Dynamika dochodów	9,4%	1,0%	47,7%	3,4%	2,6%	-3,6%	10,2%	1,5%	10,3%	-14,3%	6,0%
Dynamika dochodów własnych	3,9%	2,9%	5,4%	5,5%	5,9%	6,6%	6,6%	6,3%	6,1%	6,0%	6,0%
Dynamika wydatków bieżących	9,5%	17,3%	2,7%	2,5%	2,8%	3,0%	3,4%	3,7%	3,6%	3,5%	3,5%
Roczne przepływy gotówki jako % dochodów	-1,9%	0,0%	0,1%	0,2%	-0,2%	-0,2%	2,1%	10,0%	13,3%	24,1%	26,9%
Stan środków pien. na koniec roku jako % dochodów	0,0%	0,0%	0,1%	0,4%	0,2%	0,0%	2,1%	12,1%	24,2%	52,4%	76,3%
Stan środków pien. na koniec roku jako % doch. wł.	0,0%	0,0%	0,4%	1,0%	0,4%	0,0%	5,1%	28,0%	58,5%	102,2%	148,8%
Wolne środki jako % dochodów	19,5%	6,6%	35,1%	35,6%	35,5%	31,1%	35,3%	34,0%	38,0%	25,1%	26,9%
Wolne środki jako % dochodów własnych	38,8%	12,9%	95,9%	95,4%	92,1%	73,0%	85,8%	78,8%	91,6%	49,0%	52,4%
Inwestycje jako % dochodów	38,4%	21,9%	39,3%	32,3%	29,6%	21,0%	24,1%	18,7%	22,5%	0,0%	0,0%
Inwestycje jako % dochodów własnych	76,2%	42,6%	107,5%	86,7%	77,0%	49,3%	58,5%	43,5%	54,4%	0,0%	0,0%
Inwestycje jako % wolnych środków	196,3%	330,5%	112,2%	90,8%	83,6%	67,5%	68,2%	55,2%	59,3%	0,0%	0,0%
Inwestycje jako % wydatków ogółem	32,2%	19,0%	37,3%	33,0%	31,0%	23,0%	26,9%	22,0%	26,6%	0,0%	0,0%
Obsługa zadłużenia jako % inwestycji	12,8%	28,3%	23,3%	29,0%	33,6%	52,9%	38,1%	27,8%	9,4%	#DZIEL/0!	#DZIEL/0!
Obsługa zadłużenia jako % wolnych środków	25,0%	93,4%	26,2%	26,3%	28,1%	35,7%	26,0%	15,4%	5,6%	4,1%	0,0%

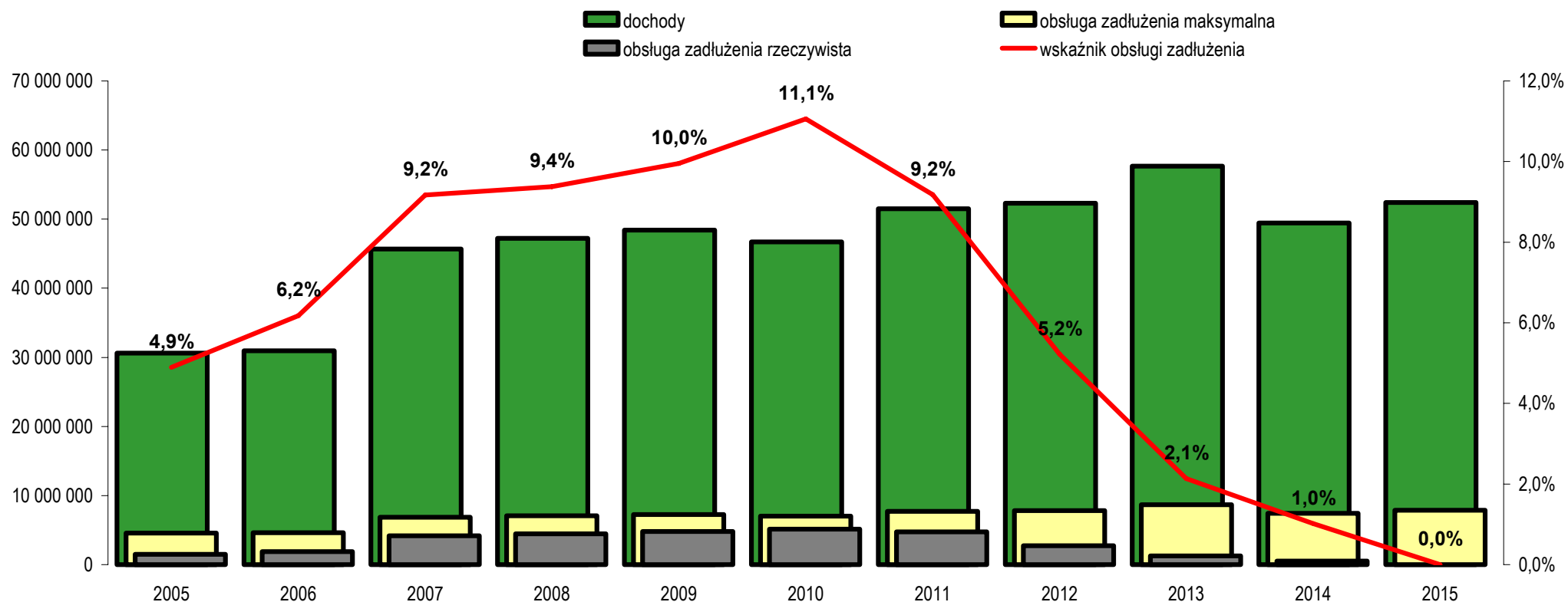

Wykres 7.2. Wskaźniki zadłużenia

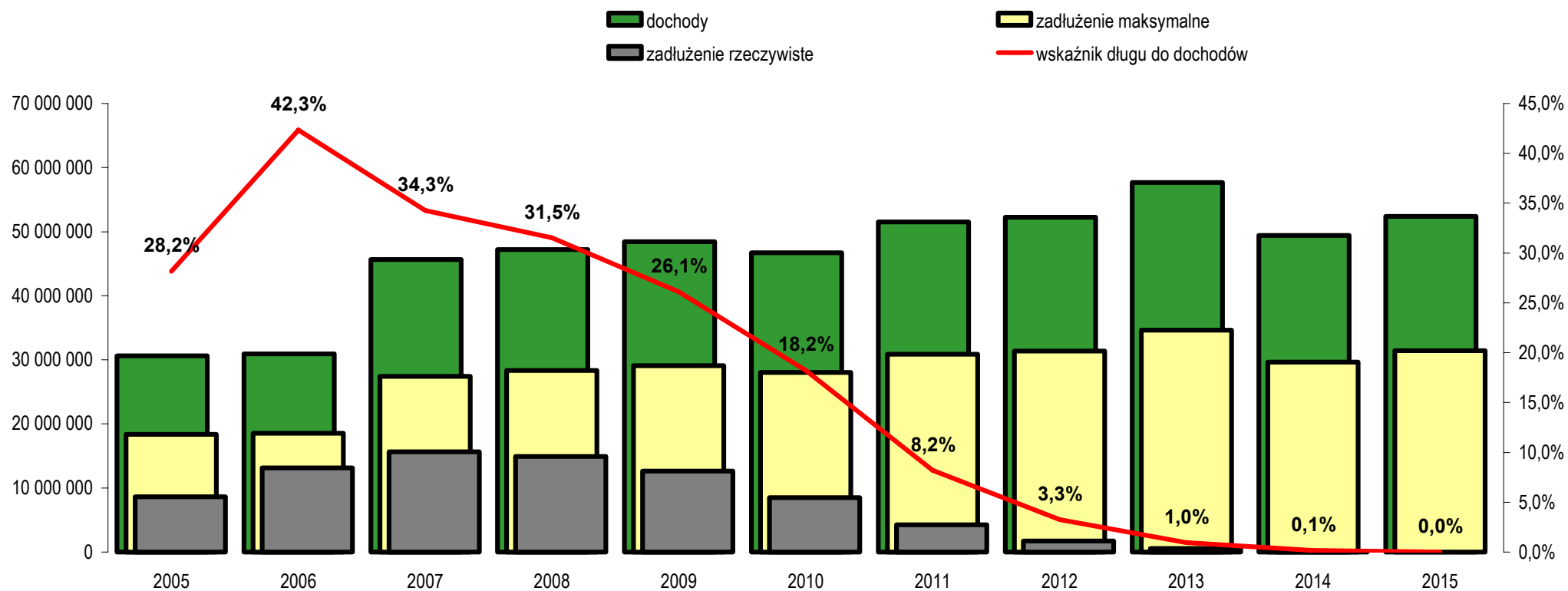

Wykres 7.3. Rzeczywista oraz maksymalna obsługa zadłużenia w stosunku do dochodów

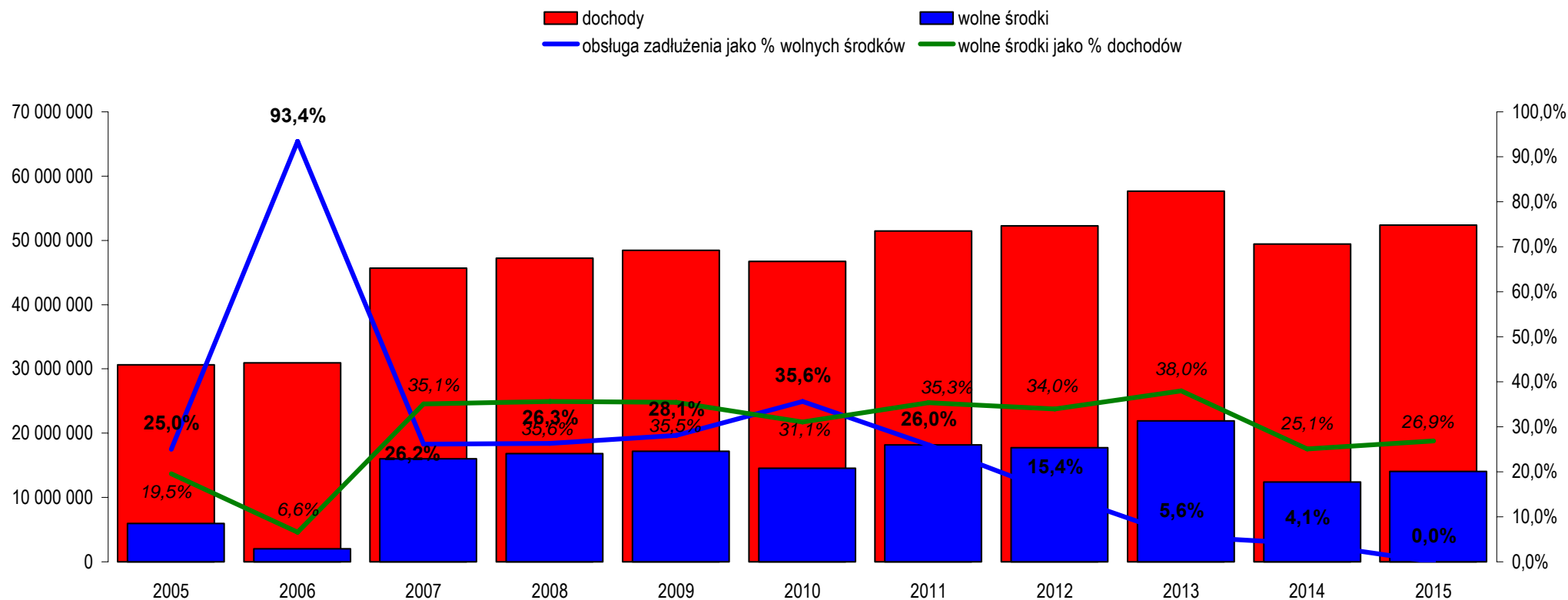
Wykres 7.4. Rzeczywista oraz maksymalna kwota zadłużenia na koniec roku w stosunku do dochodów

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2006-2013

Wykres 7.5. Wskaźniki dotyczące wolnych środków

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY GRODZISK WIELKOPOLSKI
NA LATA 2006-2013

Tabela 7.7. Wartości rzeczywiste oraz maksymalne odnoszące się do obsługi zadłużenia oraz kwoty zadłużenia w stosunku do dochodów

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
dochody	30 616 846	30 931 378	45 685 024	47 231 276	48 445 466	46 719 935	51 485 426	52 277 542	57 672 848	49 436 887	52 395 684
obsługa zadłużenia rzeczywista	1 498 200	1 910 600	4 191 984	4 429 782	4 821 093	5 166 266	4 724 701	2 725 520	1 228 450	505 600	0
obsługa zadłużenia maksymalna	4 592 527	4 639 707	6 852 754	7 084 691	7 266 820	7 007 990	7 722 814	7 841 631	8 650 927	7 415 533	7 859 353
wskaźnik obsługi zadłużenia	4,9%	6,2%	9,2%	9,4%	10,0%	11,1%	9,2%	5,2%	2,1%	1,0%	0,0%
wykorzystanie w %	32,6%	41,2%	61,2%	62,5%	66,3%	73,7%	61,2%	34,8%	14,2%	6,8%	0,0%
zadłużenie rzeczywiste	8 623 659	13 098 889	15 650 487	14 891 105	12 648 489	8 509 206	4 225 250	1 704 250	552 100	72 100	0
zadłużenie maksymalne	18 370 108	18 558 827	27 411 014	28 338 766	29 067 280	28 031 961	30 891 255	31 366 525	34 603 709	29 662 132	31 437 411
wskaźnik długu do dochodów	28,2%	42,3%	34,3%	31,5%	26,1%	18,2%	8,2%	3,3%	1,0%	0,1%	0,0%
wykorzystanie w %	46,9%	70,6%	57,1%	52,5%	43,5%	30,4%	13,7%	5,4%	1,6%	0,2%	0,0%

ROZDZIAŁ VIII

SYSTEM WDRAŻANIA

System wdrażania *Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Grodzisk Wielkopolski* jest realizowany w oparciu o system wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej. Unia Europejska nakłada na państwa członkowskie – beneficjentów, korzystających ze środków finansowych funduszy strukturalnych – obowiązek przestrzegania zasad i procedur wspólnotowych, które zostały określone w Rozporządzeniu ramowym nr 1260/1999/WE z dnia 21 czerwca 1999 roku.

Poszczególne projekty będą wdrażane w oparciu o zasady wydatkowania środków według źródeł ich pochodzenia. Korzystanie ze środków własnych, jak i środków unijnych, wymusza konieczność sprostania wielu wymogom formalnym, głównie za sprawą odmiennych zasad wykorzystania danych środków finansowych.

8.1. Instytucja Zarządzająca Planem Rozwoju Lokalnego

Funkcję Instytucji Zarządzającej i koordynującej realizację *Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Grodzisk Wielkopolski* będzie pełnił specjalnie powołany zespół pracowników Urzędu Miejskiego w Grodzisku – Horyzontalny Zespół Zadaniowy ds. Rozwoju Lokalnego, powołany przez Burmistrza Grodziska Wielkopolskiego w skład, którego wejdą: Burmistrz, pracownicy odpowiedzialni za inwestycje, planowanie przestrzenne, drogownictwo, gospodarkę wodno-ściekową, oświatę oraz: przedstawiciele Rady Miejskiej i partnerów społeczno-gospodarczych.

Zakres zadań Instytucji Zarządzającej obejmuje między innymi:

- ustalenie szczegółowych zasad i kryteriów realizacji PRL,
- zbieranie danych statystycznych i finansowych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów w ramach PRL,
- zapewnienie przygotowania i wdrożenia planu działań w zakresie informacji i promocji PRL,
- przygotowanie rocznych raportów na temat wdrażania PRL,
- aktualizacja PRL w kolejnych latach.

Do właściwej oceny PRL, Instytucja Zarządzająca może tworzyć grupy robocze, korzystać z opinii niezależnych ekspertów lub usług innych instytucji. Do udziału w posiedzeniach Zespołu zapraszani będą partnerzy społeczno-gospodarczy.

8.2. Instytucja wdrażająca Plan Rozwoju Lokalnego

Burmistrz Grodziska Wielkopolskiego, jako instytucja wdrażająca *Plan Rozwoju Lokalnego*, jest odpowiedzialny za:

- kreowanie, przyjmowanie i składanie wniosków aplikacyjnych od instytucji podległych – beneficjentów pomocy,
- kontrolę formalną składanych wniosków, ich zgodności z procedurami i z zapisami w *Planie*,
- monitorowanie wdrażania poszczególnych projektów,
- zapewnienie informowania o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów.

ROZDZIAŁ IX

SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

9.1. System monitorowania Planu Rozwoju Lokalnego

Kluczowe znaczenie w monitorowaniu i stymulowaniu realizacji *Planu Rozwoju Lokalnego* posiada Burmistrz Grodziska Wielkopolskiego oraz Rada Miejska. Instytucja Zarządzająca współpracuje z Burmistrzem Grodziska Wielkopolskiego oraz Skarbnikiem, których główną rolą będzie monitorowanie przebiegu realizacji zadań zawartych w *Planie* oraz ewentualne interweniowanie w przypadku stwierdzenia spóźnień lub nieuzasadnionej rezygnacji z realizacji zadania.

9.2. Sposoby oceny Planu Rozwoju Lokalnego

Skuteczność *Planu Rozwoju Lokalnego* będzie poddawana bieżącej ocenie. Sprawowana ona będzie przez Burmistrza oraz Radę Miejską, przy pomocy wskaźników postępu realizacji i oceny skuteczności wdrażanych projektów, określonych w poszczególnych programach operacyjnych i w wytycznych opracowanych przez Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej pt.: „Wskaźniki do projektów realizowanych w ramach ZPORR”.

9.3. Public Relations Planu Rozwoju Lokalnego

Zadaniem działań informacyjnych i promocyjnych jest przede wszystkim:

- zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o możliwościach ubiegania się o wsparcie ze środków funduszy strukturalnych na realizację projektów, służących rozwojowi regionalnemu dla wszystkich grup docelowych z terenu Gminy Grodzisk Wlkp.,
- zapewnienie czytelnej informacji o kryteriach oceny i wyboru projektów oraz obowiązujących w tym zakresie procedurach,
- zapewnienie bieżącego informowania opinii publicznej o zakresie i wymiarze pomocy wspólnotowej dla poszczególnych projektów i rezultatach działań na poziomie Gminy,
- inicjowanie dodatkowych działań promocyjnych o zasięgu lokalnym,

- zapewnienie współpracy z instytucjami, zaangażowanymi w monitorowanie i realizowanie *Planu Rozwoju Lokalnego* w zakresie działań informacyjnych i promocyjnych poprzez wymianę informacji i wspólne przedsięwzięcia,
- wykorzystanie nowoczesnych źródeł przekazu i technologii, m.in. takich jak: Internet, poczta elektroniczna, elektroniczna archiwizacja dokumentów, w celu usprawnienia komunikacji pomiędzy podmiotami, uczestniczącymi w realizacji *Planu Rozwoju Lokalnego*.

Wszelkie działania podejmowane w ramach *Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Grodzisk Wielkopolski* będą uwzględniały specyficzne potrzeby grup docelowych w kwestii informacji oraz użytych instrumentów, w celu osiągnięcia maksymalnej skuteczności. Grupami docelowymi *Planu* są:

- społeczeństwo – bezpośredni beneficjent – kształtowanie i informowanie opinii publicznej poprzez przekazywanie powszechnej wiedzy o działaniach Unii Europejskiej, o wdrażaniu i wykorzystaniu środków wspólnotowych, o korzyściach płynących z członkostwa, o budowaniu pozytywnego wizerunku podmiotów zaangażowanych w proces wdrażania pomocy, co przyczyni się do poparcia dla inwestycji
- beneficjenci to osoby, instytucje lub grupy społeczne, bezpośrednio korzystające z wdrażanej pomocy:
 - jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego,
 - podmioty, będące jednostkami podległymi samorządowi gminnemu, bądź realizujące zadania jednostki samorządu terytorialnego,
 - podmioty gospodarcze,
 - organizacje pozarządowe,
 - media.

Szczególnie istotną jest potrzeba kształtowania pozytywnego wizerunku *Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Grodzisk Wielkopolski*. Za jego pośrednictwem należy kształtować świadomość w zakresie istnienia oraz możliwości pozyskania środków dla jednostek samorządu terytorialnego, a od tego uzależnione jest wykorzystanie pomocy w ramach funduszy strukturalnych, płynących z Unii Europejskiej.

Aby osiągnąć cele związane z informacją i promocją *Planu Rozwoju Lokalnego*, będą stosowane zamiennie m.in. następujące środki i instrumenty:

- wizytacje projektów, ekspozycje projektów – mogą stanowić skuteczne metody prezentacji osiągnięć w zakresie inicjatyw z wykorzystaniem środków unijnych,
- prezentacje projektów w ramach tzw. *Dobrych Praktyk*, czyli przedstawianie na wszelkiego rodzaju forach dyskusyjnych, konferencjach bądź seminariach, realizowanych bądź zrealizowanych projektów,
- informowanie o projektach i ich promocja przez beneficjentów – dbanie o przekazywanie odpowiedniej wiedzy beneficjentom z terenu Gminy Grodzisk Wielkopolski – odpowiedzialnych za spełnienie wymogów w tym zakresie,
- serwisy internetowe – to szybkie i ogólnodostępne źródło informacji na temat możliwości pozyskania pomocy unijnej, zaś dla opinii publicznej będzie to kompleksowe źródło informacji o osiągnięciach *Planu Rozwoju Lokalnego* i wsparciu ze środków Unii Europejskiej dla Gminy,
- publikacje, broszury informacyjne – pozwalają w łatwy, przystępny i atrakcyjny sposób przekazywać wiedzę o Unii Europejskiej i dostępnej pomocy, a także o roli instytucji samorządowych w zarządzaniu tą pomocą,
- współpraca z mediami – publikacje prasowe, specjalne konferencje prasowe, wiadomości w lokalnej telewizji oraz rozgłoszeniach radiowych to kluczowe źródła przekazu wszelkich informacji o realizacji *Planu Rozwoju Lokalnego* w szczególności w odniesieniu do opinii publicznej.

SPIS TABEL

Tabela 2.1.	Ładunki stężenia zanieczyszczeń.....	22
Tabela 2.2.	Wykaz zlewni w Grodzisku Wlkp.....	29
Tabela 2.3.	Ilości poszczególnych odpadów komunalnych powstających na terenie gminy Grodzisk Wlkp... 33	33
Tabela 2.4.	Ilości i rodzaje odpadów zinwentaryzowanych na terenie gminy Grodzisk Wlkp.....	34
Tabela 2.5.	Dane na temat mienia komunalnego Gminy.....	38
Tabela 2.6.	Zasoby mieszkaniowe.....	39
Tabela 2.7.	Mieszkania zamieszkałe wg wyposażenia.....	39
Tabela 2.8.	Charakterystyka gospodarstw rolnych.....	47
Tabela 2.9.	Wskaźnik powierzchni zasiewów głównych.....	48
Tabela 2.10.	Dane o hodowli na terenie Gminy.....	48
Tabela 2.11.	Branże.....	49
Tabela 2.12.	Ilość osób bezrobotnych.....	51
Tabela 2.13.	Struktura bezrobotnych do 25 roku życia według gmin.....	54
Tabela 2.14.	Bezrobotni do 25 roku życia według wykształcenia.....	54
Tabela 2.15.	Struktura bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy w marcu 2004-2005.....	56
Tabela 2.16.	Poziom wykształcenia wśród ludności powyżej 13 lat.....	58
Tabela 2.17.	Podstawowe dane o przedszkolach na terenie Gminy Grodzisk Wlkp. w roku 2004.....	59
Tabela 2.18.	Podstawowe dane o szkołach podstawowych i gimnazjum.....	60
Tabela 2.19.	Podstawowe dane o Bibliotece Publicznej.....	66
Tabela 2.20.	Liczba środowisk objętych pomocą społeczną (według powodów) w 2000 i 2004 roku.....	73
Tabela 2.21.	Świadczenia pomocy społecznej w ramach zadań własnych Gminy w 2004 roku.....	74
Tabela 2.22.	Świadczenia pomocy społecznej w ramach zadań zleconych Gminie w 2004 roku.....	74
Tabela 2.23.	Dotatki mieszkaniowe w latach. Źródło: dane Urzędu Miejskiego w Grodzisku Wlkp.....	75
Tabela 4.1.	Zestawienie kosztów inwestycji 01 wraz ze źródłami finansowania.....	82
Tabela 4.2.	Zestawienie kosztów inwestycji 02 wraz ze źródłami finansowania.....	83
Tabela 4.3.	Zestawienie kosztów inwestycji 03 wraz ze źródłami finansowania.....	83
Tabela 4.4.	Zestawienie kosztów inwestycji 04 wraz ze źródłami finansowania.....	84
Tabela 4.5.	Zestawienie kosztów inwestycji 05 wraz ze źródłami finansowania.....	84
Tabela 4.6.	Zestawienie kosztów inwestycji 06 wraz ze źródłami finansowania.....	85
Tabela 4.7.	Zestawienie kosztów inwestycji 07 wraz ze źródłami finansowania.....	85
Tabela 4.8.	Zestawienie kosztów inwestycji 08 wraz ze źródłami finansowania.....	86
Tabela 4.9.	Zestawienie kosztów inwestycji 09 wraz ze źródłami finansowania.....	86
Tabela 4.10.	Zestawienie kosztów inwestycji 10 wraz ze źródłami finansowania.....	87
Tabela 4.11.	Zestawienie kosztów inwestycji 11 wraz ze źródłami finansowania.....	87
Tabela 4.12.	Zestawienie kosztów inwestycji 12 wraz ze źródłami finansowania.....	88
Tabela 4.13.	Zestawienie kosztów inwestycji 13 wraz ze źródłami finansowania.....	88
Tabela 4.14.	Zestawienie kosztów inwestycji 14 wraz ze źródłami finansowania.....	89
Tabela 4.15.	Zestawienie kosztów inwestycji 15 wraz ze źródłami finansowania.....	89
Tabela 4.16.	Zestawienie kosztów inwestycji 16 wraz ze źródłami finansowania.....	90
Tabela 4.17.	Zestawienie kosztów inwestycji 17 wraz ze źródłami finansowania.....	90
Tabela 4.18.	Zestawienie kosztów inwestycji 18 wraz ze źródłami finansowania.....	91
Tabela 4.19.	Zestawienie kosztów inwestycji 19 wraz ze źródłami finansowania.....	91
Tabela 4.20.	Zestawienie kosztów inwestycji 20 wraz ze źródłami finansowania.....	92
Tabela 4.21.	Zestawienie kosztów inwestycji 21 wraz ze źródłami finansowania.....	92
Tabela 4.22.	Zestawienie kosztów inwestycji 22 wraz ze źródłami finansowania.....	93
Tabela 4.23.	Zestawienie kosztów inwestycji 23 wraz ze źródłami finansowania.....	93
Tabela 4.24.	Zestawienie kosztów inwestycji 24 wraz ze źródłami finansowania.....	94
Tabela 4.25.	Zestawienie kosztów inwestycji 25 wraz ze źródłami finansowania.....	94
Tabela 4.26.	Zestawienie kosztów inwestycji 26 wraz ze źródłami finansowania.....	95
Tabela 4.27.	Zestawienie kosztów inwestycji 27 wraz ze źródłami finansowania.....	95
Tabela 4.28.	Zestawienie kosztów inwestycji 28 wraz ze źródłami finansowania.....	96
Tabela 4.29.	Zestawienie kosztów inwestycji 29 wraz ze źródłami finansowania.....	96
Tabela 4.30.	Zestawienie kosztów inwestycji 30 wraz ze źródłami finansowania.....	97
Tabela 4.31.	Zestawienie kosztów inwestycji 31 wraz ze źródłami finansowania.....	97
Tabela 4.32.	Zestawienie kosztów inwestycji 32 wraz ze źródłami finansowania.....	98
Tabela 4.33.	Zestawienie kosztów inwestycji 33 wraz ze źródłami finansowania.....	98
Tabela 4.34.	Zestawienie kosztów inwestycji 34 wraz ze źródłami finansowania.....	99

Tabela 4.35.	Zestawienie kosztów inwestycji 35 wraz ze źródłami finansowania.....	99
Tabela 4.36.	Zestawienie kosztów inwestycji 36 wraz ze źródłami finansowania.....	100
Tabela 4.37.	Zestawienie kosztów inwestycji 37 wraz ze źródłami finansowania.....	100
Tabela 4.38.	Zestawienie kosztów inwestycji 38 wraz ze źródłami finansowania.....	101
Tabela 4.39.	Zestawienie kosztów inwestycji 39 wraz ze źródłami finansowania.....	101
Tabela 4.40.	Zestawienie kosztów inwestycji 40 wraz ze źródłami finansowania.....	102
Tabela 4.41.	Zestawienie kosztów inwestycji 41 wraz ze źródłami finansowania.....	102
Tabela 4.42.	Zestawienie kosztów inwestycji 42 wraz ze źródłami finansowania.....	103
Tabela 4.43.	Zestawienie kosztów inwestycji 43 wraz ze źródłami finansowania.....	103
Tabela 7.1.	Wolne środki w budżecie Miasta i Gminy Grodzisk Wielkopolski w latach 2006-2013.....	115
Tabela 7.2.	Projekcja zobowiązań kredytowych.....	117
Tabela 7.3.	Inwestycje przewidziane do realizacji.....	120
Tabela 7.4.	Zestawienie wszystkich inwestycji według lat, nakładów i źródeł finansowania.....	127
Tabela 7.5.	Zestawienie wskaźników.....	131
Tabela 7.6.	Zestawienie wskaźników do planowanych inwestycji.....	132
Tabela 7.7.	Wartości rzeczywiste oraz maksymalne odnoszące się do obsługi zadłużenia oraz kwoty zadłużenia w stosunku do dochodów.....	147

SPIS WYKRESÓW

Wykres 2.1. Struktura gospodarstw rolnych w gminie Grodzisk Wielkopolski.....	47
Wykres 2.2. Wykaz zmian w rejestrze działalności gospodarczej.....	49
Wykres 2.3. Podmioty wg dziedzin.....	51
Wykres 2.4. Liczba osób pozostających bez pracy.....	52
Wykres 2.5. Struktura wiekowa osób bezrobotnych.....	53
Wykres 2.6. Struktura bezrobotnych wg czasu pozostawania na bezrobociu.....	55
Wykres 2.7. Struktura bezrobotnych według wykształcenia.....	57
Wykres 2.8. Struktura bezrobotnych według stażu pracy.....	58
Wykres 7.1. Analiza możliwości inwestycyjnych i zdolności kredytowej.....	129
Wykres 7.2. Wskaźniki zadłużenia.....	133
Wykres 7.3. Rzeczywista oraz maksymalna obsługa zadłużenia w stosunku do dochodów.....	134
Wykres 7.4. Rzeczywista oraz maksymalna kwota zadłużenia na koniec roku w stosunku do dochodów.....	145
Wykres 7.5. Wskaźniki dotyczące wolnych środków.....	146